

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
ในทะเลในประเทศไทย

โดย

รองศาสตราจารย์สัตวแพทย์หญิง ดร.นันทริกา ชันชื่อ
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ
คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๗
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

เรื่อง การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลในประเทศไทย

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้วิจัย รศ.สพ.ญ.ดร.นันทริกา ชันช้อย **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๕๗

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่สามารถพบได้ในทะเลไทย คือ พะยูน โลมาและวาฬ มีจำนวนมากกว่า ๒๐ ชนิดจากการสำรวจประชากรของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่สามารถพบได้ในประเทศไทยทั้งฝั่งทะเลอ่าวไทย พบว่าจำนวนประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการพบการอาศัยของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลมากกว่า ร้อยละ ๓๐ ของจำนวนชนิดที่มีอยู่ทั่วโลก อีกทั้งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมยังเป็นสัตว์ที่คนทั่วโลกให้ความสนใจ จึงเป็นเหตุผลสนับสนุนให้ประเทศไทยควรดำเนินการหาแนวทางในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล เพื่อลดปัญหาการลดจำนวนอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานในระดับสากล โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการอนุรักษ์ในประเทศและต่างประเทศ และเพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ทำการศึกษาโดยการเรียบเรียงเอกสารและออกแบบสอบถามต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่าปัญหาต่างๆได้มีการพยายามแก้ไขอย่างต่อเนื่อง แต่ภาคประชาชนอาจไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางบางที่ทางภาครัฐได้กำหนดไว้ จึงยังคงเกิดปัญหาขึ้นเจ้าหน้าที่และผู้บริหารเห็นว่ากฎหมาย จำนวนบุคลากร งบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์เป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ส่วนแนวทางการอนุรักษ์ประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองใกล้เคียงกับประเทศอื่นๆ แต่ต่างประเทศมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและมีงบประมาณในการอนุรักษ์มากกว่า รวมถึงมีสถานที่เพื่อช่วยเหลือดูแลการอนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำนำ

ข้าพเจ้าได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลในประเทศไทยฉบับนี้ขึ้น เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่พบความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล และในปัจจุบัน แนวโน้มประชากรของสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจากภัยคุกคามต่างๆ โดยเฉพาะจากมนุษย์ การศึกษาในเรื่องดังกล่าวจึงเกิดขึ้นเพื่อหาต้นตอ สาเหตุที่ทำให้การอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลยังคงมีประสิทธิภาพไม่มากพอ ตลอดจนการหาวิธีการต่างๆ ในการป้องกันแก้ไข เพื่อให้การอนุรักษ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแนวโน้มของสังคมโลกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าโครงการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ก่อประโยชน์ให้กับประเทศชาติ และต่อสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในน่านน้ำของประเทศไทยต่อไป

(รศ.สพ.ญ.ดร.นันทริกา ชันชื่อ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตงานวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๕
คำจำกัดความ	๕
บทที่ ๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล	๖
กฎหมายในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล	๖
ตัวอย่างกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล	๑๖
สรุปบทกฎหมายที่ใช้ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล	๒๗
บทที่ ๓ สถานภาพปัจจุบันและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล	๒๙
ข้อมูลทั่วไปของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่สามารถพบได้ในชายฝั่งทะเลไทย	๒๙
พื้นที่ที่มีการสำรวจพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลและจำนวนประชากรของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในประเทศไทย	๕๐
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในประเทศไทย	๕๖
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในต่างประเทศ	๖๒
บทที่ ๔ การวิเคราะห์และประมวลผลงานวิจัย	๖๔
การวิเคราะห์และประมวลผลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย	๖๔
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๗๙
สรุป	๗๙
ข้อเสนอแนะ	๘๑

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
หน้าบรรณานุกรม	๘๙
ภาคผนวก	๙๒
ผนวก ก แบบสอบถามสำหรับประชาชน	๙๓
ผนวก ข แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่	๑๐๐
ผนวก ค แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร	๑๑๒
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๑๔

สารบัญตาราง

ตารางที่

๕-๑ ตารางแสดงแผนการดำเนินโครงการ

หน้า

๘๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๑-๑	แสดงตัวอย่างสาเหตุของการเสียชีวิตของโลมา	๒
๓-๑	แสดงพื้นที่การสำรวจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๕๐
๓-๒	แสดงพื้นที่การสำรวจพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่ม Cetaceans ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๕๑
๓-๓	ภาพแสดงพื้นที่การสำรวจพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่ม Sirenians ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๕๖
๓-๔	แสดงรายละเอียดจำนวนสัตว์ทะเลหายากทั้งหมดที่เกยตื้นรวมในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๗
๓-๕	แสดงรายละเอียดจำนวนโลมาทั้งหมดที่เกยตื้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๘
๓-๖	แสดงรายละเอียดจำนวนวาฬที่มีฟันเกยตื้น (ไม่สามารถระบุชนิด) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๘
๓-๗	แสดงรายละเอียดจำนวนวาฬที่มีซี่กรองเกยตื้น (ไม่สามารถระบุชนิด) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๙
๓-๘	แสดงรายละเอียดจำนวนพะยูนเกยตื้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๙
๓-๙	แสดงถึงตำแหน่งการกระจายตัวของพะยูนและการกระจายตัวของหญ้าทะเล ตลอดแนวชายฝั่งของประเทศไทย	๖๐
๔-๑	แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มเพศของประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถาม	๖๔
๔-๒	แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มอายุของประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถาม	๖๕
๔-๓	แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มผู้พบเห็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถาม	๖๕
๔-๔	แสดงจำนวนความคิดเห็นถึงภัยคุกคามของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถาม	๖๖
๔-๕	แสดงความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล	๖๗
๔-๖	แสดงความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล	๖๘

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า	
๔-๗	แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มอายุของเจ้าหน้าที่ที่ตอบแบบสอบถาม	๖๙
๔-๘	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการประมงที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล	๗๐
๔-๙	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล	๗๑
๔-๑๐	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาขยะและมลพิษที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล	๗๒
๔-๑๑	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุและการล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล	๗๓
๔-๑๒	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับความร่วมมือและเครือข่ายในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล	๗๔
๔-๑๓	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล	๗๕
๔-๑๔	แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มเพศของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม	๗๖
๔-๑๕	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการประมงผู้บริหารต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล	๗๘
๕-๑	แสดงพื้นที่ดำเนินโครงการ	๘๘

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทะเล เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติขนาดใหญ่และมีความสำคัญต่อประเทศในหลากหลายมิติ ทั้งทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง และด้านสิ่งแวดล้อม โดยประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและมีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในท้องทะเลมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลนั้นสามารถชีวิตได้จากระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในท้องทะเล อันได้แก่ ป่าชายเลน แนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล ชายฝั่งและชายหาด ทรัพยากรประมงทะเล และ สัตว์ทะเลหายาก อันได้แก่ เต่าทะเลและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล (Marine Mammals) ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศทางทะเลเป็นอย่างมาก

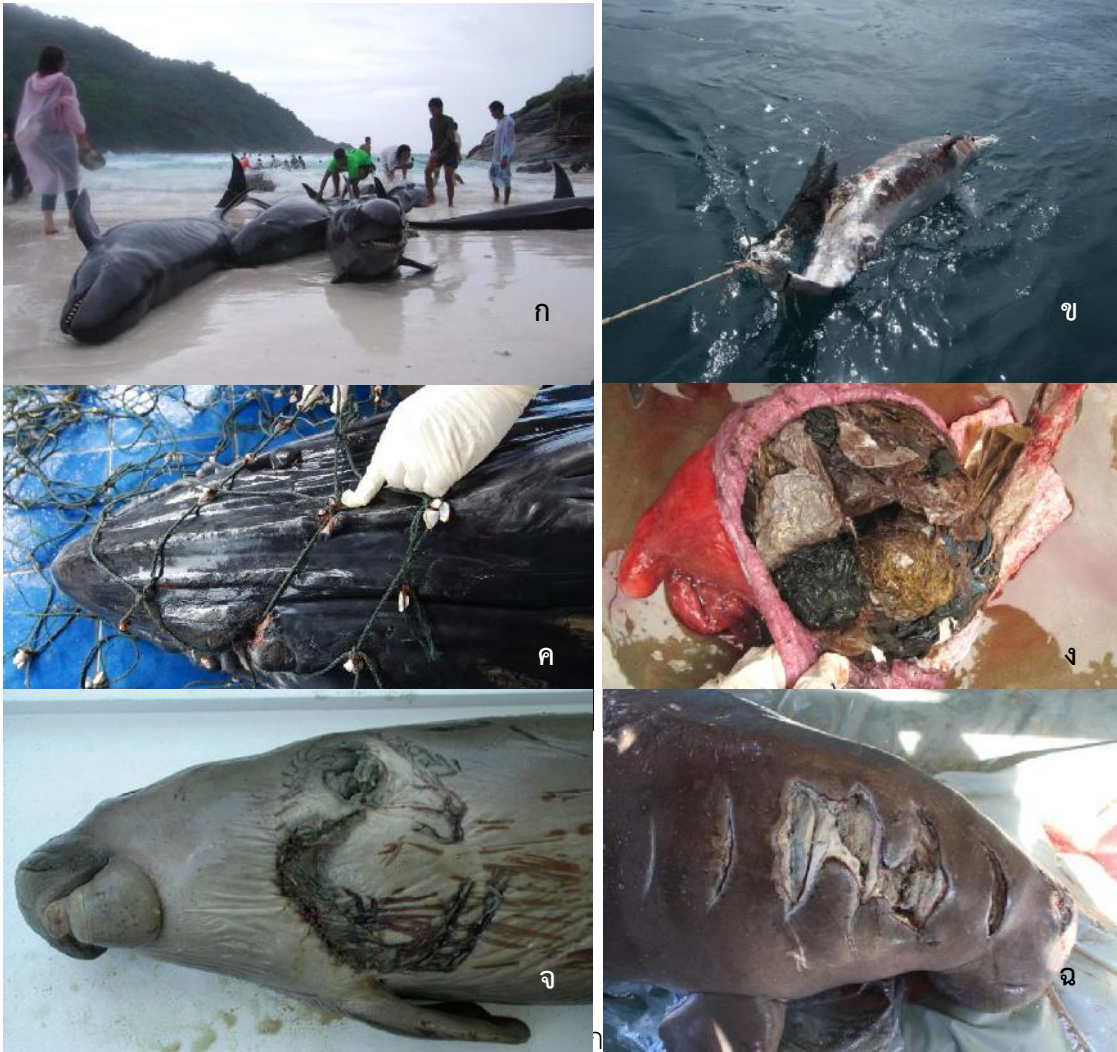
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล คือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมที่ผ่านการวิวัฒนาการทั้งทางกายวิภาคและทางสรีรวิทยา จนสามารถปรับตัวให้ใช้ชีวิตอยู่ในระบบนิเวศทางทะเลหรือระบบนิเวศที่อยู่ใกล้ทะเลได้ โดยสัตว์ในกลุ่มดังกล่าวสามารถแบ่งย่อยออกได้เป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑. กลุ่ม Cetaceans โดยมีสมาชิกได้แก่กลุ่มของวาฬและโลมา ๒. กลุ่ม Pinnipeds มีสมาชิกได้แก่กลุ่มแมวน้ำและสิงโตทะเล ๓. กลุ่ม Sirenians คือกลุ่มของพะยูนและมานาตี และ ๔. กลุ่ม Fissipeds คือกลุ่มของหมีขั้วโลกและนากทะเล โดยสัตว์กลุ่มดังกล่าวมีพื้นที่อาศัยและมีกระจายตัวอย่างกว้างขวาง สามารถพบได้ทุกทวีปของโลก ตั้งแต่เขตเส้นศูนย์สูตรที่มีอากาศร้อน ไปจนถึงเขตขั้วโลกที่มีอากาศหนาวเย็น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลบางชนิดมีการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยในระยะไกล ซึ่งมีขอบเขตถิ่นที่อยู่อาศัยในหลายประเทศในระดับภูมิภาค

สำหรับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่สามารถพบได้ในน่านน้ำไทย คือ พะยูน โลมาและวาฬ ซึ่งมีจำนวนมากกว่า ๒๐ ชนิด และมีขนาดตั้งแต่ ๓-๒๐ เมตร โดยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเหล่านี้เป็นสัตว์ที่อยู่ในลำดับสูงสุด (Top Trophic Level) ของระบบห่วงโซ่อาหาร (Food Chain) เป็นตัวบ่งชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคอาเซียน กล่าวคือ เป็นสัตว์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในระบบห่วงโซ่อาหารอย่างซับซ้อนกับสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น และด้วยความเชื่อมโยงดังกล่าว ทำให้สิ่งมีชีวิตชนิดอื่นทางทะเลจะต้องพึ่งพาการมีอยู่ของสัตว์กลุ่มดังกล่าวเพื่อความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในปัจจุบันสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเป็นสัตว์ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ เนื่องด้วยสถานการณ์การลดลงของจำนวนประชากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุของการลดจำนวนลงของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น สาเหตุที่เกิดจากการเจ็บป่วยที่สามารถเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสาเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบจากการใช้เครื่องมือ

การประมง การทิ้งขยะลงสู่ทะเล ซึ่งนับได้ว่าเป็นสาเหตุหลักในการลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วของสัตว์
เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

แผนภาพที่ ๑-๑ ตัวอย่างสาเหตุของการเสียชีวิตของโลมา (ก,ข) วาฬ (ค,ง) และพะยูน
(จ,ฉ)

ทั้งฝั่งทะเลอ่าวไทย และทะเลฝั่งอันดามันพบว่า พะยูนมีจำนวนประชากรเหลือไม่เกิน ๒๐๐ตัว โลมามี
จำนวนประชากรเหลือไม่เกิน ๗๓๐ ตัว และวาฬมีจำนวนประชากรเหลือไม่เกิน ๓๐ตัว อีกทั้งยังมี
รายงานการพบการเกยตื้นของสัตว์ทะเลหายากเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวเลขที่น่าเป็นห่วง
วิกฤตการณ์การของการลดจำนวนของประชากรสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลมีความเสี่ยงต่อการสูญ
พันธุ์เป็นอย่างมาก

ดังนั้นในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการพบการอาศัยของสัตว์เลี้ยงลูก
ด้วยนมในทะเลมากกว่า ร้อยละ ๓๐ของจำนวนชนิดที่มีอยู่ทั่วโลก อีกทั้งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมยังเป็น
สัตว์ที่คนทั่วโลกให้ความสนใจ จึงเป็นเหตุผลสนับสนุนให้ประเทศไทยควรดำเนินการหาแนวทางในการ
อนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล เพื่อลดปัญหาการลดจำนวนอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน
ในระดับสากลสำหรับประเทศไทย แม้จะมีกฎหมายคุ้มครองสัตว์ทะเลดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐

และมีพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่ถูกลำนำประกอบใช้เพิ่มเติมมาในภายหลัง รวมถึงการมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ตลอดจนการส่งเสริมการให้ความรู้และการอนุรักษ์สัตว์กลุ่มดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนประชากรของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนมาตรการ และปัญหาการดำเนินการอนุรักษ์กับกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงทุกระดับชั้น และทบทวนบทกฎหมายหรือสื่อต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ตลอดจนการเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลกับประเทศอื่นๆ เพื่อที่จะนำมาเสนอแนวทางในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล
๒. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแนวทางการอนุรักษ์ในประเทศไทยและต่างประเทศ
๓. เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

ขอบเขตการวิจัย

๑. พื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ บริเวณทะเลอ่าวไทย และทะเลอันดามันที่มีรายงานการพบเห็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล
๒. กลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารในระดับนโยบาย, เจ้าหน้าที่ผู้ทำงานคุ้มครองดูแล, กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ, นักวิชาการที่ทำงานด้านสัตว์ด้วยลูกด้วยนมในทะเล รวมไปถึงประชาชนทั่วไปและชาวประมงที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งที่มีรายงานการพบเห็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

ระยะเวลาในการทำการวิจัย ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๗ ถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๘

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดวิธีการวิจัยดังนี้

๑. การศึกษาและวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ กฎหมาย หนังสือ ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่มีการตีพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

๒. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ

- ๒.๑. สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

๒.๑.๑ ระดับนโยบาย ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมประมง และอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชฯลฯ

๒.๑.๒ ระดับผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล

๒.๑.๓ ระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล

๒.๑.๔ ระดับประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่บริเวณที่มีการสำรวจพบสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล

โดยข้อมูลปฐมภูมิที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แนวทางในการช่วยเหลือ รวมไปถึงสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเลจำนวน ๓๐ ชุด

๒.๒. รวบรวมแบบสอบถามจากผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนทั่วไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล 10 ท่าน

๒.๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการหาแนวทางบริหารจัดการและประเมินปัจจัยภายในองค์กรของหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ โดยใช้วิธี PESTLE และ Mckinsey 7 S Framework รวมทั้งวิเคราะห์และประเมินผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการทรัพยากร โดยวิธีของ The World Bank, Participatory Tools and Techniques

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ทราบแนวทางในการปรับปรุงแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเลที่สอดคล้องกับความต้องการและมุมมองของชุมชนชายฝั่งทะเล ซึ่งจะช่วยให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น

๒. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับแผนอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล สามารถนำข้อมูลจากการวิจัย เป็นแนวทางในการวางแผนและแก้ปัญหาอย่างมีทิศทาง และได้ผลในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๓. เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงด้านคุณภาพเพื่อให้การอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. เป็นแนวทางให้หน่วยงานหรือผู้ที่สนใจทั่วไป นำข้อมูลและประเด็นจากการวิจัยในการทำวิจัยและพัฒนาต่อเนื่องไป

คำจำกัดความ

การอนุรักษ์	หมายถึง	การดูแล รักษา เพื่อให้คงคุณค่าไว้ และรวมถึง การป้องกัน การรักษา การสงวน
สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล	หมายถึง	สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่อาศัยอยู่ในทะเลหรืออาศัยอยู่ใกล้ทะเลจำเป็นต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อมทางทะเลในการดำรงชีวิต

กลุ่มบุคคล

หมายถึง

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล
ในที่นี่ประกอบด้วย กลุ่มบุคคลระดับนโยบาย ระดับ
ผู้เชี่ยวชาญ ระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และระดับประชาชน

บทที่ ๒

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

กฎหมายในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

เนื่องด้วยประเทศไทยมีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตจำนวนมาก สัตว์หลายชนิดถูกคุกคามจากการกระทำของมนุษย์และส่งผลกระทบต่อประชากรของสัตว์เหล่านี้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว จึงมีการบัญญัติกฎหมายและบังคับใช้เพื่อป้องกันการคุกคามของสัตว์หลายมาตรา ทั้งนี้ กฎหมายที่มีการใช้ป้องกันการคุกคามสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

ในส่วนของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีการบัญญัติขึ้น เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นไม่สามารถทำให้การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลสมดังวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ประกอบกับจำเป็นต้องมีการเร่งรัดการขยายพันธุ์สัตว์ป่าและให้การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าควบคู่กันไป และในช่วงเวลานั้นได้มีความตกลงระหว่างประเทศในการที่จะร่วมมือกันเพื่อสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าท้องถิ่นอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญของโลก ดังนั้น เพื่อปรับปรุงให้มาตรการในการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ จึงเห็นสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเสียใหม่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น และในพระราชบัญญัตินี้ได้ระบุรายชื่อสัตว์ที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งได้รวมถึงสัตว์ทะเลหายากทั้งเต่าทะเล วาฬ โลมา และพะยูน

โดยเนื้อหาและใจความสำคัญในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลมีดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑ ได้กำหนดรายชื่อสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าสงวนและคุ้มครองซึ่งรายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่ได้ถูกกำหนดไว้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองมีทั้งหมด ๒๒ รายชื่อ ได้แก่ โลมากระโดด โลมาแถบ โลมาธรรมดา โลมาปากขวด โลมาฟราเซอร์ โลมาพินห่าง โลมาลายจุด โลมาหลังโหนด โลมาหัวบาตรหลังเรียบ โลมาอิรวดี วาฬคูเวียร์ วาฬนาร์รองครีบสั้น วาฬบรูด้า วาฬเพชฌฆาต วาฬเพชฌฆาตดำ วาฬเพชฌฆาตเล็ก วาฬพินสองซี่ วาฬพิน วาฬหัวแตกโม วาฬหัวทุย วาฬหัวทุยแคระ และวาฬหัวทุยเล็ก ส่วนสัตว์สงวนที่เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลคือพะยูน พระราชบัญญัติในหมวดดังกล่าว ได้ระบุการล่าสัตว์โดยเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควร ผู้ล่าไม่ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติ ได้แก่ การปกป้องตนเองหรือผู้อื่นให้รอดพ้นจากอันตราย ป้องกันหรือ

รักษาทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น การล่าที่ควรแก่เหตุ และการล่าที่ไม่ได้นำสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่ถูกล่านั้นเคลื่อนที่และแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึงสาเหตุการล่าไปแล้ว สัตว์ป่าหรือซากนั้นจะต้องตกเป็นของแผ่นดินและดำเนินการตามระเบียบที่ถูกกำหนดขึ้น และได้กล่าวถึงขั้นตอนการอนุญาตล่าสัตว์ป่าจะต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงที่กำหนดไว้

หมวดที่ ๒ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในการกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการกำหนดเขตหรือชนิดสัตว์ที่ห้ามล่าในเขตนั้น กำหนดกิจการอันพึงกระทำเพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาสัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ให้ความเห็นชอบในการออกพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และระเบียบ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดเกณฑ์ในการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

หมวดที่ ๓ ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดล่า หรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง ห้ามมิสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง รวมถึงซากของสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ ห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ โดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี การล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองสามารถกระทำได้ หากเป็นการกระทำโดยทางราชการที่ได้รับการยกเว้น ได้แก่ การสำรวจ การศึกษาและวิจัยทางวิชาการ การคุ้มครองสัตว์ป่า การเพาะพันธุ์ หรือเพื่อกิจการสวนสัตว์สาธารณะ ซึ่งกระทำโดยทางราชการและได้รับอนุญาตจากอธิบดีเป็นที่เรียบร้อย กำหนดให้การกำหนดรายชื่อสัตว์ป่าคุ้มครองเป็นอำนาจของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ กำหนดห้ามการเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองเว้นแต่ได้รับอนุญาตให้เพาะพันธุ์จากอธิบดี หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งสวนสัตว์สาธารณะซึ่งได้รับอนุญาตจากอธิบดี และกำหนดมิให้ผู้ใดยิงสัตว์ป่าในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

หมวดที่ ๔ ได้กำหนดห้ามการนำเข้าหรือส่งออกสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่าสงวนหรือคุ้มครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตเพื่อการนำเข้าและส่งออกที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ การนำสัตว์เคลื่อนที่เพื่อการค้า และโดยได้รับจากอธิบดี อนุญาตจากอธิบดี และในกรณีนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านประเทศไทย จะต้องมิใช่ใบอนุญาตหรือใบรับรองให้นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ตามความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่า ด้านตรวจสัตว์ป่าสามารถจัดตั้งได้ โดยรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจในการจัดตั้ง โดยผู้ที่นำสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าเคลื่อนที่ผ่านด่านตรวจสัตว์ป่า ต้องแจ้งเป็นหนังสือตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า โดยแสดงใบอนุญาตให้นำเคลื่อนที่เพื่อการค้าให้นำเข้า ให้ส่งออก หรือนำผ่านแล้วแต่กรณี เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบและอนุญาตเป็นหนังสือแล้ว จึงนำเคลื่อนที่ต่อไปได้

หมวดที่ ๕ ได้กำหนดเรื่องการจัดตั้งสวนสัตว์สาธารณะ โดยจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี และเพื่อได้รับอนุญาตแล้ว จะต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับชนิดและจำนวนสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองหรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อตรวจสอบและจัดแจ้งไว้ในทะเบียน และเมื่อมีการเพิ่มหรือลดจำนวนลง ผู้รับใบอนุญาตจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่โดยไม่ชักช้า หากพบว่าบริเวณ

ที่ตั้งของสวนสัตว์หรือในสถานที่เลี้ยงสัตว์มีสภาพขัดต่อหลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือมีสภาพที่อาจเป็นอันตรายต่อประชาชนหรือสร้างความทุกข์ทรมานแก่สัตว์ป่าให้อธิบดีมีอำนาจในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการปรับปรุง หากไม่ดำเนินการเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปปรับปรุงแก้ไขสภาพได้โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้รับใบอนุญาต หากต้องการประสงค์จะยกเลิกดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะ จะต้องแจ้งหนังสือถึงอธิบดีให้ทราบล่วงหน้า และดำเนินการจำหน่ายสัตว์ป่าสงวนหรือคุ้มครองให้ผู้ประกอบกิจการสวนสัตว์สาธารณะรายอื่นภายใน ๑๘๐ วันนับตั้งแต่วันที่มีการแจ้งบอกเลิกไปยังอธิบดี หากเลยกำหนดเวลา สัตว์เหล่านั้นจะตกเป็นของแผ่นดิน

หมวดที่ ๖ ได้กำหนดเรื่องบริเวณและสถานที่ห้ามล่าสัตว์ป่า โดยรัฐมนตรีสามารถตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขึ้นมา โดยบริเวณที่กำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น ต้องเป็นพื้นที่ที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินส่วนบุคคลใด และหากมีการขายหรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา มีการจัดให้มีหลักเขตและป้ายที่แสดงถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กำหนดห้ามให้มีการล่าสัตว์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ว่าสัตว์ชนิดนั้นจะเป็นสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครองหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีเพื่อการศึกษาและวิจัย หากไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ให้เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดถือครองที่ดิน สร้างสิ่งปลูกสร้าง ตัดโค่นต้นไม้ ขุดดิน เปลี่ยนทางน้ำ เลี้ยงสัตว์ หรือก่ออันตรายต่อสัตว์ป่า

หมวดที่ ๗ ใบอนุญาตที่ทางราชการออกให้สามารถระงับได้หากพบการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หากผู้ถูกลอนใบอนุญาตครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ดังกล่าว ให้ทำการจำหน่ายออกภายใน ๓๐ วันนับตั้งแต่วันที่ทราบคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต มิเช่นนั้น สัตว์ดังกล่าวจะตกเป็นของแผ่นดิน ในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวดที่ ๘ ว่าด้วยบทลงโทษ ผู้ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัตินี้มีอัตราโทษ โดยอัตราโทษสถานเบาที่สุดตามพระราชบัญญัตินี้คือ ระวังโทษจำคุก ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และอัตราโทษสถานหนักคือ ระวังโทษ ๗ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖

ในส่วนของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีการบัญญัติขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมา มีผู้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจำนวนมาก ที่ไม่ได้นำสัตว์ป่าคุ้มครองมามอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่ได้มาแจ้งรายการเกี่ยวกับชนิดและจำนวนของสัตว์ป่าคุ้มครอง ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถควบคุมดูแลให้ผู้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการของการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองได้ สมควรกำหนดให้ผู้ครอบครองและขออนุญาตมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าดังกล่าว ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่ต้องรับโทษ

สำหรับเนื้อหาส่วนที่เพิ่มเติมมาในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ มีใจความสำคัญดังนี้

ผู้ใดมีไว้ครอบครองซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองโดยยังมิได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย หากมาแจ้งรายงานเกี่ยวกับชนิดและจำนวนของสัตว์ป่าคุ้มครองที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๑๒๐ วัน นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ นั้นไม่ต้องรับโทษ

หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นประสงค์จะเลี้ยงดูสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพการเลี้ยงดูสัตว์ป่าคุ้มครองของผู้ผู้นั้นว่าอยู่ในสภาพอันสมควรและปลอดภัยต่อสัตว์นั้นเพียงใด หากเห็นว่าสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นได้รับการดูแลด้วยความเอาใจใส่ในสภาพอันสมควรและปลอดภัย ให้อธิบดีอนุญาตให้ผู้ผู้นั้นครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไปได้ โดยออกใบอนุญาตครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราวไว้ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง และเมื่อสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นตายหรือเพิ่มจำนวนขึ้นโดยการสืบพันธุ์ ผู้รับใบอนุญาตจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วันนับตั้งแต่วันที่มีการเพิ่มจำนวนหรือตาย

หากผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นไม่ประสงค์จะเลี้ยงดูสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไป หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นไม่อาจได้รับการเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่ในสภาพอันสมควรและปลอดภัยได้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจำหน่ายสัตว์ให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะหรือผู้ได้รับอนุญาตเพาะพันธุ์ให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๒๐ วันนับตั้งแต่วันที่ได้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่หรือวันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี และเมื่อสิ้นระยะเวลาดังกล่าว ยังมีสัตว์ป่าคุ้มครองเหลืออยู่เท่าใด ให้สัตว์ป่าคุ้มครองนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และส่งมอบตัวสัตว์ให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หรือกรมประมง แล้วแต่กรณี

๓. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗

ในส่วนของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้มีการบัญญัติขึ้น เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน และซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง ให้ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าสงวนหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษในความผิดฐานช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาเสีย ซื้องานรับจำนำ หรือรับไว้ ให้ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าอันได้มาดากกระทำผิด และแก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ครอบคลุมถึงการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าสงวนหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สำหรับเนื้อหาส่วนที่เพิ่มเติมมาในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีใจความสำคัญดังนี้

พระราชบัญญัติดังกล่าว ได้มีการเพิ่มพินัยมคํ่าว่า “ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของ สัตว์ป่า” ให้รวมถึงอนุพันธ์หรือสิ่งอื่นใดที่ได้มาจากสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่า ที่สามารถตรวจสอบ และจำแนกได้โดยเอกสารกำกับ หรือบรรจุภัณฑ์ หรือเครื่องหมาย หรือฉลาก หรืออื่นๆ ว่าเป็นของ สัตว์ชนิดนั้นๆ ตามที่รัฐมนตรีกำหนด และห้ามผู้ใดทำการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีกำหนด หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่า คุ่มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า ดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี เว้นแต่จะได้มาจากการเพาะพันธุ์ตามที่กฎหมายกำหนด หรือ ตามความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าสัตว์ป่า ซาก หรือผลิตภัณฑ์ตามที่ได้รับอนุญาตจาก อธิบดี ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำ หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งสัตว์ ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าอันได้มาโดยกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔. พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐

สำหรับพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้บัญญัติขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ การประมงในขณะนั้น มีประชาชนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ใช้วัตถุมีพิษเพื่อทำการประมงอันอาจเกิด อันตรายต่อผู้บริโภคสัตว์น้ำได้ จึงได้กำหนดมาตรการควบคุมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมกับกำหนดความ รับผิดชอบของเจ้าของเรือ และหากไม่มีการอนุรักษ์สัตว์น้ำอย่างเหมาะสมแล้ว สัตว์น้ำที่มีคุณค่าทาง เศรษฐกิจประเภทดังกล่าวจะถูกทำลายจนไม่มีเหลือสำหรับแพร่พันธุ์หรือนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก จึงสมควรที่จะออกมาตรการครอบครองสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำบางชนิดที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ดังกล่าว และได้เพิ่มโทษให้มีอัตราที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้น และมีการปรับปรุง พระราชบัญญัติขึ้นมาอีกหลายครั้ง เนื่องจากมีการประมงเกิดขึ้นทั้งในน่านน้ำจืดและน่านน้ำเค็มเป็น จำนวนมาก และมีการใช้วัตถุอันตรายต่างๆอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้ฝ่าฝืนไม่ค่อยเกรงกลัว เพราะโทษ แห่งความผิดได้กำหนดโทษไว้ในอัตราต่ำ การจับกุมก็ทำได้ด้วยความยากลำบาก ผู้กระทำความผิดได้ทำลาย ทรัพยากรทางทะเลเป็นอย่างมากและเบียดเบียนผู้ทำการประมงอย่างถูกกฎหมาย จึงกำหนดอัตรา โทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ในอัตราที่สูงขึ้นเพื่อปราบปรามให้เด็ดขาด และป้องกันการทำลายพันธุ์ปลาไว้มิ ให้ถูกทำลายหมดไป โดยการกระทำของผู้เห็นประโยชน์ส่วนตัวเฉพาะหน้า ต่อมา เกิดปัญหาการนำปลา ต่างถิ่นเข้ามาในราชอาณาจักร เช่น ปลาปิรันย่า ซึ่งมีความอันตราย จึงมีการตราพระราชบัญญัติ ควบคุมปลาอันตรายไว้ไม่ให้มีในครอบครองไม่ว่าจะเพื่อการค้าหรือไม่ก็ตาม และในพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ ได้กำหนดให้สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อาศัยอยู่ในน้ำเป็นสัตว์ที่ได้รับการคุ้มครอง

เนื้อหาและใจความสำคัญในพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ ที่เกี่ยวข้องกับ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลมีดังต่อไปนี้

สัตว์น้ำที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำหรือมี วงจรชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำหรืออาศัยอยู่ในบริเวณที่น้ำท่วมถึง เช่น ปลา กุ้ง ปู แมงดาทะเล หอย เต่า

กระ ตะพาน้ำ จระเข้ รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำนั้น สัตว์น้ำจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม ปลิงทะเล ฟองน้ำ หินปะการัง กัลปังหา และสาหร่ายทะเล ทั้งนี้รวมทั้งซากหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสัตว์น้ำเหล่านั้น

หมวดที่ ๑ ได้กำหนดสถานที่ในการจับสัตว์น้ำออกเป็น ๔ ที่ คือ ที่รักษาพืชพันธุ์ที่ว่าประมุล ที่อนุญาต และที่สาธารณประโยชน์ โดยให้คณะกรรมการจังหวัดมีอำนาจในการกำหนดเขตในท้องที่ของตนโดยอำนาจของรัฐมนตรี ว่าด้วยที่จับสัตว์น้ำ ห้ามมิให้บุคคลใดทำการประมงหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่รักษาพืชพันธุ์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี ห้ามมิให้ผู้ใดทำการประมงหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ว่าประมุลหรือที่อนุญาตเว้นแต่ผู้รับอนุญาต ห้ามมิให้ผู้ใดขุดหรือสร้างบ่อล้อมสัตว์น้ำในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ห้ามมิให้บุคคลใดปลูกสร้างสิ่งใดลงไปในที่รักษาพืชพันธุ์ ที่ว่าประมุล ที่อนุญาต ซึ่งมีไข่ที่ของเอกชนและที่สาธารณประโยชน์ หรือปลูกพืชหรือพันธุ์ไม้ น้ำ ห้ามวิดน้ำหรือปล่อยล่อสัตว์น้ำ ห้ามเท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุมีพิษลงไปในที่จับสัตว์น้ำ หรือกระทำการใดที่ทำให้สัตว์น้ำมีเมฆา หรือเท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงไปในที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำหรือทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษ เว้นแต่เป็นการทดลองทางวิทยาศาสตร์และได้รับการอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ห้ามใช้กระแสไฟฟ้าหรือระเบิดในการจับสัตว์น้ำไม่ว่ากรณีใด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากอธิบดี ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสัตว์น้ำโดยรู้ว่ามีมาโดยการกระทำความผิด

หมวดที่ ๒ ว่าด้วยบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยห้ามผู้ใดขุดหรือสร้างบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

หมวดที่ ๓ การจดทะเบียนและการขออนุญาต ให้ผู้มีอาชีพในการประมง การค้าสินค้าสัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแลอุตสาหกรรมสัตว์น้ำมาทำการจดทะเบียนและขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อนดำเนินอาชีพ กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองเครื่องมือประมงชนิดหนึ่งชนิดใดในท้องที่ใดๆ จดทะเบียนการมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องมือชนิดนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ บุคคลใดที่จะทำการประมงในที่อนุญาต ต้องขออนุญาตและเสียเงินอากร ห้ามตั้ง ปัก หรือทำเครื่องมือประจำที่ลงในที่สาธารณประโยชน์ รัฐมนตรีหรือข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจประกาศขนาดตาและระยะของเครื่องมือทำการประมงทุกชนิด จำนวน และส่วนประกอบของเครื่องมือทำการประมงที่อนุญาต กำหนดมิให้ใช้เครื่องมือประมงอย่างหนึ่งอย่างใด กำหนดระยะห่างของที่ตั้งเครื่องมือประจำ กำหนดวิธีใช้เครื่องมือทำการประมงต่างๆ กำหนดฤดูปลาที่มีไข่และวางไข่เลี้ยงลูก กำหนดชนิด ขนาด และจำนวนอย่างสูงของสัตว์น้ำที่อนุญาตให้ทำการประมง กำหนดมิให้ทำการประมงสัตว์น้ำชนิดหนึ่งชนิดใดโดยเด็ดขาด

หมวดที่ ๔ ว่าด้วยสถิติการประมง บัญญัติให้มีการเก็บสถิติการประมงในท้องที่ต่างๆ ตามที่เห็นสมควร

หมวดที่ ๕ ว่าด้วยการควบคุมห้ามมิให้บุคคลอื่นนอกจากผู้รับอนุญาตเข้าไปในที่จับสัตว์น้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดมีสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำชนิดใดชนิดหนึ่งตามทีระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์น้ำชนิดใดชนิดหนึ่งเกินจำนวนหรือปริมาณ หากประสงค์จะครอบครองซึ่งสัตว์น้ำ ต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี หากอธิบดีไม่อนุญาต ให้ส่งมอบสัตว์น้ำดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๗ วันนับแต่วันได้รับคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตรวจการทำการประมงสัตว์น้ำได้ หากพบการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำการเช่นนั้น ให้

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้นั้นพร้อมด้วยเรือ เครื่องมือทำการประมง สัตว์น้ำ หรือสิ่งอื่น ๆ มาใช้ในการกระทำผิดเพื่อดำเนินการทางกฎหมาย และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำการรื้อถอนทำลายหรือยึดเครื่องมือซึ่งตั้งอยู่ในที่จับสัตว์น้ำ โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

หมวดที่ ๖ บทลงโทษ ผู้ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติดังกล่าวมีอัตราโทษ โดยอัตราโทษสถานเบาที่สุดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ระวังโทษจำคุก ๑ เดือน ปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และอัตราโทษสถานหนักคือ ระวังโทษ ๖ ปี ปรับไม่เกิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕. พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘

สำหรับพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้บัญญัติขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังไม่มีความเป็นเอกภาพ ขาดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น ประกอบกับได้มีการบุกรุกหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นจำนวนมาก ทำให้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเปลี่ยนแปลงและเสื่อมโทรม ประกอบกับกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการคุ้มครองเพื่อคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในบางพื้นที่ สมควรมีกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลต่อการอนุรักษ์พื้นที่หากินของสัตว์ทะเลและเพิ่มมาตรการคุ้มครองในการป้องกันสัตว์ทะเลและทรัพยากรทางทะเลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เนื้อหาและใจความสำคัญในพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลมีดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑ ได้กำหนดถึงการจัดตั้งคณะกรรมการ เรียกว่า คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ โดยประกอบด้วยคณะกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคณะกรรมการมีหน้าที่เสนอ นโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ เสนอรายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี

หมวดที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องชุมชนชายฝั่ง โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งในการบริหารจัดการ การปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา การมีส่วนร่วม และการเผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลข่าวสาร

หมวดที่ ๓ ว่าด้วยการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หากพบว่า บุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นระงับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ และประสานหน่วยงาน

ที่รับผิดชอบในพื้นที่นั้นๆโดยไม่ชักช้า เพื่อแก้ไขปัญหาปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป เว้นแต่ในกรณีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีอำนาจดำเนินการแก้ไขและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณหนึ่งบริเวณใดเป็นพื้นที่ป่าชายเลนอนุรักษ์ รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ที่มีทรัพยากรทางทะเลในสภาพสมบูรณ์ พื้นที่ที่เป็นถิ่นอาศัยของสัตว์และพืชตามสภาพทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ และพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งอันควรแก่การอนุรักษ์เป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดเขตพื้นที่ที่จะใช้มาตรการในการป้องกันกีดกันการกัดเซาะชายฝั่ง และในกรณีที่ปรากฏว่าทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอาจถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงเข้าขั้นวิกฤติ หรือต้องสงวน คุ้มครอง หรืออนุรักษ์ไว้ ให้รัฐมนตรีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยไม่ชักช้า และเมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวดที่ ๔ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าในสถานที่ใดๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของตรวจสอบและควบคุมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน วัตถุ สิ่งของ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และสั่งให้บุคคลใดๆ ออกจากเขตพื้นที่หรืองดเว้นการกระทำอันฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ

หมวดที่ ๕ ว่าด้วยบทกำหนดโทษ ผู้ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีอัตราโทษ โดยอัตราโทษสถานเบาที่สุดตามพระราชบัญญัตินี้คือ ระวังโทษจำคุก ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และอัตราโทษสถานหนักคือ ระวังโทษ ๒ ปี ปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๖. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติขึ้น เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่า และภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ ได้รวมถึงเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล ได้แก่ หมู่เกาะสุรินทร์ หมู่เกาะสิมิลัน อ่าวพังงา จังหวัดพังงา หาดในยาง หาดไม้ขาว (อุทยานสิรินาถ) อ่าวถลาง จังหวัดภูเก็ต เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ตะรุเตาจังหวัดสตูล เกาะช้าง จังหวัดตราด หมู่เกาะพีพี-ดอน จังหวัดกระบี่หมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นเขตที่มีสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลอาศัยรวมอยู่ด้วย จึงส่งผลให้สัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวได้รับการคุ้มครอง

เนื้อหาและใจความสำคัญในพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลมีดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑ ว่าด้วยการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ โดยรัฐบาลมีอำนาจในการกำหนดพื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติที่ควรรักษาไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์

แก่ประชาชน โดยที่ดินนั้นมิได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใด และมีการจัดทำหลักเขตและป้ายให้ประชาชนทราบว่าเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ

หมวดที่ ๒ ว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่ในการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ และการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ

หมวดที่ ๓ ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ โดยห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือและครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า ห้ามการหา นำออก หรือทำให้เกิดอันตรายหรือการเสื่อมสภาพของทรัพยากร ห้ามการนำสัตว์ออกไป หรือการอันตรายแก่สัตว์ ห้ามเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำห้วย หนอง บึงเหือดแห้งหรือท่วมทัน ห้ามกีดขวางทางน้ำหรือทางบก ห้ามนำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขึ้นในทางที่มีได้จัดไว้ ห้ามนำอากาศยานขึ้นลงในที่มีได้จัดไว้ ห้ามนำหรือปล่อยปศุสัตว์เข้าไป ห้ามนำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหะเข้าไป ห้ามดำเนินกิจการใดๆเพื่อหาผลประโยชน์ เว้นแต่ได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ห้ามปิดประกาศหรือโฆษณา ห้ามยิงปืนหรือวัตถุระเบิด ห้ามส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอันเป็นการรบกวนแก่คนหรือสัตว์ ห้ามทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆในที่ที่มีได้จัดไว้ และห้ามทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง ห้ามเคลื่อนย้ายหรือทำลายหลักเขตป้าย และบุคคลที่เข้าไปในเขตอุทยาน ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้ ข้อบังคับมิได้บังคับใช้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยาน หรือการศึกษา วิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจรหรือการพักผ่อนหรือเพื่ออำนวยความสะดวกพลอดภัย หรือให้ความรู้กับประชาชน พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดออกจากเขตอุทยาน หรืองดเว้นการกระทำใดๆในเขตอุทยาน และการจับกุมปราบปราม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้พิจารณาความอาญา

ตัวอย่างกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

เนื่องด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเป็นกลุ่มสัตว์ที่มีความเสี่ยงต่อการลดจำนวนลง ทำให้ประเทศต่างๆได้ตรากฎหมายขึ้น เพื่อที่จะป้องกันและห้ามปรามบุคคลที่อาจกระทำความผิดหรือทำอันตรายต่อสัตว์กลุ่มดังกล่าวได้ มาตรการทางกฎหมายต่างๆที่ได้มีการตราขึ้น มีใจความสำคัญ

คล้ายคลึงกับของประเทศไทย โดยตัวอย่างกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่ได้ยกตัวอย่าง ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา เครือรัฐออสเตรเลีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

๑. กฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

ประเทศสหรัฐอเมริกามีการตราพระราชบัญญัติเพื่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลขึ้นตั้งแต่ปี.ศ. ๑๙๗๒ โดยใช้ชื่อตราพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า The Marine Protection Act of 1972 โดยการจัดทำกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ มีเหตุผลเกิดขึ้นจาก

- จำนวนประชากรของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอาจเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือมีจำนวนลดลงอย่างมากจากการกระทำและหรือกิจกรรมของมนุษย์
- ชนิดและจำนวนประชากรของสัตว์ไม่ควรมีจำนวนลดลงมากไปกว่าที่จำนวนที่จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศที่สัตว์ดำรงอาศัยอยู่ ในกรณีที่มีการลดลงเป็นจำนวนมากจะต้องมีการตรวจวัดและแก้ไขรวมทั้งป้องกันสาเหตุมิให้ลดลงไปกว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะต้องมีการพยายามในการปกป้องถิ่นที่อยู่อาศัย แหล่งหาอาหารและบริเวณที่มีการผสมพันธุ์ รวมไปถึงบริเวณแหล่งที่อยู่ที่ได้รับการบุกรุกจากกิจกรรมของมนุษย์
- ยังมีข้อจำกัดของความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและวงจรประชากรของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล และผลของปัจจัยที่กระทบหรือมีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในการสืบพันธุ์ของสัตว์เหล่านี้
- ควรมีการร่วมมือและตกลงกันระหว่างประเทศในการพัฒนาการศึกษาวิจัย เพื่อทำการจัดการดูแล และอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลอย่างเร่งด่วน
- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลและชิ้นส่วนของสัตว์จะต้องไม่มีการค้าขายระหว่างแต่ละรัฐในประเทศ และจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของสัตว์อื่นจากการค้าขายผลิตภัณฑ์หรือชิ้นส่วนระหว่างรัฐด้วย
- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของโลก จึงควรมีการให้การปกป้องคุ้มครองและมีการกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ รวมทั้งการจัดทำหลักในการอนุรักษ์สัตว์เหล่านี้ขึ้น ทั้งทางด้านจัดการทรัพยากร การจัดการระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สัตว์มีสุขภาพที่ดี โดยมีเป้าหมายในการดำรงจำนวนประชากรของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลได้อย่างยั่งยืน และมีความเหมาะสมกับปริมาณของแหล่งที่อยู่ของสัตว์

กฎหมายการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๙๗๒ ฉบับแก้ไขปรับปรุง ค.ศ. ๑๙๙๔ ได้ให้ความคุ้มครองสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลทุกชนิด ซึ่งหมายถึง สัตว์ในกลุ่มวาฬ โลมา และพอร์พอยส์ (Porpoise) สัตว์ในกลุ่มแมวน้ำและสิงโตทะเล สัตว์ในกลุ่มพะยูนและมานาตี สัตว์จำพวกนกทะเล และหมีขาว ที่อาศัยอยู่ในน่านน้ำของประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายนี้มีผลบังคับให้การครอบครองสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลโดยไม่ได้รับอนุญาตถือเป็นการกระทำผิดกฎหมาย โดยห้ามบุคคลใดทำอันตราย คุกคาม ให้อาหาร ไล่ล่า จับ เก็บ

สะสม หรือฆ่าสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลและขึ้นส่วนจากสัตว์เหล่านั้น นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการดูแลและหลักในการช่วยเหลือสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลยกเว้น เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องทั้งต่อกรณีที่มีการเกยตื้นมีชีวิตหรือการพบซากที่มาเกยตื้นอีกด้วย

โดยกฎหมายการอนุรักษ์นี้จะอยู่ภายใต้การจัดการดูแลของคณะผู้บริหารประเทศ ในขณะที่ โดยหน่วยบริการประมงทางทะเลแห่งชาติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ The National Oceanic and Atmospheric Administration within the Department of Commerce จะมีหน้าที่ในการจัดการดูแลประชากรกลุ่มวาฬ โลมา พอร์พอยส์ แมวน้ำ และสิงโตทะเล และหน่วยบริการสัตว์ป่าและสัตว์น้ำแห่งสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ the Department of the Interior จำดูแลและรับผิดชอบสัตว์ในกลุ่มวอร์ส พะยูนและมานาตี นากทะเล และหมีขาว ส่วน The Animal and Plant Health Inspection Service, Part of the Department of Agriculture จะรับผิดชอบในการดูแลและจัดการข้อกำหนดในการจัดการสถานที่เลี้ยงดูสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลที่อยู่ในที่เลี้ยง โดยเนื้อหาได้มีการกล่าวถึงและระบุข้อบังคับหลักๆ ดังต่อไปนี้

๑. ห้ามทำการนำเข้าหรือส่งออกสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล หรือ ขึ้นส่วนที่ได้จากสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล เข้าและออกจากประเทศ ยกเว้นในกรณีดังต่อไปนี้

- กรณีต้องการนำเข้าหรือออกเพื่อการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ การถ่ายภาพเพื่อการศึกษา เพื่อการเพิ่มจำนวนสัตว์ที่ถูกค้นพบใหม่ หรือ เพิ่มจำนวนชนิดที่มีอยู่ การนำเข้าขึ้นส่วนของหมีขั้วโลกจากการอนุญาตให้ล่าได้ในประเทศแคนาดา โดยจะต้องทำการขออนุญาตและมีใบนำเข้าและส่งออกอย่างถูกต้องเท่านั้น

- กรณีที่สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลถูกจับโดยบังเอิญจากการทำการประมง โดยต้องได้รับการอนุญาตและเป็นไปภายใต้กฎหมายกำหนด

- ในกรณีที่มิก็กิจกรรมท้องถิ่นซึ่งอาจทำให้เกิดการจับสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลโดยบังเอิญ หรือส่งผลกระทบต่อถิ่นที่อยู่อาศัยและการดำรงชีวิตเพียงเล็กน้อย ไม่กระทบต่อสัตว์หลายชนิด จะได้รับการอนุญาตให้มีการจัดการกิจกรรมนั้นได้เป็นระยะเวลา ๕ ปี ติดต่อกัน และจะถูกยกเลิกโดยทันทีในกรณีที่มีการพิสูจน์พบว่ากิจกรรมนั้นส่งผลกระทบต่อประชากรสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลมากเกินกว่าที่จะรับได้

- การนำเข้าขึ้นส่วนและผลิตภัณฑ์ของสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลอาจกระทำได้ในกรณีที่มีการครอบครองอย่างถูกกฎหมาย และมีการส่งออกด้วยประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาในขณะที่มีการเดินทางนอกประเทศ โดยผู้ที่ทำการส่งออกต้องเป็นบุคคลเดียวกับผู้ที่นำเข้ามาในประเทศเมื่อสิ้นสุดการเดินทางครั้งนั้นเท่านั้น หรือเป็นสิ่งที่ได้มาจากนอกประเทศโดยมีความเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของผู้อาศัยอยู่ในรัฐลาสกา หรือ ระหว่างผู้เป็นเจ้าของที่มีถิ่นฐานมาจากประเทศรัสเซีย แคนาดา หรือ กรีนแลนด์ กับผู้อาศัยอยู่ในรัฐลาสกาซึ่งมีการนำเข้ามาด้วยวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่เพื่อการค้า

๒. ห้ามมีการนำเอาสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล รวมทั้งขึ้นส่วนและผลิตภัณฑ์ของสัตว์ มาเพื่อกระทำการใดๆ โดยห้ามทำการขนย้าย ซื้อ ขาย เสนอซื้อหรือเสนอขาย หรือส่งออกสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลหรือขึ้นส่วนใดๆ ยกเว้นในบางข้อกำหนดที่ระบุไว้

๓. ห้ามทำการนำเข้าสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง หรือ อยู่ในช่วงที่ยังไม่หย่านม และสัตว์ที่ถูกกำหนดว่ามีจำนวนลดน้อยลงและห้ามจับ ซึ่งถือเป็นการกระทำอันไม่มีความเมตตาต่อสัตว์และขัดต่อหลักสวัสดิภาพสัตว์

๔. ห้ามทำการนำเข้าสัตว์และชิ้นส่วนของสัตว์ที่มีที่มาอย่างผิดกฎหมายทั้งกฎหมายในประเทศและกฎหมายของประเทศที่จะมีการส่งออก

๕. การนำวาฬเข้าผ่านน่านน้ำของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยบังเอิญ ถือเป็นการผิดกฎหมายและอยู่ในอำนาจศาลของประเทศสหรัฐอเมริกา

๖. มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำประมง เช่น การประมงปลาหูฉลาม ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดอันตรายกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมโดยเฉพาะโลมา โดยในรายละเอียดจะกำหนดพื้นที่ในการทำประมง ขนาดและชนิดของอุปกรณ์จับปลา รวมทั้งขนาดของเรือ วัสดุโดยละเอียด เพื่อไม่ให้เกิดการลักลอบการล่าโลมาโดยผ่านการทำประมงปลาหูฉลามได้

๒. กฎหมายในเครือรัฐออสเตรเลียที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

กฎหมายหลักที่มีการบังคับใช้เพื่อการสงวนและอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศออสเตรเลีย คือ National Parks and Wildlife Act 1972

กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายป้องกันพื้นที่อนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ซึ่งมีการปกป้องครอบคลุมถึงสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ได้แก่กลุ่มสิงโตทะเล (Sea Lions; Order Pinnepedeae) โลมาและวาฬ (Order Cetaceans) โดยสรุปใจความที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลดังนี้

ผู้ที่กระทำความผิดฐานจงใจในการครอบครองที่ดินหรือสร้างความเสียหาย หรือมีการฆ่าหรือทำให้สัตว์ป่าได้รับอันตราย ผู้นั้นมีความผิด โดยได้รับอัตราโทษสูงสุด ๕,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย หรือจำคุก ๑๒ เดือน

รัฐมนตรีมีอำนาจในการอนุญาตให้ทำการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์ เป็นผู้ประสานงานต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และประเมินการติดตั้งหรือขยายพื้นที่อนุรักษ์เพิ่มเติมต่อไปได้ และสามารถนำผลงานการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ต่อสาธารณะได้

ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนชื่อ “Wildlife Conservation Fund” ขึ้น โดยกองทุนดังกล่าวได้งบประมาณจากเงินที่รัฐมนตรีจัดสรรจากการบริจาคหรือจากกำไรอันเกิดจากการลงทุน ได้เงินจากรัฐสภาจัดสรรเพื่อใช้ในการอนุรักษ์ เงินจากการขายซึ่งรัฐมนตรีเป็นผู้รับรอง เงินจากการขายสัตว์ ซากหรือไข่ซึ่งถูกยึดจากผู้กระทำผิดโดยอำนาจของรัฐมนตรีหรืออธิบดี และเงินจากค่าปรับจากการกระทำผิด กองทุนดังกล่าวจะถูกจัดสรรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์ การสนับสนุนงานวิจัย หรือใช้ในการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

ได้กำหนดจัดตั้งสภาขึ้น ภายใต้ชื่อ South Australian National Parks and Wildlife Council โดยมีสมาชิกจำนวน ๘ คน มาจากการแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการภายใต้คำแนะนำของรัฐมนตรี และอธิบดีเป็นสมาชิกในสภาดังกล่าวอีก ๑ ตำแหน่ง สมาชิกดังกล่าวประกอบด้วยผู้มีประสบการณ์ในการอนุรักษ์สัตว์ พืช หรือระบบนิเวศ ผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติ ผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการชุมชนในการอนุรักษ์สัตว์ พืช หรือ ทรัพยากรธรรมชาติ ผู้มีประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ระบบนิเวศตำแหน่งละ ๑ ท่าน ท่านที่เหลือเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการด้านธุรกิจ การเงิน การตลาด หรือด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หน้าที่ของสภาดังกล่าวมีเพื่อให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี วางแผนในการจัดการหรือพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ การอนุรักษ์สัตว์ป่า การจัดการกองทุน การตลาดหรือกิจกรรมทางการค้า การสร้างความร่วมมือของชุมชน การออกและพัฒนานโยบาย การจัดการข้อตกลงร่วมกันทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

รัฐมนตรีได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือสภา South Australian National Parks and Wildlife Council โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ การจัดการและแผนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

รัฐมนตรีได้จัดตั้งคณะกรรมการ Consultative Committees เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนในการให้ความสำคัญในการจัดการการอนุรักษ์และการสงวนการใช้ทรัพยากร พืช สัตว์ และระบบนิเวศ โดยผู้ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นนั้นๆ

รัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่พนักงานเพื่อบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจถือเป็นเจ้าหน้าที่พนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ด้วย โดยมีอำนาจในการตรวจค้น สั่งการ และใช้กฎหมาย หากไม่ให้ความร่วมมือ ชัดขึ้น ให้ความเท็จ หรือทำร้ายเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุก ๑,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย สูงสุดไม่เกิน ๕,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย หรือจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

ห้ามนำสัตว์ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายฉบับดังกล่าว รวมถึงไข่ของสัตว์ที่ได้รับการปกป้องด้วย หากฝ่าฝืน ในกรณีที่เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ผู้กระทำความผิดจะต้องระวางโทษ ๑๐๐,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลียหรือจำคุก ๒ ปี เว้นแต่กระทำเพื่อการศึกษาวิจัย เพื่อใส่เครื่องหมายหรือติดเครื่องหมายแสดงอัตลักษณ์ หรือกระทำการโดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีแล้ว

ห้ามผู้ใดทำการปล่อยสัตว์ป่าคุ้มครองจากที่กักขังโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒,๕๐๐ เหรียญออสเตรเลีย

ห้ามมิไว้ซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองไว้เป็นของตนเอง โดยห้ามมิสัตว์ป่าคุ้มครองแม้แต่ตัวเดียว หรือห้ามมิไข่ของสัตว์ป่าคุ้มครองตั้งแต่ ๕ ฟองขึ้นไป ห้ามทำการขายสัตว์ป่า ไข่ หรือซากสัตว์ป่าให้แก่ผู้อื่น หากฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒,๕๐๐ เหรียญออสเตรเลีย และห้ามให้มีการส่งออกหรือนำเข้าสัตว์ที่ได้รับการปกป้อง หากฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย

การครอบครองหรือเป็นเจ้าของสัตว์อย่างผิดกฎหมาย หากพบการกระทำความผิดในกรณีของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย จำคุกไม่เกิน ๒ ปี

ผู้ใดมีการใช้สารพิษเพื่อให้ได้มาซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับสูงสุดไม่เกิน ๒,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย เว้นแต่กระทำเพื่อจุดประสงค์ในการทำลายสัตว์ที่มีภัย

ห้ามมีการใช้เครื่องกระสุนในการจับสัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ที่ทางรัฐกำหนด หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษไม่เกิน ๑,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย

เจ้าหน้าที่ที่สามารถทำการตรวจสอบและยึดอุปกรณ์ที่สงสัยว่าจะมีการนำมาใช้เคลื่อนย้ายสัตว์อย่างผิดกฎหมายได้

ห้ามบุคคลใดทำการรบกวน รังควาญ กลั่นแกล้งสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือให้หยุดกักระทำการใดหรือทำกิจกรรมที่เป็นการทำลายสภาพจิตใจหรือสวัสดิภาพของสัตว์ป่าคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง หากไม่ปฏิบัติตาม ถือว่าบุคคลนั้นมีความผิด เว้นแต่การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อการปกป้องตนเองหรือผู้อื่นภายในความจำเป็นและใช้วิธีการป้องกันตนเองที่เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น ผู้กระทำผิดในกรณีที่เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ผู้นั้นจะต้องได้รับโทษปรับ ๑๐๐,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย หรือจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

ห้ามผู้ใดล่า หรือมีอาวุธหรืออุปกรณ์สำหรับการล่าสัตว์วันแต่จะได้รับอนุญาต เว้นแต่การป้องกันตนเองผู้อื่นและการป้องกันทรัพย์สิน หากพบการกระทำผิด จะต้องระวางโทษปรับ ๑,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย

๓. กฎหมายในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

กฎหมายหลักที่มีการบังคับใช้เพื่อการสงวนและอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศฟิลิปปินส์ มีการใช้พระราชบัญญัติหลายชนิดมาประกอบกันเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ได้แก่ พระราชบัญญัติ ๗๕๘๖ พระราชบัญญัติ ๘๕๕๐ พระราชบัญญัติ ๙๑๔๗ และพระราชบัญญัติ ๘๔๘๕

๓.๑ พระราชบัญญัติ ๗๕๘๖ “National Integrated Protect Area system Act of 1992”

พระราชบัญญัตินี้ได้กล่าวถึงพื้นที่และการจัดการพื้นที่คุ้มครอง เพื่อปกป้องพื้นที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย โดยมีเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้

สาเหตุที่ก่อให้เกิดพระราชบัญญัตินี้ขึ้น นั้นคือ เพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากการเพิ่มจำนวนของประชากร การพัฒนาอุตสาหกรรม การใช้ทรัพยากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาก และเกิดการตระหนักถึงความสำคัญในการปกป้องและดำรงรักษาซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพและกายภาพของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษที่สามารถใช้ในการรักษาและการพัฒนา ชีวิตของมนุษย์และเช่นเดียวกันกับพืชและสัตว์ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงพื้นที่ที่มีลักษณะที่แตกต่างอย่างชัดเจนและมีคุณค่าทางนิเวศวิทยา สรุปได้ว่า พระราชบัญญัตินี้ได้รวบรวมเอาพื้นที่ที่มีความโดดเด่น และมีความสำคัญทางชีวภาพ เช่น พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตทั้งสัตว์และพืชที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ เขตชีวภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศน์ ทั้งบนบกและในน้ำ รวมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งทั้งหมดจะถูกเรียกว่า พื้นที่คุ้มครอง

การจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการพื้นที่คุ้มครอง โดยมีอำนาจในการตัดสินใจ แบ่งสรรปันส่วนงบประมาณ การอนุมัติข้อเสนอทุนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การคุ้มครอง และหน้าที่ทั่วไปของพื้นที่ รวมไปถึงการวาง กลยุทธ์การจัดการทั่วไป

การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอของกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือ
แผนการจัดการของพื้นที่คุ้มครองจะต้องได้รับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะจัดตั้งได้

ผู้ที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้จะถูกปรับเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ บาท ถึง
๕๐๐,๐๐๐ บาทโดยเฉพาะค่าเสียหายที่เกิดขึ้น หรือจำคุกไม่น้อยกว่า ๑ ปี ถึง ๖ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
ขึ้นกับการตัดสินของศาล นอกจากนี้ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องเสียค่าชดเชยต่อสิ่งที่เกิดความเสียหายไป

๓.๒ พระราชบัญญัติ ๘๕๕๐ (ค.ศ. ๑๙๙๘)

พระราชบัญญัตินี้ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์ และการจัดการเกี่ยวกับแหล่ง
ประมง และทรัพยากรทางน้ำ โดยจะจัดให้มีความร่วมมือกันกับเทศบาลเพื่อบรรเทาความยากจน และ
ให้มีการพัฒนาขีดจำกัดการผลิต เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการใช้พื้นที่ชายฝั่งให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การปกป้องสิ่งมีชีวิตที่หายาก ถูกคุกคาม และใกล้สูญพันธุ์ กระทรวงจะต้อง
กำหนดดูแลห้ามล่าและจัดการอนุรักษ์ และฟื้นฟูพื้นที่สำหรับสิ่งมีชีวิตที่หายาก ถูกคุกคาม และใกล้สูญ
พันธุ์ ตามที่ได้กำหนดไว้ และจะต้องงดเว้นการตกปลา หรือจับสิ่งมีชีวิตที่หายาก ถูกคุกคาม และใกล้
สูญพันธุ์ ซึ่งรวมถึงผลพลอยได้จากสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ เช่น ไข่ และลูก ตามที่ได้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมาย

การห้ามใช้วิธีจับปลาที่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อปะการังและถิ่นที่อยู่อาศัย
ทางทะเล โดยถือว่ามีความผิดกฎหมายที่จับปลาด้วยวิธีที่ทำให้ปะการัง หลง้าทะเล และพื้นที่อยู่อาศัย
ของปลาทะเลต่างๆเกิดความเสียหาย ตามที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงโทษของผู้ที่ฝ่าฝืน คือ
มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ถึง ๑๐ ปี และปรับไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ นอกจากนี้การนำเอาทราย กรวด หรือ สิ่งต่างๆออกจากพื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเล ถือว่าผิด
กฎหมายเช่นเดียวกัน โดยโทษของผู้ที่ฝ่าฝืน คือ มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ถึง ๑๐ ปี และปรับไม่น้อยกว่า
๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การจับปลาในพื้นที่ประกาศห้ามและในช่วงฤดูห้ามล่าจะถือว่าผิดกฎหมาย
และผู้ฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือนขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๖ ปี หรือปรับไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐
บาท และยึดใบอนุญาตการจับปลา

การจับปลาในเขตสงวนพันธุ์สัตว์ จะถือว่าผิดกฎหมาย และโทษของผู้ที่ฝ่า
ฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๖ ปี และ หรือปรับไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ บาท
และยึดใบอนุญาตการจับปลา

การจับปลา หรือสิ่งมีชีวิตที่หายาก ถูกคุกคาม และใกล้สูญพันธุ์ที่มีรายชื่ออยู่
ในบัญชี CITES และตามที่กระทรวงได้กำหนดไว้ ถือว่าผิดกฎหมาย และโทษของผู้ที่ฝ่าฝืนจะต้อง
ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑๒ ปี แต่ไม่ถึง ๒๐ ปี และหรือปรับไม่น้อยกว่า ๑๒๐,๐๐๐ บาท และยึด
ใบอนุญาตการจับปลา

๓.๓ พระราชบัญญัติ ๙๑๔๗

พระราชบัญญัติ ๙๑๔๗ ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร ถิ่นที่อยู่อาศัย เพื่อ
ทำให้สัตว์ป่าในประเทศนี้ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เพื่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศน์ รวมทั้ง
ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต โดยการควบคุมการค้าขาย และครอบครองสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังมุ่งใจ

ให้คนในประเทศสนใจและปกป้อง และส่งเสริมงานวิจัยในการอนุรักษ์ทางด้านความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอีกด้วย

สิ่งมีชีวิตที่จะได้รับการป้องกัน จะถูกกำหนดสถานะภาพโดยรัฐมนตรี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิงจากการศึกษาทางวิทยาศาสตร์หรือการวิจัย แต่ก็จะมีข้อจำกัดทั้งในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ การค้าขาย การสังเกต ที่มากเกินไปจนความจำเป็น หรือมีการบุกรุก ทำลายที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ และประกาศข้อกำหนดและสนับสนุนให้มีการเพาะพันธุ์ เพื่อเพิ่มจำนวนในธรรมชาติ และได้มีการกล่าวกำหนดโทษของการกระทำผิดตามแต่ความหนักเบาของกรณีไป เนื้อหาในพระราชบัญญัติมีใจความดังนี้

หมวดที่ ๑ ได้กล่าวถึงชื่อเรียกพระราชบัญญัตินี้ คือ “Wildlife Resources Conservation and Protection Act”

หมวดที่ ๒ ได้กล่าวถึงนโยบายที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าของประเทศ และถิ่นที่อยู่อาศัยเพื่อให้สิ่งมีชีวิตเหล่านี้ดำรงอยู่ได้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออนุรักษ์และปกป้องสัตว์ป่า และถิ่นที่อยู่อาศัย เพื่อทำให้เกิดความสมดุลทางระบบนิเวศน์และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อควบคุมวางระเบียบการครอบครองและค้าขายสัตว์ป่า เพื่อโน้มน้าวให้เกิดความสนใจและความรู้สึกสนใจปกป้องสัตว์ป่าและถิ่นที่อยู่อาศัย และเพื่อเริ่มสนับสนุนการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

หมวดที่ ๓ ได้กล่าวถึง ขอบเขตของการนำพระราชบัญญัติไปใช้ นั่นคือ มีผลกับสัตว์ป่าทุกชนิดที่พบในพื้นที่ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งรวมถึงพื้นที่คุ้มครองในพระราชบัญญัติ ๗๕๘๖ และพื้นที่ที่มีความวิกฤต นอกจากนี้ยังบังคับใช้กับสิ่งมีชีวิตที่มาจากต่างประเทศที่เป็นเป้าหมายในการค้าขาย เพาะเลี้ยง เพาะพันธุ์ในพื้นที่คุ้มครองภายในประเทศ

หมวดที่ ๔ ได้กล่าวถึงขอบเขตการทำงานของกระทรวง กระทรวงทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Department of Environment and Natural Resources, DENR) มีขอบเขตการทำงานกับสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์บกทุกชนิด ซึ่งรวมถึงสัตว์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ และเต่าทั้งหมดด้วย แต่ไม่จำกัดเพียง จระเข้ นกน้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ และ พะยูน สำหรับกระทรวงเกษตร (Department of Agriculture, DA) จะมีขอบเขตอำนาจเหนือถิ่นที่อยู่อาศัยทางน้ำ และทรัพยากรทางน้ำทั้งหมด แต่ไม่จำกัดเพียงปลา พืชน้ำ สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ยกเว้น พะยูน

ข้อมูลสัตว์ป่า โดยกิจกรรมต่างๆจะต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการเพื่อประเมินข้อมูลที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดหรือข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อการรอดชีวิตของสิ่งมีชีวิตในถิ่นที่อยู่อาศัยนั้นๆ

การเก็บสะสมสัตว์ป่า ซึ่งการครอบครองสัตว์ป่าสามารถกระทำได้ถ้าหากมีวิธีการที่เหมาะสมในการครอบครอง และการครอบครองนั้นต้องไม่ส่งผลต่อการอยู่รอดของสัตว์ป่า และถิ่นที่อยู่อาศัย นอกจากนี้บุคคลในท้องที่สามารถครอบครองสัตว์ป่าได้ในกรณีที่ใช้ตามประเพณีมิใช่เพื่อการค้า อย่างไรก็ตาม สัตว์ป่าที่กล่าวมานั้นไม่รวมถึงสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสถานะถูกคุกคาม

การห้ามครอบครองสัตว์ป่า ยกเว้นผู้ที่ครอบครองนั้นจะต้องมีงบประมาณการเงินและความสามารถและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถสนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าได้

การเก็บสะสมและครอบครองผลพลอยได้จากสัตว์ป่าว่าสามารถกระทำได้
ไม่ถือว่าเป็นการใช้ความรุนแรงในพระราชบัญญัตินี้

การขนส่งสัตว์ป่า หรือผลพลอยได้จากสัตว์ป่าในท้องถิ่นนั้น สามารถทำได้
เว้นแต่จะก่อให้เกิดผลร้ายต่อสัตว์ป่าและสุขภาพของสาธารณชน

การส่งออกและนำเข้าสัตว์ป่าสามารถกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจาก
เลขาธิการหรือตัวแทน ซึ่งจะต้องกระทำตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้รับสัตว์
ป่าจะต้องมีความสามารถในการดูแลเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้น

การปล่อยสัตว์ป่าเฉพาะถิ่นคืนสู่ป่าอีกครั้ง จะได้รับอนุญาตเสียก่อน โดยมี
จุดประสงค์เพื่อเพิ่มจำนวนประชากร และได้รับข้อเสนอแนะในการนำสัตว์ป่าดังกล่าวคืนสู่ป่าจะต้องมี
การศึกษาทางวิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นไปทางระบบนิเวศน์

การศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทางด้านสัตว์ป่านั้นสามารถที่จะเก็บและใช้
ตัวอย่างทางชีววิทยาได้ แต่จำเป็นจะต้องได้รับการอนุมัติก่อน

กิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพันธุวิศวกรรม และสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับเชื้อโรค
ในประเทศฟิลิปปินส์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำสิ่งมีชีวิตเข้ามา การปล่อยสู่ธรรมชาติ และการ
เพาะพันธุ์ ที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสภาพแวดล้อมจะต้องมีการพิจารณาเบื้องต้นก่อนด้วยคู่มือ
ความปลอดภัยทางชีวภาพเพื่อความปลอดภัยแก่สวัสดิภาพของสาธารณะและเพื่อป้องกัน และอนุรักษ์
สัตว์ป่าและถิ่นที่อยู่อาศัย

ธุรกิจการเพาะพันธุ์และแพร่พันธุ์ทรัพยากรสัตว์ป่านั้นจะต้องได้รับการ
อนุญาตก่อนและต้องมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

การนำเข้าสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ต้องมีการประเมินจำนวน
ประชากรก่อน และจะสามารถอนุญาตให้มีการเก็บสะสมได้ก็ต่อเมื่อการเก็บสะสมนั้นไม่ส่งผลต่อ
ความสามารถในการฟื้นฟูจำนวนประชากรของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่สัตว์เศรษฐกิจนั้นเข้า
ข่ายเป็นสัตว์ที่มีสถานะถูกคุกคาม การเก็บตัวอย่างสัตว์จะสามารถทำได้เพื่อการศึกษาทาง
วิทยาศาสตร์ หรือการเพาะพันธุ์และแพร่พันธุ์เท่านั้น

การกำหนดการจัดการและอำนาจอันชอบทำในการจัดการการค้าขายสัตว์
ป่าและพันธุ์พืชที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยอำนาจหน้าที่ของการจัดการทรัพยากรบนบกและใน
น้ำจะเป็นของกรมปกป้องพื้นที่และสัตว์ป่า (Protected Areas and Wildlife Bureau, PAWB) ของ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมทรัพยากรทางน้ำและการประมง (Bureau of
Fisheries and Aquatic Resources, BFAR) ของกระทรวงเกษตรตามลำดับ

ค่าธรรมเนียมของการส่งออกสัตว์ป่าที่จะต้องไม่เกินร้อยละ ๓ ของมูลค่า
การส่งออก โดยยังไม่รวมค่าขนส่งสัตว์ป่าอีกด้วย

การกำหนดสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม โดยสำนักเลขาธิการจะเป็นคนตัดสินใจ
สิ่งมีชีวิตชนิดใดเป็นชนิดที่ถูกคุกคาม และจัดเข้าสู่สถานะสิ่งมีชีวิตที่มีความเสี่ยงขั้นวิกฤตต่อการสูญ
พันธุ์ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เกือบอยู่ในข่ายใกล้การสูญพันธุ์ หรือสถานะอื่นๆ ตามข้อมูลทาง
วิทยาศาสตร์

การเก็บสะสมชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และผลพลอยได้จากชนิดพันธุ์ที่สามารถกระทำได้เมื่อได้รับการอนุญาต เพื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการเพาะพันธุ์และแพร่พันธุ์ ตามหมวดที่ ๖ และได้มีการอนุญาตให้มีการเก็บสะสมได้เพื่อจุดประสงค์ในการเพาะพันธุ์และแพร่พันธุ์สิ่งมีชีวิตและผลพลอยได้จากชนิดพันธุ์นั้นสำหรับการนำไปใช้ในการศึกษา ในการวิจัย ในทางธุรกิจ และบุคคลที่ได้รับอนุมัติและแต่งตั้งเท่านั้น

การเพาะพันธุ์และแพร่พันธุ์เพื่อการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม เพื่อเพิ่มจำนวนสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

การสร้างถิ่นที่อยู่อาศัยที่วิกฤต โดยสำนักเลขาธิการจะมีการกำหนดถิ่นที่อยู่อาศัยที่สามารถพบชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามได้นอกบริเวณของพื้นที่คุ้มครอง และการกำหนดพื้นที่นั้นจะขึ้นอยู่กับข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาพื้นที่ ชนิดพันธุ์ ความสามารถในการอยู่รอดของสัตว์ป่าในพื้นที่ และเมื่อพื้นที่ถิ่นที่อยู่อาศัยนั้นได้รับการกำหนดแล้วจะต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลท้องถิ่น

การขึ้นทะเบียนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีในครอบครองของบุคคล ซึ่งบุคคลที่สามารถครองสัตว์ป่าได้นั้นต้องมีความสามารถที่จะเลี้ยงดู และรักษาสัตว์ป่านั้นได้ โดยหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ได้ประกาศใช้แล้วเป็นเวลา ๑๒เดือน ทางคณะเลขาธิการจะกำหนดช่วงระยะเวลาให้บุคคลได้ขึ้นทะเบียนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่นำเข้ามา และเมื่อครบกำหนดการขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้ที่ครอบครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามโดยไม่ได้ขึ้นทะเบียนจะถูกยึดของกลางและได้รับโทษ

การกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติ โดยกระทำการเอาเปรียบต่อทรัพยากรสัตว์ป่าและถิ่นที่อยู่อาศัย หรือกระทำการใดๆ ตามดังต่อไปนี้ คือ การฆ่า ทำลายสัตว์ป่า ทำให้สัตว์ป่าพิการ การทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า การค้าขายสัตว์ป่า การสะสม ครอบครอง ล่าสัตว์ป่า และการขนส่งสัตว์ป่า เป็นต้น

บทลงโทษเมื่อมีผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ บทลงโทษจะขึ้นกับความหนักเบาของการกระทำความผิด โดยบทลงโทษจะมีตั้งแต่โทษจำคุก และหรือ โทษปรับ ส่วนอุปกรณ์และยานพาหนะที่ใช้ในการละเมิดพระราชบัญญัตินั้นจะถูกยึดกลายเป็นของรัฐบาล

กองทุนการจัดการสัตว์ป่า ซึ่งจะถูกดำเนินการโดยกระทรวง และจะสนับสนุนการฟื้นฟูถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังสนับสนุนงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การบังคับใช้และการติดตามพฤติกรรม และให้ความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เจ้าหน้าที่ที่เป็นกลุ่มตัวแทนในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้จะถูกแต่งตั้งโดยคณะเลขาธิการ และมีอำนาจในการจับกุมผู้ที่กระทำฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบในพระราชบัญญัตินี้

การก่อตั้งศูนย์วิจัยสัตว์ป่าแห่งชาติสำหรับศึกษาวิจัยสัตว์ทั้งบนบกและในน้ำเพื่อวางแผนในการอนุรักษ์และปกป้องสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น ซึ่งรวมถึงการเพาะพันธุ์และเพาะเลี้ยงอีกด้วย

การก่อตั้งหน่วยติดตามการค้าสัตว์ป่า ทั้งทางทะเลและทางอากาศ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการกระทำตามกฎหมาย ระเบียบบังคับที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า รวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศอีกด้วย

๓.๔ พระราชบัญญัติ ๘๔๘๕

พระราชบัญญัติ ๘๔๘๕ ว่าด้วยเรื่องการสนับสนุนสวัสดิภาพของสัตว์ในประเทศฟิลิปปินส์ รู้จักกันในนามว่า “The Animal Welfare Act of 1998” โดยมีการให้คำแนะนำ การควบคุม และการดำเนินการเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์ เพาะเลี้ยง ฝึกสัตว์เพื่อการค้าและเป็นสัตว์เลี้ยงภายในบ้าน โดยในพระราชบัญญัตินี้จะมีเนื้อหาสาระสำคัญดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัตินี้มีเพื่อปกป้องและสนับสนุนสวัสดิภาพของสัตว์ในประเทศฟิลิปปินส์ โดยได้มีการให้คำแนะนำ การควบคุม และการวางระเบียบการกระทำใดๆที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและการปฏิบัติการเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการเพาะพันธุ์ เพาะเลี้ยง เก็บรักษา หรือฝึกสัตว์เพื่อค้าขาย หรือเพื่อเป็นสัตว์เลี้ยง ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ได้รวมถึงสัตว์เลี้ยงจำพวกนกด้วย

การห้ามมิให้บุคคล องค์กร บริษัท หน่วยงานเอกชน หรือ หน่วยงานรัฐบาล จัดสร้าง ดำเนินการร้านขายสัตว์เลี้ยง บ้านสุนัข สถานรักษาพยาบาลสัตว์ โรงพยาบาลสัตว์ คอกปศุสัตว์ สวนสัตว์ ทั้งเพื่อการเพาะพันธุ์ รักษา แลกเปลี่ยน หรือฝึกสัตว์ โดยปราศจากใบอนุญาตการรักษาความปลอดภัยขั้นแรกจากกรมปศุสัตว์ก่อน

อธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นผู้อนุญาต ให้คำแนะนำ และวางระเบียบการจัดสร้าง ดำเนินการร้านขายสัตว์เลี้ยง บ้านสุนัข สถานรักษาพยาบาลสัตว์ โรงพยาบาลสัตว์ คอกปศุสัตว์ สวนสัตว์ ที่สามารถใช้ในการเพาะพันธุ์ เลี้ยง รักษา ซึ่งรวมถึงรักษาเพื่อการค้าและรักษาเพื่อฝึกสำหรับจุดประสงค์บางอย่าง เช่นเดียวกับการขนส่งสัตว์ในรูปแบบต่างๆเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายกับตัวสัตว์มากที่สุด โดยอธิบดีนั้นสามารถที่จะให้หน่วยงานรัฐบาลเข้าให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกิดผลตามในพระราชบัญญัตินี้ได้

ผู้ประกอบการที่ให้บริการขนส่งสัตว์จะต้องมีกรงสำหรับการเคลื่อนย้าย หรือสถานที่ที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อการขนส่ง นอกจากนี้ยังต้องมีอาหารและน้ำที่เพียงพอสำหรับการขนส่งที่กินเวลามากกว่า ๑๒ ชั่วโมงเป็นต้นไป และจะต้องมีใบอนุญาตที่อธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นผู้ออกให้ และห้ามมิให้มีการกักขังหน่วงเหนี่ยว จำกัดสัตว์ระหว่างขนส่ง

ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งจะทำหน้าที่อนุมัติหัวข้อและระเบียบวาระที่สำคัญในพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงการวางระเบียบค่ามาตรฐานความปลอดภัย ความสะอาด โดยจะตั้งภายใน ๓๐ วันหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ได้รับการอนุมัติ

การกระทำที่ผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ นั่นคือ การทรมานสัตว์ การไม่ดูแลอย่างเพียงพอ การจัดการต่อสู้ระหว่างหมา หรือม้า การฆ่าหรือเป็นสาเหตุให้เกิดความทรมาน รวมถึงการใช้ในการทดลองโดยไม่ได้รับการอนุญาต

ทุกคนมีหน้าที่ในการปกป้องถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของสัตว์ป่า ซึ่งถ้าหากมีการทำลาย หรือทำให้เกิดความเสียหาย ก็เปรียบได้กับการกระทำที่โหดร้ายต่อสัตว์

บทลงโทษสำหรับผู้ที่กระทำการโดยใช้ความรุนแรงต่อข้อพระราชบัญญัติ จะถูกตัดสิน และลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า ๖ เดือน จนถึง ๒ ปีหรือปรับ ๑,๐๐๐ เปโซ ถึง ๕,๐๐๐ เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ และสำหรับกรณีคนต่างด้าวเป็นผู้กระทำความผิด จะถูกดำเนินการส่งกลับประเทศหลังจากถูกตัดสินว่ามีความผิดจริง และจะไม่สามารถกระทำการใดๆต่อไปได้

สรุปบทกฎหมายที่ใช้ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมในทะเล

จากกฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเล ดังที่ได้สรุปไว้ข้างต้น พบว่า แนวทางกฎหมายการอนุรักษ์ของราชอาณาจักรไทยมีแนวทางที่ใกล้เคียงและสอดคล้องกับบทกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ มีการกำหนดชนิดพันธุ์ที่ได้รับการป้องกัน ซึ่งในแต่ละประเทศ อาจมีการกำหนดชนิดพันธุ์ที่แตกต่างกันตามแหล่งที่พบสัตว์ชนิดนั้นๆ การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าที่ครอบคลุมถึงสัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเล แนวทางกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งได้กำหนดให้พื้นที่ทางทะเลหรือบริเวณเกาะต่างๆเป็นพื้นที่อนุรักษ์ การกำหนดห้ามล่าหรือครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครอง การศึกษาและวิจัยเพื่อการเก็บข้อมูลต่างๆ รวมถึง ได้มีการพัฒนาตัวบทกฎหมายให้มีความครอบคลุมและมีการปรับแก้ไขให้ตัวกฎหมายมีความทันสมัยตามความเหมาะสม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในแต่ละประเทศอาจมีข้อกฎหมายหรือรายละเอียดบางประการที่มีความแตกต่างกันไป

ยกตัวอย่างเช่นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการกำหนดละเว้นให้แก่ชนเผ่าที่อยู่ดั้งเดิมที่จะต้องอาศัยหรือมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมในทะเลในพื้นที่มลรัฐอลาสกา

สำหรับประเทศออสเตรเลีย ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับและดูแลการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเลที่ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่ความรู้ด้านธุรกิจ การเงิน การจัดการ การตลาด หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เข้ามามีบทบาทในการทำงานด้านการวางแผนการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมในทะเล หรือการมีบทลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันและคุ้มครองสัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมในทะเลและมีอัตราปรับเป็นเงินที่สูงมากเมื่อเทียบกับค่าปรับในความผิดที่กระทำกับสัตว์ชนิดอื่นที่ไม่ใช่สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมในทะเล ซึ่งค่าปรับที่ได้ จะถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเลอีกต่อหนึ่ง และทางรัฐได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุน Wildlife Conservation Fund ขึ้น โดยได้งบประมาณจากเงินที่รัฐมนตรีจัดสรรจากการบริจาคหรือจากกำไรอันเกิดจากการลงทุน ซึ่งการบริหารกองทุนก็ได้รับการจัดการ โดยคณะกรรมการที่มีความรู้ทั้งทางด้านอนุรักษ์และทางด้านธุรกิจ

ในประเทศฟิลิปปินส์ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพสัตว์โดยตรงที่ โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวถูกนำมาใช้กับสัตว์ป่า ซึ่งในประเทศไทยเองก็มีพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงสัตว์ป่าหรือสัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมในทะเล ซึ่งอาจจะต้องมีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อประโยชน์สูงสุด และการประกาศเขตพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเลในแต่ละพื้นที่ของประเทศฟิลิปปินส์ จะมีการพิจารณาถึงความเป็นอยู่และการบรรเทาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและการอนุรักษ์ระบบนิเวศหรือสัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเลในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

นอกจากข้อแตกต่างบางประการที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้ว ยังต้องมีการศึกษาผลจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติต่างๆในทางปฏิบัติ รวมถึงการเข้าใจถึงปัญหาและแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเลตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อที่จะปรับปรุงให้การอนุรักษ์สัตว์เหล่านี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรอันทรงคุณค่ายิ่งของประเทศไทยและของโลกสืบไป

บทที่ ๓

สถานภาพปัจจุบันและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

ข้อมูลทั่วไปของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่สามารถพบได้ในชายฝั่งทะเลไทย

๑. กลุ่มของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่พบได้ในประเทศไทย

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล (Marine Mammals) ในชายฝั่งทะเลของประเทศไทย สามารถพบได้ทั้งสิ้น ๒๗ ชนิด โดยสามารถแบ่งกลุ่มตามลักษณะทางกายภาพออกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่ม Cetaceans ซึ่งเป็นกลุ่มของวาฬและโลมา และกลุ่ม Sirenians ซึ่งเป็นกลุ่มของพะยูน

๑.๑ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลกลุ่ม Cetaceans

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่ม Cetaceans มีสมาชิกประกอบไปด้วย กลุ่มของวาฬและโลมา มีวิวัฒนาการมาจากสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มี ๔ ขาจำพวกมีไซนิค (Mesonyx) และปรับเปลี่ยนรูปร่างตามวิวัฒนาการให้มีความสามารถอาศัยอยู่ในน้ำได้ (Luo และ Gingerich, ๑๙๙๙) เช่น การปรับเปลี่ยนรูปร่างให้มีลักษณะเพรียวยาว เพื่อที่จะทำให้ร่างกายมีแรงเสียดทานต่อน้ำลดลง มีครีบหางที่แบนและอยู่ในแนวขนานกับพื้น มีการหายใจผ่านช่องหายใจ (Blowhole) ซึ่งอยู่บริเวณส่วนหน้าของหัวและแยกออกจากส่วนของช่องปากอย่างชัดเจน มีการแยกส่วนระหว่างระบบทางเดินอาหารและระบบหายใจเกิดขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อสะดวกต่อการกินอาหารของสัตว์ในกลุ่มดังกล่าว และวาฬและโลมาไม่มีประสาทในการรับกลิ่นเนื่องจากไม่มีความจำเป็นในการใช้ประสาทสัมผัสด้านกลิ่นและเพื่อความสะดวกในการหายใจเหนือผิวน้ำมีการปรับปรุงระบบควบคุมอุณหภูมิในร่างกายให้อุ่นทนแทนขนเนื่องจากการมีเส้นขนทำให้การว่ายน้ำไม่เกิดแรงต้าน โดยการมีลักษณะลำตัวเรียวยาวกระสวยทำให้มีอัตราส่วนระหว่างพื้นที่ผิวต่อปริมาตรต่ำ เป็นการลดพื้นที่ที่สัมผัสน้ำ การปรับปรุงโดยเพิ่มชั้นไขมัน (Blubber) ใต้ผิวหนังให้หนาขึ้นเป็นฉนวนกันความร้อนและในชั้นผิวหนังนี้จะมีเส้นเลือดเข้ามาหล่อเลี้ยงในปริมาณน้อย เนื่องจากเป็นหนึ่งในกลไกป้องกันการเสียความร้อนให้กับสิ่งแวดล้อมภายนอก และระบบเส้นเลือดดำจะถูกล้อมด้วยเส้นเลือดแดงซึ่งมีอุณหภูมิสูงกว่า การหายใจในสัตว์กลุ่มดังกล่าวมีอัตราการหายใจน้อยกว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั่วไป เป็นการปรับตัวให้เหมาะสมกับการอาศัยอยู่ในน้ำ และเป็นหนึ่งในกลไกลดการสูญเสียความร้อนที่ออกมาสู่อากาศ และการหายใจแต่ละครั้งสามารถทำให้วาฬและโลมาดำน้ำได้นาน วาฬและโลมาโดยส่วนใหญ่ จัดเป็นสัตว์สังคมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่กลุ่มเล็กๆไปจนถึงกลุ่มใหญ่ขนาด ๑๐๐-๑,๐๐๐ ตัว บางชนิดมีการอพยพตามฤดูกาลของการหาอาหาร โลมาและวาฬมักมีการสื่อสารระหว่างกันได้โดยใช้เสียง โดยเฉพาะในกลุ่มของปลาวาฬและโลมาที่มีฟันสามารถใช้ระบบส่งและรับสัญญาณเสียงที่สะท้อนกลับมา (Echolocation) ซึ่งถูกส่งจากบริเวณ Melon gland ซึ่งอยู่บนส่วนหัวออกไปด้านหน้า ใช้ในการรับรู้สภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว และการหาอาหาร วาฬและโลมาแต่ละชนิดมีความสามารถในการส่ง

สัญญาณคลื่นเสียงช่วงความถี่ตั้งแต่ ๐-๓,๐๐๐เฮิรตซ์และสามารถส่งได้ไกลหลายสิบกิโลเมตร (Map of Life, ๒๐๐๔) ประโยชน์ของการใช้ Echolocation นอกจากใช้ในการหาอาหารและรับรู้สภาพแวดล้อมแล้ว ยังใช้ในการติดต่อสื่อสารและการเตือนภัยต่างๆอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มของปลาวาฬและโลมาที่ไม่มีฟัน ยังไม่มีรายงานการส่งสัญญาณเสียงโดยใช้ระบบดังกล่าวเหมือนกลุ่มโลมาหรือวาฬที่มีฟัน

การสืบพันธุ์ของวาฬและโลมามักเกิดขึ้นเพียง ๑ครั้งต่อปี (Boyd และคณะ, ๑๙๙๙) มีระยะการตั้งท้องประมาณ ๑๐-๑๗เดือน คลอดลูกโดยส่วนหางออกมาก่อน เพื่อให้ส่วนของช่องหายใจเป็นส่วนสุดท้ายที่ออกมาสัมผัสน้ำทะเล เมื่อวาฬหรือโลมาคลอด จะสามารถว่ายน้ำและหายใจตามสัญชาตญาณได้ในทันที ลูกแรกเกิดจะมีขนาดใหญ่ประมาณร้อยละ ๔๐ ของขนาดตัวของแม่ ลูกจะกินนมจากหัวนมโดยมีต่อมน้ำนมอยู่บริเวณสองข้างของช่องเพศ โดยทั่วไป วาฬและโลมาจะมีระยะหย่านมที่ยาวนาน อาจมากถึง ๒ ปี และเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่อมีอายุ ๒-๑๐ปี

๑.๑.๑กลุ่มย่อยของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่ม

Cetaceans

โดยทั่วไปจะใช้หลักเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มย่อยของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่ม Cetaceans มี ๒ หลักเกณฑ์ คือ แบ่งกลุ่มจากลักษณะอาหารและฟัน และแบ่งกลุ่มจากลักษณะพื้นที่ที่อยู่อาศัย

๑.๑.๑.๑แบ่งจากลักษณะอาหารและฟัน

สามารถแบ่งย่อยออกได้เป็น ๒ อันดับย่อยได้แก่ กลุ่มวาฬที่ไม่มีฟันหรือวาฬซี่กรอง (Baleen Whale) และกลุ่มโลมาและวาฬที่มีฟัน (Tooth Whale)(Jefferson และคณะ., ๒๐๐๘)

กลุ่มวาฬที่ไม่มีฟันหรือวาฬซี่กรอง (Baleen Whale) เป็นกลุ่มวาฬขนาดใหญ่ มีช่องหายใจอยู่บริเวณกลางหัว มี ๒ ช่องหายใจ มีแผงกรองลักษณะเป็นซี่คล้ายกับหวีอยู่บริเวณขากรรไกรบนทำเพื่อใช้ในการกรองอาหาร เช่น แพลงตอนสัตว์ หรือฝูงปลาที่มีขนาดเล็ก พฤติกรรมการกินของวาฬซี่กรองจะใช้น้ำที่มามีอาหารเข้ามา การสูบน้ำแต่ละครั้งจะมีน้ำเข้าช่องปากเป็นปริมาณมาก จากนั้น วาฬใช้ลิ้นผลักดันเอามวลน้ำเหล่านั้นออกไปทางปากและกรองอาหารโดยใช้แผงกรองดังกล่าวกรองอาหารไว้ สมาชิกกลุ่มดังกล่าว ประกอบไปด้วยวาฬในวงศ์ Balaenidae, Balaenopteridae, Eschrichtiidae และ Neobalaenidae

กลุ่มโลมาและวาฬที่มีฟัน (Tooth Whale) เป็นกลุ่มโลมาและวาฬน้กล่า มีลักษณะที่แตกต่างจากวาฬซี่กรองหลายประการ เช่น มีช่องหายใจเพียงช่องเดียว มีฟัน ไม่พบซี่กรองเหมือนวาฬซี่กรอง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงลักษณะของอาหารที่กิน ซึ่งอาหารโดยส่วนใหญ่ของวาฬและโลมาในกลุ่มนี้ คือ ปลา และหมึก เป็นต้น ประกอบด้วยวงศ์ Delphinidae, Monodontidae, Phocoenidae, Physeteridae, Kogiidae, Ziphiidae, Iniidae, Lipotidae, Platanistidae และ Pontoporiidae มีโลมาและวาฬที่มีฟันทั้งหมดประมาณ ๗๒ สายพันธุ์(IUCN, ๒๐๐๘)

๑.๑.๑.๒ แบ่งกลุ่มตามแหล่งที่อยู่อาศัย

สำหรับวาฬและโลมาที่มีรายงานพบในน่านน้ำประเทศไทยสามารถแบ่งได้ ๓ประเภท ได้แก่

กลุ่มที่อาศัยอยู่ได้ทั้งน้ำจืดและน้ำกร่อย (Inland-Coastal Species) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลกลุ่มนี้สามารถพบได้ทั้งในแม่น้ำและทะเลสาบน้ำจืดที่มีน้ำทะเล ทั้งทางฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลกลุ่มนี้ที่สามารถพบได้ในประเทศไทย คือ โลมาอิรวดี (*Ocaella brevirostris*)

ชนิดที่อาศัยบริเวณชายฝั่งปากแม่น้ำ (Coastal Species) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลกลุ่มนี้สามารถพบได้บริเวณปากแม่น้ำ เช่น ปากแม่น้ำบางปะกง ปากแม่น้ำเช่นแม่กรอง โดยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลกลุ่มนี้ คือ โลมาเผือก (*Sousa chinensis*) โลมาหัวบาตรหลังเรียบ (*Neophocaena phocaenoides*)

ชนิดที่อยู่ในทะเลเปิด (Oceanic Species) พบได้เฉพาะทางฝั่งทะเลอันดามันเท่านั้น ได้แก่ กลุ่มวาฬหัวทุย (*Macrocephalus physeter*) โลมาแถบ (*Stenella coeruleoalba*) วาฬหัวแดงโม (*Peponocephala electra*) วาฬฟันสองซี่ (*Mesoplodon ginkgodens*) เป็นต้น

๑.๒ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในกลุ่ม Sirenians

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลอีกกลุ่มหนึ่งที่สำคัญคือกลุ่ม Sirenians หรือกลุ่มของพะยูนและมานาตี ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะพะยูน เนื่องจากเป็นสายพันธุ์ที่พบได้ในประเทศไทยโดยพะยูนในประเทศไทยสามารถพบได้ทั้งในบริเวณน้ำทะเลทั้งทางฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามันพบในแหล่งที่มีหญ้าทะเลสมบูรณ์

๒. พันธุ์ของวาฬในประเทศไทย

มีการศึกษาและสำรวจอย่างต่อเนื่อง และจากการสำรวจจนถึงปัจจุบัน พบว่าในประเทศไทยสามารถพบวาฬและโลมา จำนวน ๒๗สายพันธุ์ จาก ๖วงศ์ (NOAA Fisheries, ๒๐๑๓) (สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งทะเลและป่าชายเลน, ๒๕๕๕) ได้แก่

๒.๑ วงศ์ Balaenopteridae หรือปลาวาฬชนิดไม่มีฟัน

เป็นวงศ์ของวาฬชนิดที่ไม่มีฟันลักษณะเด่นของวงศ์นี้คือมีครีบหลังรูปสามเหลี่ยมอยู่ส่วนท้ายลำตัวและช่วงท้องจากใต้คางลงไปมีลักษณะเป็นร่องยาวไปตามลำตัว ๓๐-๑๐๐ร่องปลาวาฬวงศ์นี้ทั่วโลกพบอยู่ ๖ชนิดใน ๓สกุล รวมทั้งปลาวาฬสีน้ำเงิน (Blue whale) ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกที่มีชีวิตอยู่ ดังนั้นในประเทศไทยพบปลาวาฬชนิดไม่มีฟันรวม ๕ชนิด คือ

๒.๑.๑ วาฬมีครีบ (Fin Whale; *Balaenoltera physalus*)

วาฬมีครีบเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Endangered, CITES: Appendix I) ลักษณะภายนอกของวาฬมีครีบ เมื่อโตเต็มที่ จะมีขนาดความยาวลำตัวมากถึง ๒๗ เมตร โดยทั่วไป มีน้ำหนักประมาณ ๘๐ ตัน โดยทั่วไปตัวเมียจะใหญ่กว่าตัวผู้ประมาณ ๕ เมตร ลูกแรกเกิดจะมีความยาวประมาณ ๖-๖.๕ เมตร และมีน้ำหนักประมาณ ๑-๑.๘ ตัน เป็นวาฬที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่สองรองจากวาฬสีน้ำเงิน

มีลำตัวเพรียวยาว ลักษณะภายนอกที่สังเกตเห็นได้คือ ส่วนหัวมีสัน ๑ สัน และมีลายรูปตัววีที่ด้านหลัง มีร่องใต้คางประมาณ ๕๐-๑๐๐ ร่อง และร่องดังกล่าวมีความยาวไปจนถึงแนวสะดือ ลักษณะแพนหางมีขนาดเล็ก ลีตัวมีสีเทาดำ ส่วนท้องมีสีอ่อนหรือสีจาง ขากรรไกรล่างด้านซ้ายมีสีดำ ส่วนด้านขวามีสีขาว ลักษณะของครีบหลัง มีลักษณะโค้งปลายทู่ ท่ามุม ๔๕ องศา กับลำตัว ครีบหลังจะอยู่ตำแหน่งประมาณ ๒ ใน ๓ ของความยาวลำตัว วาฬชนิดดังกล่าวเป็นวาฬชนิดมีซี่กรอง พบจำนวนซี่กรองตั้งแต่ ๒๖๐-๔๘๐ ซี่ ส่วนหน้าของซี่กรองด้านขวามีสีขาว และส่วนอื่นทั้งหมดมีสีเทาดำ ความยาวของซี่กรองประมาณ ๐.๗ เมตร

วาฬมีครีบจะเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ในช่วงอายุ ๖-๑๒ ปี ใช้เวลาดังที่ท้องนาน ๑๑-๑๒ เดือน ออกลูกในเขตนํ้าอุ่นครั้งละ ๑ ตัว และออกลูกทุก ๒-๓ ปี ลูกจะหย่านมในช่วงอายุน้อยกว่า ๖-๗ เดือน มีอายุยืนมากถึง ๙๐ ปี สามารถพบอาศัยอยู่เพียงตัวเดียวหรืออาจพบรวมเป็นฝูงก็ได้ หากพบอยู่รวมเป็นฝูง อาจพบได้ตั้งแต่ ๒-๗ ตัว รวมกลุ่มกันหาอาหาร และมีพฤติกรรมการกินแบบพุ่งจับฝูงเหยื่อครั้งละหลายๆ (Lunge feeder) โดยจะกินสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก ได้แก่ กลุ่ม Euphausiids และ Copepods และบางครั้งก็กินฝูงปลาต่างๆ และปลาหมึกเป็นอาหารอีกด้วย วาฬพินมีพื้นที่อาศัยอยู่เป็นบริเวณกว้างสามารถพบอาศัยอยู่ในเขตอบอุ่นถึงขั้วโลก และหากินในเขตนํ้าลึก สำหรับการพบวาฬดังกล่าวในประเทศไทย มีประวัติพบโครงกระดูกเกาที่จังหวัดฉะเชิงเทรา พบซากเกยตื้นที่จังหวัดจันทบุรี และเคยสำรวจพบนอกชายฝั่งจังหวัดสุราษฎร์ธานีในปี พ.ศ. ๒๕๕๖

๒.๑.๒ วาฬบรูด้า (Bryde's Whale; *Balaenoptera edeni*)

วาฬบรูด้าเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Data deficient, CITES: Appendix I) เมื่อโตเต็มวัยจะมีความยาวลำตัวอยู่ที่ ๑๔-๑๕ เมตร มีน้ำหนัก ๑๒-๒๐ ตัน ขนาดของวาฬตัวเมียจะมีขนาดใหญ่กว่าตัวผู้เล็กน้อย ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๔ เมตร ลักษณะภายนอกของวาฬชนิดนี้ มีลักษณะค่อนข้างเพรียว หัวมีแนวสันนูน ๓ สัน ครีบหลังมีขนาดเล็กและปลายแหลม มีร่องใต้คางประมาณ ๔๐-๗๐ ร่อง ความยาวร่องยาวเกือบถึงหรือพ้นแนวสะดือ ลำตัวมีสีเทาดำ ท้องสีอ่อนหรือสีชมพู ขากรรไกรล่างมีสีเทา ซี่กรองมีสีเทา และมีจำนวนซี่กรองตั้งแต่ ๒๕๐-๓๗๐ คู่ โดยมีความยาวซี่กรองสูงสุด ๐.๔ เมตร ตำแหน่งของครีบหลังอยู่ค่อนข้างไปทางหาง มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมค่อนข้างตั้งตรง ปลายครีบบมีลักษณะแหลม

วัยเจริญพันธุ์ของวาฬบรูด้าอยู่ในช่วงอายุ ๘-๑๓ ปี ออกลูกครั้งละ ๑ ตัว ออกลูกทุกๆ ๒ ปี ใช้เวลาในการตั้งท้องนาน ๑๑-๑๒ เดือน ระยะเวลาเลี้ยงลูกประมาณ ๒ ปี และมีอายุขัยเฉลี่ยประมาณ ๕๐ ปี พฤติกรรมโดยส่วนใหญ่มักหากินเพียงลำพัง แต่บางครั้งอาจพบได้มากถึง ๑๐-๒๐ ตัว วาฬชนิดนี้กินฝูงปลาขนาดเล็ก เช่น ปลาเกะตัก ปลาไส้ตัน ปลาหมึก และคริลล์ (Krill) เป็นอาหาร และมักพบหากินใกล้ชายฝั่งที่มีความลึกประมาณ ๔-๑๐ เมตร มีพฤติกรรมการกินแบบ Lunging โดยพฤติกรรม Lunging ของวาฬชนิดนี้จะตั้งส่วนหัวขึ้นมาเหนือผิวนํ้าและแบบตะแคง ด้านข้างแล้วจึงสูบอาหาร ถิ่นอาศัยและการแพร่กระจายของวาฬบรูด้าจะพบได้ในเขตร้อนถึงเขตอบอุ่น ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๔๐ องศาเหนือ ถึง ๔๕ องศาใต้ และสามารถพบวาฬชนิดดังกล่าวได้ทั้งบริเวณใกล้ฝั่งและไกลฝั่ง ในประเทศไทยมีประวัติพบซากเกยตื้นได้ตลอดแนวชายฝั่ง มีประชากรหลัก

ในอ่าวไทยตอนบนประมาณ ๔๕ ตัว สามารถพบได้เกือบตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในบริเวณจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี พังงา และภูเก็ต (กาญจนนา, ๒๕๕๖)

๒.๑.๓ วาฬโอมูระ(Omura Whale;*Balaenoptera omurai*)

สถานภาพของวาฬโอมูระในปัจจุบัน ยังไม่ได้บรรจุอยู่ในบัญชีรายชื่อสัตว์ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์วาฬชนิดนี้น้อย ไม่ได้ถูกจัดอยู่ใน IUCN Red List และบัญชี CITES (IUCN: Not listed, CITES:-) เมื่อโตเต็มที่ วาฬโอมูระจะมีความยาวประมาณ ๙-๑๑.๕ เมตร มีหนักน้อยกว่า ๒๐ ตัน และตัวเมียจะมีขนาดใหญ่กว่าตัวผู้เล็กน้อย มีรูปร่างค่อนข้างเพรียว ส่วนหัวมีสันนูน ๑ สัน มีร่องใต้คางสีอ่อนจำนวน ๘๐-๙๐ ร่อง ร่องใต้คางจะยาวพันแนวสะตือ กรามด้านซ้ายมีสีดำ ส่วนข้างขวามีสีจางหรือขาว สีลำตัวมีสีเทาดำ ท้องสีอ่อนหรือสีชมพู ซึ่งกรองมีจำนวน ๑๘๐-๒๑๐ คู่ ซึ่งกรองแต่ละคู่มีขนาดสั้นและกว้าง ซึ่งกรองมีสีขาวเหลืองหรือสีดำ ลักษณะครีบหลังคล้ายกับครีบของวาฬบรูด้า แต่มีลักษณะโค้งงอมากกว่า และตำแหน่งของครีบหลังอยู่ค่อนข้างไปทางหาง

๒.๑.๔ วาฬหลังค่อม(Humpback Whale;*Megaptera novaeangliae*)

สถานภาพของวาฬหลังค่อมในปัจจุบัน ยังไม่ได้บรรจุอยู่ในบัญชีรายชื่อสัตว์ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่นเดียวกับวาฬโอมูระ(IUCN: Vulnerable, CITES:-) ขนาดโตเต็มที่ยาวประมาณ ๑๑-๑๗ เมตร น้ำหนักประมาณ ๔๐ ตัน ตัวเมียจะมีขนาดใหญ่กว่าตัวผู้เล็กน้อย ลูกแรกเกิดมีความยาว ๔.๓ เมตร และมีน้ำหนักประมาณ ๖๘๐ กิโลกรัม ลำตัวมีสีดำหรือสีเทาดำ ส่วนท้องสีขาว ขากรรไกรล่างสีเทา ลักษณะหัวมีขนาดเล็กแบน มีปุ่มกลมอยู่ที่ส่วนหัว เรียกว่า Knobbly-marked rostrum มีแนวสันนูนกลางหัว ๑ แนว ครีบข้างมียาวมากถึงหนึ่งในสามของความยาวลำตัว สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนใต้ผิวน้ำ มีสันหยักเป็นลอนคล้ายฟันเลื่อยจากครีบหลังไปถึงโคนหางมีซึ่งกรองจำนวน ๒๗๐-๔๐๐ คู่ มีสีดำหรือสีเขียวมะกอก มีร่องใต้คางจำนวน ๑๔-๓๕ ร่อง ร่องใต้คางมีความยาวไปถึงแนวสะตือหรือหลังสะตือ ครีบหลังของวาฬชนิดนี้มีความแตกต่างกันมากในแต่ละตัว มีลักษณะคล้ายปุ่มสามเหลี่ยมเล็กและใหญ่คู่ละขนาดกันไป ลักษณะของครีบหลังคล้ายกับตะขอ สามารถเห็นได้ชัดเจน ตำแหน่งของครีบหลังตั้งอยู่ในตำแหน่งสองในสามของความยาวลำตัว

วาฬหลังค่อมเข้าวัยเจริญพันธุ์อยู่ในช่วงอายุ ๕-๑๑ ปี และโตเต็มวัยเมื่ออายุมากกว่า ๑๐ ปี ตั้งท้องนาน ๑๑-๑๒ เดือน ลูกอยู่กับแม่ ๑-๒ ปี อายุยืนเกินกว่า ๕๐ ปีเป็นวาฬที่อยู่รวมกันเป็นฝูง มีสมาชิกประมาณ ๑๐-๒๐ ตัวในแหล่งอาหาร และมักพบแม่และลูกวาฬอยู่กันเป็นคู่ ใช้การสื่อสารทางกายภาพ เช่น Breaching, Lob Tailing และ Flipper Slapping ก่อนดำน้ำ จะยกแพนหางขึ้นเหนือน้ำ แพนหางจะมีลวดลาย สามารถใช้ระบุเอกลักษณ์ของวาฬแต่ละตัวได้ พฤติกรรมการว่ายน้ำ จะโผล่ส่วนหัวก่อนและดำลงอย่างรวดเร็วจนเห็นส่วนหลังที่โค้ง อาหารของวาฬหลังค่อมได้แก่ Krill ฟองปลา ปลาหมึก และ Euphausiids อาจหากินตามลำพังหรืออาจรวมฝูงหากินก็ได้ สามารถพบวาฬชนิดนี้ได้ทั่วโลก มักพบหากินในเขตหนาว และจะเดินทางไปยังเขตร้อนเพื่อผสม

พันธุ์และออกลูก สำหรับประเทศไทย พบรายงานการพบเพียงครั้งเดียวที่อำเภอ จังหวัดภูเก็ตในปี พ.ศ. ๒๕๕๒

๒.๑.๕ วาฬสีน้ำเงิน (*Blue Whale; Balaenoptera musculus*)

สถานภาพของวาฬสีน้ำเงิน ยังไม่ได้บรรจุอยู่ในบัญชีรายชื่อสัตว์ตามพ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Not listed, CITES:-) วาฬชนิดนี้เป็นวาฬที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก วาฬที่โตเต็มที่ที่มีความยาวมากถึง ๒๙ เมตร หนักตั้งแต่ ๗๒-๑๓๕ ตัน และอาจมีน้ำหนักได้มากถึง ๑๘๐ ตัน โดยปกติ ตัวเมียจะมีความยาวมากกว่าตัวผู้ ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๗-๘ เมตร หย่านมเมื่ออายุ ๘ เดือน ลำตัวมีลักษณะเพรียวยาวเหมือนวาฬชนิดอื่นๆ แต่ลักษณะเด่นที่ใช้สังเกตคือ ส่วนหัวมีลักษณะกว้างลักษณะคล้ายตัวยู (U-shaped) เมื่อมองจากด้านบนจะพบสัน ๑ สัน มีร่องใต้คางจำนวนประมาณ ๖๐-๘๘ ร่อง ร่องแต่ละร่องมียาวไปจนถึงแนวสะดือ ด้านหลังลำตัวมีสีน้ำเงินเทา ส่วนท้องมีสีจางกว่าเล็กน้อย ส่วนหัวมีสีน้ำเงิน ด้านหลังและด้านข้างมีลายสีน้ำเงินหรือเทาอ่อนเป็นดวงๆ ครีบหลังมีขนาดเล็กมาก ตั้งอยู่ประมาณสามในสี่ของความยาวลำตัว วาฬสีน้ำเงินมีอายุยืนได้มากถึง ๘๐-๙๐ ปี

วาฬชนิดนี้ มักพบอยู่เพียงตัวเดียวหรืออาจพบเป็นคู่ก็ได้ บางครั้งจะพบวาฬชนิดดังกล่าวกระจายอยู่ในพื้นที่หากินเป็นบริเวณกว้างได้มากกว่า ๑๐ ตัว อาหารของวาฬสีน้ำเงินจะกินสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก เช่น Krill โดยมีพฤติกรรมหากินแบบ Lunging และสามารถพบได้ทั่วไป ทั้งในเขตร้อนจนถึงเขตหนาว พบว่ามีบางกลุ่มประชากรจะอาศัยอยู่ประจำถิ่นและบางกลุ่มจะมีการอพยพเพื่อหาอาหารและผสมพันธุ์ สำหรับในประเทศไทย มีรายงานการพบที่บริเวณหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงาในปีพ.ศ. ๒๕๕๓ และพบการเกยตื้นเพียงครั้งเดียวที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง ในปีพ.ศ. ๒๕๕๖

๒.๒ วงศ์ Physeteridae

เป็นกลุ่มของวาฬที่มีฟัน มีรูปร่างใหญ่ มีขนาดของกรามล่างเล็กกว่ากรามบน มีสมาชิกเพียงชนิดเดียว คือวาฬหัวทุย

๒.๒.๑ วาฬหัวทุย (*Sperm Whale; Physeter macrocephalus*)

วาฬหัวทุยเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Vulnerable, CITES: Appendix I) เป็นวาฬกลุ่มชนิดมีฟันที่มีขนาดใหญ่ที่สุด โดยความยาวลำตัวสำหรับตัวผู้โตเต็มที่ยาวมากถึง ๑๘ เมตร หนักได้ถึง ๕๗ ตัน ส่วนตัวเมียมีความยาว ๑๒ เมตร หนัก ๑๓-๒๐ ตัน และลูกแรกเกิดจะมีความยาวลำตัวเฉลี่ย ๓.๕-๔.๕ เมตร และหนักประมาณ ๑ ตัน ลักษณะภายนอกที่ใช้ในการสังเกต ได้แก่ ลำตัวมีลักษณะแบนด้านข้างเล็กน้อย ส่วนหัวมีความเกือบร้อยละ ๔๐ ของความยาวลำตัว ผิวหนังมีรอยย่นตลอดแนวลำตัว ขากรรไกรด้านล่างมีลักษณะแคบยาวและเล็กมาก มีหางเป็นรูปสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ เป็นวาฬชนิดมีฟันเป็นซี่ ฟันแต่ละซี่มีลักษณะกลมใหญ่ มีจำนวน ๑๘-๒๖ คู่ แต่มีแนวฟันเฉพาะขากรรไกรล่าง ส่วนขากรรไกรบนไม่มีฟัน แต่มีร่องให้ฟันล่างสบเข้ามาได้ ครีบหลังมีลักษณะเล็ก ปลายมน มีสันเป็นลอนจากครีบหลังไปจนถึงโคนหาง เรียกว่า Bump หรือ Crenulation ส่วนช่องหายใจของวาฬหัวทุยจะมี

เพียงรูเดียวเป็นรูปตัวเอส (S-Shaped blowhole) อยู่ก่อนมาทางด้านซ้ายของหัว ลำตัวมีสีเทาดำหรือ เทาน้ำตาล ท้องมีสีอ่อน

วาฬหัวทุยในวัยเจริญพันธุ์ของตัวผู้จะอายุอย่างน้อย ๑๘ ปี ส่วนตัวเมียจะมีอายุในช่วง ๗-๑๓ ปี ใช้เวลาดังท้องประมาณ ๑๔-๑๖ เดือน และมีอายุยืนอย่างน้อย ๗๐ ปี พฤติกรรมทางสังคมของวาฬหัวทุย มักพบว่า ตัวเมียและลูกอ่อนอยู่รวมกันเป็นฝูงขนาดใหญ่ประมาณ ๑๐-๘๐ ตัว ส่วนตัวผู้ที่อายุมากมักอาศัยอยู่ตามลำพัง บางครั้งอาจพบพฤติกรรมการลอยตัวคล้ายกับ ท่อนซุงลอยน้ำ เรียกพฤติกรรมดังกล่าวว่า Logging อาหารสำหรับวาฬชนิดนี้จะกินปลาหมึกน้ำลึก หรือปลาน้ำลึกเป็นอาหาร การกระจายตัวของวาฬดังกล่าวอาจพบได้บริเวณใกล้ฝั่งที่มีน้ำลึกหรือใกล้ กับเขตน้ำลึก มักพบอยู่ลำพังตัวเดียวที่บริเวณขั้วโลก และพบกลุ่มเล็กๆถึง ๒๐ ตัวในบริเวณเขตร้อน บางครั้งแพร่กระจาย ๑๐-๕๐ ตัวในบริเวณกว้างหลายกิโลเมตร ในประเทศไทยพบการเกยตื้นที่จังหวัด พังงา ภูเก็ต ตรัง และสตูล

๒.๓ วงศ์ Kogiidae

เดิมเคยอยู่กลุ่มเดียวกับวงศ์ Physeteridae แต่ตอนหลังได้แยกวงศ์ออกมา เป็นวงศ์ใหม่ ในไทยพบมีรายงานว่าพบอยู่ ๒ ชนิด คือ

๒.๓.๑ วาฬหัวทุยเล็ก (Pygmy Sperm Whale; *Kogia breviceps*)

วาฬหัวทุยเล็กเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Least concern, CITES: Appendix II) วาฬชนิดนี้มีความ ยาวลำตัวประมาณ ๒.๗-๓.๘ เมตร มีน้ำหนักประมาณ ๔๕๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาว ประมาณ ๑.๒ เมตร และมีน้ำหนักประมาณ ๕๐ กิโลกรัม มีลักษณะเด่นคือ หัวมีลักษณะทุ่และเป็น เหลี่ยมสั้น (Squarish, short head) ขากรรไกรล่างมีขนาดเล็กแคบคล้ายกับปากของปลาฉลาม ด้านหลังลำตัวมีสีน้ำตาลเข้ม สีเทา หรือสีดำ ท้องมีสีขาวหรือสีชมพู ด้านข้างส่วนหัวมีแนวสีเข้ม รูปโค้ง คล้ายแกมปิดเหงือกของปลา เรียกว่า False Gill ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะพบได้ในวาฬเฉพาะวงศ์ Kogiidae เท่านั้น ฟันของวาฬชนิดนี้มีลักษณะยาวและแหลมโค้งเข้านาน มีฟันจำนวนตั้งแต่ ๑๐- ๑๖ คู่ และแนวฟันวางตัวบนขากรรไกรล่างเท่านั้น ช่องหายใจอยู่เอียงไปทางซ้ายเล็กน้อย ครีบหลังมี ขนาดเล็ก ปลายครีบมนเว้า ลักษณะคล้ายตะขอ ตำแหน่งอยู่ก่อนไปทางท้ายของกลางหลัง

วาฬหัวทุยเล็กเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์อยู่ในช่วงอายุ ๔-๕ ปี ตัวเมียเมื่อ เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์จะมีความยาวประมาณ ๒.๖-๒.๘ เมตร ส่วนตัวผู้จะมีความยาวประมาณ ๒.๗-๓ เมตร ใช้เวลาดังท้องประมาณ ๙-๑๑ เดือน ลูกวาฬหย่านมที่อายุประมาณ ๑ ปี มีอายุขัยประมาณ ๒๐ ปี พฤติกรรมทางสังคมของวาฬชนิดนี้ อาจพบอยู่ตัวเดียวหรืออยู่เป็นฝูงขนาดเล็กประมาณ ๕-๖ ตัว มักเห็นพฤติกรรมลอยตัวที่ผิวน้ำและว่ายน้ำอย่างช้าๆ เมื่ออยู่ในภาวะตกใจ อาจปล่อยของเหลวสี น้ำตาลแดงออกมาทางช่องขับถ่ายคล้ายกับการพ่นหมึกของปลาหมึก (Squid tactic) อาหารของวาฬ หัวทุยได้แก่ปลาหมึกและ Crustaceans ถิ่นอาศัยของวาฬหัวทุย พบได้ในมหาสมุทรเขตอบอุ่นจนถึง เขตร้อน สำหรับในประเทศไทยมีประวัติการพบเกยตื้นที่จังหวัดระยอง ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สงขลา นครราชสีมา พังงา และภูเก็ต

๒.๓.๒ วาฬหัวทุยแคระ (Dwarf Sperm Whale; *Kogia sima*)

วาฬหัวทุยแคะเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕(IUCN: Least concern, CITES: Appendix II) เมื่อโตเต็มวัยจะมีความยาวลำตัวประมาณ ๒.๗ เมตร มีน้ำหนักประมาณ ๒๗๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๑ เมตร และมีน้ำหนักประมาณ ๑๔ กิโลกรัม มีลักษณะโดยทั่วไปมีลักษณะคล้ายกับวาฬหัวทุยเล็กที่อยู่ในวงศ์เดียวกัน แต่มีขนาดตัวเล็กกว่าและปลายหัวแหลมกว่าอย่างเห็นได้ชัด สีผิวด้านหลังลำตัวมีสีน้ำตาลเทา ด้านท้องมีสีขาวอมชมพู ด้านข้างของส่วนหัวมีแนวสีเข้มเป็นรูปโค้งคล้ายกับแก้มปิดเหงือกของปลา หรือ False Gill ครีบหลังมีลักษณะคล้ายสามเหลี่ยมปลายแหลม บางตัวอาจมีครีบหลังที่เว้าเล็กน้อย ครีบหลังมีขนาดใหญ่และตั้งตรงมากกว่าครีบหลังของวาฬหัวทุยเล็ก ตำแหน่งของครีบหลังอยู่บริเวณเกือบกึ่งกลางหลัง มีมีจำนวนประมาณ ๗-๑๓ คู่ มีลักษณะยาวแหลมและโค้งเข้าด้านใน ฟันวางตัวอยู่บนขากรรไกรล่าง บางครั้ง อาจพบฟันบนด้วย ๓ คู่

วัยเจริญพันธุ์ของวาฬหัวทุยแคะอยู่ในช่วงอายุ ๒.๕-๕ ปี ใช้เวลาตั้งท้องประมาณ ๙-๑๑ เดือน และหย่านมก่อนอายุ ๑ ปี มีพฤติกรรมอาศัยอยู่เพียงลำพังหรืออาศัยอยู่เป็นฝูงประมาณ ๖-๑๐ ตัว พฤติกรรมของวาฬชนิดนี้ มักพบเห็นพฤติกรรมการลอยตัวที่ผิวน้ำและว่ายน้ำอย่างช้าๆ เมื่ออยู่ในภาวะตกใจกลัว อาจปล่อยของเหลวสีน้ำตาลแดงออกมาทางช่องขับถ่าย (Squid tactic)คล้ายกับวาฬหัวทุยเล็ก อาหารของวาฬชนิดนี้ได้แก่ปลาหมึกและ crustaceans พบอาศัยอยู่ในทะเลน้ำลึก และพบได้ในเขตร้อนหรือเขตอบอุ่น ในประเทศไทย มีรายงานพบซากเกยตื้นที่จังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ และสตูล

๒.๔ วงศ์ Ziphiidae

เป็นกลุ่มวาฬที่มีจะงอย ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๒๒ ชนิด ในประเทศไทยพบว่ามีอยู่ ๓ ชนิด คือ

๒.๔.๑ วาฬฟันสองซี่(Ginkgo-Toothed Whale; *Mesoplodon ginkodens*)

วาฬฟันสองซี่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕(IUCN: Data Deficient, CITES: Appendix II) เป็นวาฬที่มีขนาดโตเต็มที่ยาวประมาณ ๔.๕-๕.๓ เมตร และมีน้ำหนัก ๑.๕-๒ ตัน ลูกแรกเกิดมีความยาวอยู่ในช่วง ๒-๒.๕ เมตร มีลักษณะภายนอกคล้ายกระสวย ส่วนหัวมีขนาดเล็ก หน้าผากค่อนข้างลาดสามารถสังเกตเห็นฟันสองซี่โผล่พ้นเหงือกออกมา ครีบหลังมีขนาดเล็ก ครีบหางแบน ไม่มีคอดครีบหาง (Un-notched fluke) มีร่องต้นไต้คาง ๑ คู่ เส้นปากโค้งเล็กน้อย มีฟันอยู่ ๑ คู่ในตำแหน่งกึ่งกลางขากรรไกรล่าง โดยวาฬฟันสองซี่เพศผู้ฟันจะโผล่ยื่นออกมากริมฝีปากและอาจมีแผ่นหนังปิดอยู่ ในขณะที่วาฬตัวเมียฟันจะงอกไม่พ้นริมฝีปาก ซึ่งใช้เป็นลักษณะที่บ่งบอกเพศได้จากการสังเกตจากระยะไกล มีครีบหลังที่เล็กและเว้า วางตัวในตำแหน่งสองในสามของความยาวลำตัว ลำตัวสีเทาดำ ตัวเมียจะมีสีที่อ่อนกว่า ปลายจะงอยปากมีสีขาว พบจุดสีจางประปรายบนหลังและท้อง

วาฬชนิดนี้มีข้อมูลด้านพฤติกรรมและวงจรชีวิตน้อยมาก อาหารสำหรับวาฬฟันสองซี่จะกินปลาหมึกและปลาเป็นอาหารหลัก หากินอยู่ใกล้แนวชายฝั่ง สามารถพบได้

ในเขตอบอุ่นถึงร้อนในมหาสมุทรอินโดแปซิฟิก สำหรับในประเทศไทยพบรายงานเกยตื้นเพียงครั้งเดียวที่หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ตในปีพ.ศ. ๒๕๓๑

๒.๔.๒ วาฬเบลนวิลล์ (Blainville's Beaked Whale; *Mesoplodon densirostris*)

เป็นวาฬอีกชนิดหนึ่งชนิดที่ไม่ได้รับการคุ้มครองจากเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ วาฬชนิดนี้เมื่อโตเต็มที่จะมีความยาว ๔.๗ เมตร น้ำหนักประมาณ ๑ ตัน เพศเมียจะมีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้เล็กน้อย ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๒-๒.๕ เมตร มีลักษณะภายนอกเป็นทรงกระสวย ยาว ส่วนหัวมีขนาดเล็ก มีร่องสั้นๆใต้คางอยู่ ๑ คู่ ตัวเต็มวัยจะมีจะงอยปากยาว ขากรรไกรด้านล่างโค้งขึ้นคล้ายกับขี้หมู ประตูลักษณะเด่นของวาฬชนิดนี้คือฟันที่ยื่นออกมาคล้ายกับของวาฬฟันสองซี่ โดยเพศผู้มีเขี้ยวออกที่ขากรรไกรล่างตรงจุดที่สูงที่สุดของส่วนโค้ง และปลายของเขี้ยวจะยื่นยาวออกมาเหนือขากรรไกรด้านบน ลำตัวมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำเงินเทา ส่วนท้องมีสีจาง รอบดวงตาเป็นวงสีดำเข้ม เมื่อโตเต็มวัยจะมีรอยวงรีหรือวงกลมสีขาวกระจายไปทั่ว มีรอยขีดข่วนเป็นคู่ๆ ซึ่งมักจะพบในเพศผู้ มีครีบหลังขนาดเล็ก ตั้งอยู่ตำแหน่งสองในสามของความยาวลำตัว ช่องหายใจเป็นรูปทรงเสี้ยว ปลายชี้ไปด้านหน้า ตำแหน่งอยู่บริเวณตรงกลางของหัว

วาฬชนิดนี้ที่มีรายงานด้านวงจรชีวิตอยู่น้อยยังไม่ทราบอายุขัยแน่ชัด โดยปกติจะพบอาศัยอยู่เพียงลำพังหรือเป็นคู่ แต่อาจรวมฝูงขนาด ๓-๗ ตัว เหมือนกับฮาเร็ม โดยมีเพศผู้เพียงตัวเดียวและเพศเมียหลายตัว กินปลาหมึกเป็นอาหารหลัก แต่กินปลาน้ำลึกเป็นอาหารด้วยเช่นกัน ลักษณะการกินที่โดดเด่น จะใช้การดูดอาหารที่อยู่ใกล้ๆ เข้าปาก (Suction Feeder) การแพร่กระจายค่อนข้างกว้าง ในเขตร้อนและเขตอบอุ่น พบใกล้ฝั่งบริเวณน้ำลึกประมาณ ๒๐๐-๑,๐๐๐ เมตร ประเทศไทยพบเพียงตัวอย่างเดียวเกยตื้นที่จังหวัดภูเก็ตในปีพ.ศ. ๒๕๕๔

๒.๔.๓ วาฬคูเวียร์ (Cuvier's Beaked Whale; *Ziphius cavirostris*)

วาฬคูเวียร์เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Data Deficient, CITES: Appendix II) มีความยาวลำตัวประมาณ ๗ เมตร น้ำหนักประมาณ ๓ ตัน ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๒.๗ เมตร และหนักประมาณ ๒๕๐-๓๐๐ กิโลกรัม มีลักษณะภายนอกดูอ้วนมากกว่าวาฬฟันเขี้ยวชนิดอื่นๆ จะงอยปากมีลักษณะสั้นมาก และสังเกตเห็นได้ไม่ชัดเจน ส่วนหัวมี Melon ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนในเพศผู้ หน้าผากลาดลง เส้นริมฝีปากโค้งขึ้น มีร่องรูปตัววีใต้คาง ๑ คู่ แขนงค่อนข้างใหญ่ ลำตัวสีเทาดำหรือน้ำตาล พบสีจางบริเวณหัวและท้อง มีสีเข้มรอบดวงตา ตัวเต็มวัยมีรอยขีดข่วนและจุดสีจางตามลำตัว ฟันมีลักษณะกลมปลายแหลมอยู่ ๑ คู่ ที่ปลายขากรรไกรล่างและมักเห็นชัดเจนในเพศผู้ ครีบหลังเล็กและโค้ง ตั้งอยู่ตำแหน่งสองในสามของความยาวลำตัว

ปกติวาฬชนิดนี้จะไม่พบอยู่เพียงลำพัง จะรวมฝูงขนาด ๒-๗ ตัว กินปลาหมึกน้ำลึก ปลา และ crustacean ที่ใกล้พื้นน้ำและกลางน้ำ โดยจะดูดอาหารที่อยู่ใกล้ๆ เข้าปากคล้ายวาฬเบลนวิลล์ วาฬชนิดนี้เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์อยู่ในช่วงอายุ ๗-๑๑ ปี ใช้เวลาดังท้องนาน

๑๒ เดือน สามารถออกลูกได้ทุก ๒-๓ ปี ให้นมลูกมากกว่า ๑ ปี อายุขัยมากกว่า ๓๕ ปี มีแหล่งอาศัยอาศัยอยู่ในเขตนํ้าลึก การแพร่กระจายค่อนข้างกว้าง สามารถพบได้บริเวณไหล่ทวีปและที่นํ้าลึกถึง ๑,๐๐๐ เมตร ในเขตร้อนและเขตอบอุ่น ๖๐ องศาเหนือและ ๖๐ องศาใต้ สำหรับประเทศไทยมีรายงานเกยตื้นที่เกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๕ วงศ์ Delphinidae

วงศ์ดังกล่าวประกอบด้วยกลุ่มของโลมา ลำตัวใหญ่ เพรียยาวคล้ายกระสวย ส่วนใหญ่จะมีครีบหลัง ในประเทศไทยสามารถพบได้ทั้งหมด ๑๕ ชนิด

๒.๕.๑ วาฬเพชรฆาต (Killer Whale; *Orcinus orca*)

วาฬเพชรฆาตได้รับการบรรจุในรายชื่อสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Low risk/ Conservation dependent, CITES: Appendix II) ตัวผู้มีความยาวลำตัวอยู่ที่ประมาณ ๙.๘ เมตร น้ำหนักเฉลี่ย ๑๐ ตัน ส่วนตัวเมียมีความยาว ๘.๕ เมตร และหนัก ๗.๕ ตัน ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๒.๑-๒.๖ เมตร และหนักประมาณ ๑๖๐-๑๘๐ กิโลกรัม ส่วนหัวมีลักษณะกลม และจะงอยปากสั้น ครีบข้างมีขนาดใหญ่คล้ายใบพาย ปลายครีบบีลักษณะหูก ลำตัวด้านหลังมีสีดำ คางและท้องมีสีขาว มีวงรีสีขาวด้านหลังลูกตา ฐานครีบหลังมีแถบสีจางรูปอานม้า วาฬเพชรฆาตมีฟันขนาดใหญ่ กลม และโค้งเล็กน้อย จำนวน ๑๐-๑๔ คู่ วางอยู่บนขากรรไกรบนและขากรรไกรล่าง มีครีบหลังวางตัวอยู่ในตำแหน่งกลางหลัง ซึ่งเป็นหนึ่งในลักษณะที่ใช้ในการแยกเพศวาฬเพชรฆาตได้ โดยที่เพศผู้จะมีครีบหลังสูงและตั้งตรง (สูงสุด ๒ เมตร) ส่วนเพศเมีย ครีบหลังจะสั้นและโค้ง

วาฬเพชรฆาตจะเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์อยู่ในช่วง ๑๐-๑๕ ปี ใช้เวลาตั้งท้อง ๑๕-๑๘ เดือน ลูกอยู่กับแม่เป็นระยะเวลา ๒ ปี แม่จะทิ้งช่วงตั้งท้องหลังคลอด ๓-๘ ปี เป็นวาฬที่อายุยืนมาก ตัวผู้มีอายุได้ถึง ๕๐-๖๐ ปี และตัวเมียมีอายุได้มากถึง ๘๐-๙๐ ปี วาฬชนิดนี้เป็นสัตว์สังคมชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง ในฝูงมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ ๒ ตัว บางฝูงอาจมีสมาชิกมากถึง ๕๕ ตัว มักพบว่ายอยู่เหนือผิวนํ้าและพ่นอากาศหายใจอยู่เสมอ สามารถว่ายน้ำได้รวดเร็ว และมีพฤติกรรมในการล่าเหยื่อเป็นกลุ่ม กินอาหารได้หลากหลาย ได้แก่ ปลา ปลาหมึก เต่า นก และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลชนิดอื่นๆ มีถิ่นอาศัยที่แพร่กระจายเป็นบริเวณกว้าง พบได้ตั้งแต่เส้นศูนย์สูตรถึงขั้วโลกและจากชายฝั่งไปจนถึงมหาสมุทร สำหรับในประเทศไทยมีรายงานการพบที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ที่มา)

๒.๕.๒ วาฬเพชรฆาตดำ (False Killer Whale; *Pseudorca crassidens*)

วาฬเพชรฆาตดำเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Least Concern, CITES: Appendix II) วาฬชนิดนี้ เพศผู้มีขนาดใหญ่กว่าเพศเมีย โดยเพศผู้มีความยาวประมาณ ๖ เมตร เพศเมียมีความยาวประมาณ ๕ เมตร น้ำหนักตัวเต็มวัยประมาณ ๒ ตัน ลูกแรกเกิดยาว ๑.๕-๒.๑ เมตรโดยเฉลี่ย มีลักษณะภายนอกคล้ายกับวาฬนํ้าร้อนครีบสั้น แต่มีลักษณะที่แตกต่าง ได้แก่ ตำแหน่งของครีบหลังตั้งอยู่แนวกึ่งกลางลำตัว และส่วนหัวไม่โหนกมาก หน้าผากกลมมนไม่มีจะงอยปาก ครีบข้างเรียวยาว โค้งหักมุม

ตรงกลางลำตัวมีสีดำ ส่วนคางและท้องสีเทาจาง ฟันของวาฬชนิดนี้มีลักษณะกลม ซึ่งใหญ่จำนวน ๗-๑๒ คู่ วางตัวอยู่บนขากรรไกรบนและล่าง

วาฬเพชฌฆาตดำเริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุ ๘-๑๔ ปี ใช้เวลาตั้งท้องนาน ๑๒-๑๔ เดือน และทิ้งระยะห่างหลังคลอดทุกๆ ๓-๔ ปี ตัวผู้มีอายุยืน ๕๗ ปี ส่วนตัวเมียมีอายุยืนประมาณ ๖๒ ปี พฤติกรรมทางสังคมของวาฬชนิดนี้จะอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงตั้งแต่ ๑๐-๖๐ ตัว แต่บางครั้งอาจจะมากกว่านี้ก็ได้ มีพฤติกรรมชอบกระโดด และมักรวมฝูงอยู่กับโลมาปากขวดหรือโลมาชนิดอื่น อาหารหลักได้แก่ปลาและปลาหมึกสามารถพบวาฬชนิดนี้ได้ในเขตน่าน้ำลึกและอบอุ่นระหว่างเส้นรุ้งที่ ๕๐ องศาเหนือและ ๕๐ องศาใต้ สำหรับพื้นที่ที่สามารถพบวาฬชนิดนี้ มักพบเห็นที่จังหวัดพังงา และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พบบริเวณเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบซากเกยตื้นที่จังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี ภูเก็ต และกระบี่ และการเกยตื้นหมู่ที่เกาะราชาใหญ่ จังหวัดภูเก็ตเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และพบการเกยตื้นในปีพ.ศ. ๒๕๕๗

๒.๕.๓ วาฬเพชฌฆาตเล็ก (Pygmy Killer Whale; *Feresa attenuate*)

วาฬเพชฌฆาตเล็กเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Data Deficient, CITES: Appendix II) เมื่อโตเต็มวัยจะมีความยาว ๒.๖ เมตร เพศผู้มีความยาวมากกว่าเพศเมียเล็กน้อย น้ำหนักเฉลี่ย ๒๒๕ กิโลกรัม ส่วนความยาวของลูกแรกเกิดยาว ๘๐ เซนติเมตร วาฬเพชฌฆาตเล็กมีรูปร่างเพรียว หัวลักษณะกลมมน ไม่มีจะงอยปาก คล้ายกับวาฬเพชฌฆาตดำ และวาฬหัวแตกโม ลำตัวมีสีเทาดำถึงดำสนิท มีสีเข้มใต้ฐานครีบหลัง และมีแถบสีขาวบริเวณรอบช่องเพศและริมฝีปาก มีฟันจำนวน ๘-๑๑ คู่ วางตัวอยู่บนขากรรไกรบน และ ๑๑-๑๓ คู่ วางตัวอยู่บนขากรรไกรล่าง

ข้อมูลการศึกษาด้านวงจรชีวิตของวาฬชนิดนี้ยังมีอยู่น้อยมาก ทำให้ไม่ทราบข้อมูลแน่ชัดถึงวัยเจริญพันธุ์ มักพบเห็นว่าวาฬชนิดนี้มีพฤติกรรมรวมฝูง มีสมาชิกประมาณ ๑๒-๕๐ ตัว และอาจพบว่าบางฝูงมีสมาชิกมากกว่า ๑๐๐ ตัว สามารถว่ายน้ำได้อย่างเร็ว มักพบในวันที่มีแดดจ้า และจะว่ายน้ำเรียงกันเป็นแนว กินปลาและปลาหมึกเป็นอาหาร สามารถพบวาฬเพชฌฆาตเล็กได้ในเขตน่าน้ำลึก ในเขตร้อนถึงเขตอบอุ่น ไม่ค่อยพบอยู่ใกล้ชายฝั่ง ประเทศไทยพบซากเกยตื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและตรัง

๒.๕.๔ วาฬนาร์รองครีบสั้น (Short - Finned Pilot Whale; *Globicephalus macrorhynchus*)

วาฬนาร์รองครีบสั้นเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Low risk/ Conservation dependent, CITES: Appendix II) ตัวผู้มีความยาวลำตัวประมาณ ๗.๒ เมตร และหนัก ๒-๓.๖ ตัน ตัวเมียยาวประมาณ ๕.๕ เมตร น้ำหนักประมาณ ๑.๒ ตัน ลูกแรกเกิดมีความยาวลำตัวเฉลี่ย ๑.๔-๑.๙ เมตร น้ำหนักแรกเกิดประมาณ ๖๐ กิโลกรัม ลักษณะภายนอกของวาฬชนิดนี้มีลักษณะกลมและยาวหน้าผากโป่งนูนสังเกตเห็นได้ชัดเจน ครีบข้างหักโค้งขนานไปกับแนวลำตัว ปลายเรียวยาวแหลม สีของลำตัวมีสีน้ำตาลดำหรือเทา แถบสีจางที่คางและท้อง และแถบสีจางรูปอานที่หลังครีบหลัง ฟันมีขนาด

ใหญ่ สั้น ปลายแหลม จำนวน๗-๙ คู่ วางตัวอยู่บนขากรรไกรบนและขากรรไกรล่าง มีครีบหลังที่โค้งลาด ฐานกว้าง ตำแหน่งของครีบหลังอยู่ก่อนมาทางส่วนหัว

วาฬน้ำร่องครีบสั้นเข้าวัยเจริญพันธุ์ของเพศเมียอยู่ที่อายุประมาณ ๘-๙ ปี และเพศผู้เมื่ออายุประมาณ ๑๓-๑๗ ปี ใช้เวลาตั้งท้องนาน ๑๕ เดือน ทิ้งระยะห่างทุกๆ ๓-๔ ปี อายุยืนอย่างน้อย ๖๓ ปี มีพฤติกรรมการรวมกลุ่มครั้งละหลายร้อยตัว ชอบลอยตัวที่ผิวน้ำ มักพบรวมฝูงกับชนิดอื่นๆ กินปลาและปลาหมึกเป็นอาหารหลักสามารถพบวาฬชนิดนี้ได้บริเวณชายฝั่งเขตร้อน อ่าว และไหล่ทวีป หรือร่องน้ำลึก ระหว่างเส้นรุ้งที่๕๐ องศาเหนือถึง ๔๐ องศาใต้

๑.๕.๕ วาฬหัวแดงโม (Melon-Headed Whale; *Peponcephalus electra*)

วาฬหัวแดงโมเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕(IUCN: Least Concern, CITES: Appendix II) เมื่อโตเต็มที่ จะมีความยาว ๒.๘ เมตร น้ำหนักประมาณ ๒๗๕ กิโลกรัม ส่วนลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๑ เมตร ลักษณะภายนอกของวาฬหัวแดงโม จะลำตัวค่อนข้างใหญ่ หากมองจากด้านบน จะสังเกตเห็นส่วนหัวมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม ครีบข้างมีลักษณะเรียวยาวปลายแหลมและตั้งตรงออกจากลำตัวของวาฬ ลำตัวมีสีดำ คาง ใต้ท้อง แนวสะดือ และช่องเพศจะเป็นสีขาว มีแถบสีจางตั้งแต่ช่องหายใจไปจนถึงปลายปาก ขอบปากขาว หน้ามีสีดำรูปสามเหลี่ยม ฟันแต่ละซี่มีขนาดเล็ก เรียวแหลม มีประมาณ ๒๐-๒๕ คู่ วางตัวบนขากรรไกรบนและล่าง ครีบหลังมีลักษณะทรงสูงและเว้า วางตัวอยู่ในตำแหน่งเกือบกึ่งกลางลำตัว

วงจรชีวิตของวาฬหัวแดงโมนั้น ตัวเมียจะเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุประมาณ ๑๒ ปี และตัวผู้อายุประมาณ ๑๗ปี จะผสมพันธุ์และออกลูกระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม กินปลาขนาดเล็กและปลาหมึกเป็นอาหารหลัก จากการผ่าซาก พบว่าบางครั้งวาฬหัวแดงโมกินกุ้งเป็นอาหารด้วย มีพฤติกรรมในการรวมกลุ่มกันเป็นฝูงใหญ่ จำนวน ๑๐๐-๕๐๐ ตัว บางฝูงอาจมากถึง ๒,๐๐๐ ตัว และมักพบรวมกับโลมาชนิดอื่น โลมาชนิดนี้มักมีรายงานการเกยตื้นหมู่และพบการเกยตื้นมากที่สุดถึง ๒๕๐ ตัวสามารถพบการกระจายตัวเช่นเดียวกับวาฬเพชฌฆาตเล็กสามารถพบได้น้ำลึกในเขตร้อนและกึ่งเขตร้อน ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๔๐ องศาเหนือ ถึง ๓๕ องศาใต้ สำหรับประเทศไทยมีรายงานพบซากเกยตื้นที่จังหวัดชลบุรีและสงขลา

๒.๕.๖ โลมาหลังโหนก (Indo-Pacific Humpback Dolphin;*Sousa chinensis*)

โลมาหลังโหนกได้รับการคุ้มครอง เนื่องจากเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕(IUCN: Data deficient, CITES: Appendix I) ลักษณะทางกายภาพของโลมาชนิดนี้ ในตัวผู้มี จะมีความยาวลำตัวประมาณ ๒.๘ เมตร ส่วนตัวเมียมีความยาวลำตัวประมาณ ๒.๖ เมตร มีน้ำหนักมากถึง ๒๘๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๑ เมตร ลักษณะเด่นของโลมาพันธุ์นี้คือหัวที่กลมมน มีปากยาวเรียว ลักษณะเด่นคือส่วนหลังโหนกเป็นแนวยาวประมาณหนึ่งในสามของความยาวลำตัว สีของลำตัวมีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงอายุ โดยในวัยเด็กสีของลำตัวจะมีสีเทาดำ และสีจะจางลงเมื่อโตขึ้น โดยตัวเต็มวัยจะมีสีเทา

ประชากร เมื่ออายุมากขึ้นจะมีสีผิวออกขาวเผือกหรือชมพู มีฟันจำนวน ๒๘-๓๘ คู่ วางตัวอยู่บนขากรรไกรบนและล่าง มีครีบหลังที่สั้น เล็ก และ ส่วนของฐานครีบเป็นสันโหนกกรับกับครีบหลังซึ่งเป็นลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งที่เด่นชัดในโลมาพันธุ์นี้

ตัวเมียจะเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุประมาณ ๑๐ ปี และตัวผู้เมื่ออายุประมาณ ๑๒ ปี สามารถผสมพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี ใช้เวลาตั้งท้องนาน ๑๐-๑๒ เดือน และหย่านมเมื่ออายุประมาณ ๒ ปี อายุยืนมากกว่า ๔๐ ปี มีพฤติกรรมเข้ารวมฝูง ในแต่ละฝูงจะมีสมาชิกตั้งแต่ ๑๐-๔๐ ตัว กินปลา และปลาหมึกเป็นอาหาร พบอาศัยใกล้แนวชายฝั่ง แม่น้ำ ปากแม่น้ำ และป่าชายเลนในเขตร้อน มีการแพร่กระจายตั้งแต่ตอนใต้ของจีน อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย มหาสมุทรอินเดีย และตอนใต้ของแอฟริกา ในประเทศไทย สามารถพบได้บริเวณจังหวัดตราด ระยอง เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ และตรัง

๒.๕.๗ โลมาปากขวด (Indo-Pacific Bottlenose Dolphin; *Tursiops aduncus*)

โลมาปากขวดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Data deficient, CITES: -) โลมาปากขวดเมื่อโตเต็มที่จะมียาวประมาณ ๒.๗ เมตร น้ำหนักตัวเฉลี่ย ๒๓๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดจะมีความยาวประมาณ ๐.๘๕-๑.๑๒ เมตร และมีน้ำหนัก ๙-๒๑ กิโลกรัม ลักษณะภายนอกที่ใช้ในการสังเกตมีลักษณะคล้ายกับโลมาปากขวดธรรมดาตามาก แต่โลมาพันธุ์นี้มีขนาดตัวที่เล็กกว่า จะงอยปากค่อนข้างสั้นใหญ่ รูปร่างอ้วน หัวกลมมน และครีบข้างเรียวยาว ลำตัวมีสีน้ำเงินเข้มอมเทา ด้านท้องมีสีจางหรือสีอมชมพู เมื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์จะมีจุดสีเทาเข้มประปรายตามด้านข้างลำตัวและด้านท้อง และมีแถบสีดำพาดจากหางตาไปยังครีบข้าง ฟันมีลักษณะกลม เล็ก ปลายแหลม จำนวน ๒๑-๒๙ คู่ อยู่บนขากรรไกรบนและล่าง ลักษณะของครีบหลังค่อนข้างใหญ่และโค้ง อยู่ตำแหน่งกลางหลัง

โลมาปากขวดเริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ในช่วงอายุประมาณ ๑๒ ปี ใช้เวลาตั้งท้องนาน ๑๒ เดือน ระยะหย่านมประมาณ ๑.๕-๒ ปี ออกลูกทุก ๔-๖ ปี อายุขัยประมาณ ๔๐ ปี มักพบเห็นโลมาชนิดนี้ว่ายน้ำแข่งกับเรือเดินทะเล และมักแย่งปลาจากเรือเดินประมง ปกติจะพบรวมฝูงประมาณ ๒๐ ตัว อาจพบมากถึงหลักร้อยตัวหรือหลักพันตัว อาจพบพฤติกรรมสื่อสารได้ในโลมาพันธุ์นี้ ได้แก่ Breaching, Lob Tailing และ Spy Hopping หรือว่ายน้ำเอียงตัวและตีครีบข้าง กินปลา ปลาหมึก และ Crustaceans เป็นอาหารมักพบอยู่ใกล้ชายฝั่งในเขตอบอุ่นและเขตร้อน ในบางครั้งอาจว่ายน้ำเข้ามาในแม่น้ำ ป่าชายเลน และแพร่กระจายเป็นบริเวณกว้างในเขตอินโดแปซิฟิก ในประเทศไทยจะพบมากทางฝั่งทะเลอันดามัน เช่น จังหวัดระนอง พังงา และภูเก็ต มีประชากรประมาณ ๒๐-๓๐ ตัว หากินระหว่างเกาะไข่ จังหวัดพังงา และเกาะไม้ท่อน เกาะเฮ เกาะแอม จังหวัดภูเก็ต ส่วนในอ่าวไทยพบได้น้อยมาก

๒.๕.๘ โลมาฟันห่าง (Rough-Toothed Dolphin; *Steno bredanensis*)

สถานภาพของโลมาชนิดนี้ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Data deficient, CITES: -) ลักษณะทางกายภาพของโลมาฟันห่าง เมื่อโตเต็มที่จะมีความยาวลำตัวประมาณ ๒.๖๕-๒.๘ เมตร มีน้ำหนักเฉลี่ย ๑๕๕ กิโลกรัม ตัวผู้มีขนาดใหญ่กว่าตัวเมียเล็กน้อย ลูกแรกเกิดยาวประมาณ ๑ เมตร ลำตัวค่อนข้างเรียวยาว จะงอยปากยาวและลาดโค้งขึ้นส่วนหัวโดยไม่มีรอยหยักระหว่างหัวกับจะงอยปาก ลำตัวมีสีเทาดำ ท้องสีจางเล็กน้อย โลมาที่อายุมากจะมีแต้มดำสีขาวเป็นดวงตามลำตัว และมีต่างขาวหรือสีชมพูที่ขอบริมฝีปากล่าง ลักษณะเด่นของโลมาชนิดนี้คือฟัน โดยฟันแต่ละซี่มีขนาดใหญ่และวางตัวเรียงห่างกัน ผิวของฟันมีลักษณะขรุขระ มีจำนวนฟันประมาณ ๑๙-๒๘ คู่ วางตัวอยู่บนขากรรไกรบนและล่าง ครีบหลังมีลักษณะสูงเว้า และทำมุม ๔๕ องศากับด้านหลังของลำตัว

โลมาฟันห่างเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุ ๑๐-๑๔ ปี และมีอายุยืนเฉลี่ย ๓๖ ปี มีพฤติกรรมการรวมกลุ่มประมาณ ๑๐-๒๐ ตัว บางครั้งอาจมีมากกว่า ๑๐๐ ตัว มักพบรวมฝูงอยู่กับวาฬน้ำร่อง โลมากระโดด และโลมาปากขวด กินปลา และปลาหมึกเป็นอาหาร

๒.๕.๙ โลมาธรรมดา (Long - Beaked Common Dolphin;*Delphinus capensis*)

โลมาธรรมดากจัดให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕(IUCN: Least Concern, CITES: Appendix II) เมื่อโตเต็มที่จะมีความยาวประมาณ ๒.๖ เมตร และหนักประมาณ ๒๔๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดยาว ๐.๘-๑ เมตร และหนักประมาณ ๑๐ กิโลกรัม ลักษณะภายนอก มีรูปร่างเพรียว โคนหางคอด ปากยาวแหลม และครีบข้างเรียวยาวแหลม ด้านหลังมีสีเทาเข้ม มีแถบสีขาวอมเหลืองตัดข้างลำตัว มีการแบ่งสีของลำตัวอย่างชัดเจน โดยมีแนวสีเหลืองจางตัดเป็นเส้นโค้งจากหน้าผากไปที่กึ่งกลางลำตัว และอีกแนวโค้งจากกึ่งกลางลำตัวลงไปตรงโคนหาง ทำให้เห็นแถบดำข้างลำตัวเป็นรูปตัววีชัดเจนและด้านท้องสีจางมีแนวเข้มไขว่กันกลางลำตัวคล้ายนาฬิกาทราย มีแถบสีดำตัดจากใต้คางมาจรดโคนครีบข้าง ครีบหลังมีลักษณะทรงสูง เว้า และมีสีดำตั้งอยู่ที่กลางหลัง อาหารโดยส่วนใหญ่จะกินปลาและปลาหมึกเป็นอาหารหลัก

เมื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ เพศผู้จะมีความยาวประมาณ ๒-๒.๕ เมตร และเพศเมียมีความยาวประมาณ ๑.๙-๒.๒ เมตร น้ำหนักในช่วง ๘๐-๑๕๐ กิโลกรัม ใช้เวลาตั้งท้องนาน ๑๐-๑๑ เดือน เป็นสัตว์สังคมเหมือนโลมาทั่วไป ชอบอาศัยรวมกันเป็นฝูง มีขนาดฝูงตั้งแต่ ๑๐ ตัวขึ้นไป โลมาชนิดนี้อาศัยอยู่ใกล้ชายฝั่งในระยะไม่เกิน ๑๘๐ กิโลเมตร พบได้ในเขตร้อน สำหรับประเทศไทย มีประวัติการเกยตื้นที่จังหวัดชลบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และพังงา (ที่มา)

๒.๕.๑๐ โลมากระโดด (Spinner Dolphin;*Stenella longirostris*)

โลมากระโดด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕(IUCN: Low risk/ Conservation dependent, CITES: -) เมื่อโตเต็มที่จะมีความยาวประมาณ ๒-๒.๓๕ เมตร โดยตัวผู้จะมีขนาดใหญ่กว่าตัวเมียเล็กน้อย และมีน้ำหนักเฉลี่ย ๘๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๘๐ เซนติเมตร ลำตัว

เพรียวยาว ปากค่อนข้างเล็กและยาว ลำตัวมีสีน้ำเงินเข้ม ด้านหลังมีแนวแบ่งชัดเจน มีสีจางข้างลำตัว พบแถบสีเข้มพาดจากตาไปจรดบริเวณครีบหาง ครีบหลังมีลักษณะทรงสูง และตั้งชัน รูปร่างมีตั้งแต่ ทรงเว้าไปจนถึงรูปสามเหลี่ยม มีพื้นที่มีขนาดเล็ก ปลายแหลม จำนวน ๔๐-๖๒ คู่ ที่ขากรรไกรบนและล่าง

โลมากระโดดเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ในช่วงอายุ ๔-๗ ปีในเพศเมีย และ ๗-๑๐ ปีในเพศผู้ ใช้เวลาตั้งท้องนานประมาณ ๑๐ เดือน เลี้ยงลูกประมาณ ๑-๒ ปี ออกลูกทุก ๓ ปี ออกหากินในเวลากลางวัน โดยกินปลากลางน้ำ กุ้ง และปลาหมึกเป็นอาหารหลัก มักพบอาศัยอยู่ในบริเวณที่น้ำลึกมากกว่า ๒๐๐ เมตร นอกไหล่ทวีป ในเขตเส้นรุ้งที่ ๔๐ องศาเหนือและ ๔๐ องศาใต้ ประเทศไทยพบชุกเกยตื้นในฝั่งอ่าวไทยที่จังหวัดชลบุรีและระยอง ฝั่งทะเลอันดามันพบชุกเกยตื้นตลอดแนวชายฝั่ง ยกเว้นจังหวัดสตูล

๒.๕.๑๑ โลมาลายแถบ (Striped Dolphin; *Stenella coeruleoalba*)

โลมาลายแถบเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Low risk/ Conservation dependent, CITES: -) เมื่อโตเต็มที่ จะมีความยาวลำตัวประมาณ ๒.๕๖ เมตร น้ำหนักเฉลี่ยอยู่ที่ ๑๖๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๑ เมตร ลักษณะภายนอกมีรูปร่างคล้ายกับโลมากระโดด แต่จะสังเกตได้ว่าลำตัวจะอ้วนป้อมกว่า จะงอยปากใหญ่และสั้นกว่าเล็กน้อย โคนหางเล็กเป็นสันแบน ครีบข้างค่อนข้างเล็กและปลายแหลม ลักษณะของฟันเล็กและแหลมจำนวน ๔๐-๕๕ คู่ อยู่บนขากรรไกรบนและล่าง ครีบหลังค่อนข้างโค้งและลาดเอียง หลังมีสีน้ำเงินเข้มและจางลงข้างลำตัว แถบสีเข้มจากตาตรงไปถึงโคนครีบข้าง แนวสีน้ำเงินเข้มและจางตัดกันเป็นลายแหลมข้างลำตัว เป็นลายรูปตัววี แถบสีเข้มเป็นแนวจากลูกตาไปตามข้างลำตัวและโค้งลงตรงบริเวณช่องอก ด้านท้องขาว จึงมองจากข้างตัวเห็นมีลายเป็นแนวหลายแนว

โลมาลายแถบจะเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่อเพศผู้อายุ ๗-๑๕ ปี และเมื่อเพศเมียมีอายุ ๕-๑๓ ปี ใช้เวลาตั้งท้องนานประมาณ ๑๓ เดือน ลูกหย่านมเมื่ออายุ ๑๘ เดือน และอาจมีอายุขัยนานถึง ๕๘ ปี กินปลาหมึก และปลาทั่วไปเป็นอาหาร มีพฤติกรรมชอบรวมฝูง ตั้งแต่ ๑๐๐-๑,๐๐๐ ตัว มีการจัดลำดับชั้นในฝูงโดยใช้อายุและเพศเป็นเกณฑ์ สามารถดำน้ำได้ลึก ๒๐๐-๗๐๐ เมตรเพื่อหาอาหาร สามารถพบได้ในบริเวณน้ำลึกและไหล่ทวีปลงไป ไม่พบอาศัยอยู่ใกล้ชายฝั่ง พบการแพร่กระจายระหว่างเส้นรุ้งที่ ๕๐ องศาเหนือและ ๔๐ องศาใต้ ในประเทศไทย มีรายงานการเกยตื้นตลอดแนวชายฝั่งอันดามัน

๒.๕.๑๒ โลมาลายจุด (Spotted Dolphin; *Stenella attenuate*)

โลมาลายจุดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Low Risk/ Conservation Dependent, CITES: -) เมื่อโตเต็มที่ ตัวเมียจะมีความยาวประมาณ ๑.๖-๒.๔ เมตร ส่วนตัวผู้จะมีความยาวประมาณ ๑.๖-๒.๖ เมตร หนักประมาณ ๑๒๐ กิโลกรัม ลักษณะภายนอกคล้ายโลมากระโดด ลำตัวเพรียว ปากเรียว

เล็ก หน้าผากค่อนข้างลาด สีของลำตัวมีสีเทาดำ ครีบหลังมีสีดำ ลักษณะตั้งตรง เว้าเล็กน้อย วางตัวอยู่ที่กลางหลัง มีจุดประด่างสีเทาประปรายที่ปากกลางและลำตัวซึ่งเห็นได้ชัดในเพศผู้ตัวเต็มวัย มีฟันซี่เล็กคม ปลายแหลม จำนวน ๓๘-๔๘ คู่

โลมาลายจุดเริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุ ๙-๑๑ ปี ในเพศเมียและอายุ ๑๒-๑๕ ปีในเพศผู้ ออกลูกทุก ๒-๓ ปี ใช้เวลาตั้งท้องนาน ๑๑.๕ เดือน อายุยืนโดยเฉลี่ยเฉลี่ย ๔๖ ปี มีพฤติกรรมชอบกระโดด แต่ไม่หมุนตัว กินปลา ปลาหมึก และ Crustaceans เป็นอาหารสามารถพบได้ตามไหล่ทวีป พบเห็นได้ทั่วโลกในน่านน้ำเขตร้อน ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๔๐ องศาเหนือ ถึง ๔๐ องศาใต้ สำหรับในประเทศไทย มีประวัติพบซากเกยตื้นในฝั่งทะเลอ่าวไทยที่จังหวัดชลบุรี สมุทรปราการ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และนครศรีธรรมราช ฝั่งทะเลอันดามัน พบเกือบตลอดแนวชายฝั่ง ยกเว้นจังหวัดระนองและสตูล

๒.๕.๑๓ โลมาฟราเซอร์ (Fraser's Dolphin; *Lagenodelphis hosei*)

โลมาฟราเซอร์เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Data deficient, CITES: Appendix II) เมื่อโตเต็มวัย ตัวผู้มีความยาวเฉลี่ย ๒.๗ เมตร ส่วนตัวเมียมีความยาวเฉลี่ย ๒.๖ เมตร น้ำหนัก ๒๑๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๑ เมตร และน้ำหนักประมาณ ๒๐ กิโลกรัม ลักษณะภายนอกที่สังเกตเห็นได้มีโลมาพันธุ์นี้ คือโลมาจะมีลำตัวอ้วน จะงอยปากมีขนาดใหญ่ สั้น แต่สังเกตเห็นได้ชัดเจน ครีบหางและครีบข้างมีขนาดเล็ก ปลายแหลม ครีบหลังมีขนาดเล็กรูปสามเหลี่ยม ตั้งอยู่กลางลำตัว มีฟันที่ขากรรไกรบนและล่าง จำนวน ๓๘-๔๔ คู่ มีแถบหนาสีเข้มพาดจากหน้าไปยังทวาร และอีกแถบพาดจากกลางขากรรไกรล่างไปยังโคนครีบข้าง แถบสีจะมีความแตกต่างออกไปตามเพศและวัย แต่อาจเห็นได้ไม่ชัดในวัยเด็ก

โลมาฟราเซอร์เริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่อเพศผู้อายุประมาณ ๗-๑๐ ปี และเพศเมีย ๕-๘ ปี อายุยืนเฉลี่ย ๑๘ ปี มีพฤติกรรมรวมกลุ่มกันขนาดใหญ่ จำนวน ๔๐๐-๕๐๐ ตัว และพบรวมกลุ่มกับโลมาชนิดอื่น เช่น วาฬหัวแดง โลมาวาฬร้อง โลมาริสโซ โลมาลายจุด และโลมากระโดด มีนิสัยขี้อาย เข้าใกล้ได้ยาก กินปลาขนาดเล็ก หมึก และ Crustaceans เป็นอาหารสามารถพบได้บริเวณน้ำลึกในเขตร้อน ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๓๐ องศาเหนือ และ ๓๐ องศาใต้ ในประเทศไทยพบการเกยตื้นที่จังหวัดภูเก็ต ตรัง และสตูล

๒.๕.๑๔ โลมาอิรวดี (Irrawaddy Dolphin; *Orcaella brevirostris*)

โลมาอิรวดีเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Critically Endangered, CITES: Appendix I) เมื่อโตเต็มวัยจะมีความยาวลำตัวประมาณ ๑.๗๓-๒.๗๕ เมตร เพศผู้มีขนาดใหญ่กว่าเพศเมียเล็กน้อย น้ำหนักเฉลี่ย ๑๑๕-๑๓๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาว ๐.๘๓-๑ เมตร น้ำหนักเฉลี่ย ๑๐-๑๒ กิโลกรัม ลักษณะที่เด่นชัด คือเป็นโลมาที่ไม่มีจะงอยปาก หัวกลมมน คล้ายโลมาหัวบาตรหลังเรียบ

มาก ลำตัวมีสีน้ำเงินด้านหลังมีสีเทา และด้านท้องมีสีเทาจาง ฟันบนมีจำนวน ๘-๑๙ คู่ และฟันด้านล่างมีจำนวน ๑๑-๑๘ คู่ ครีบหลังมีลักษณะโค้งมน มีขนาดเล็ก และอยู่กึ่งกลางลำตัวก่อนไปทางหาง

โลมาชนิดนี้เมื่อตั้งท้อง จะใช้เวลาตั้งท้องประมาณ ๑๔ เดือน มีอายุขัยได้มากถึง ๓๐ ปี มีพฤติกรรมการอาศัยร่วมกัน แต่ละกลุ่มมีสมาชิกตั้งแต่ ๒-๑๕ ตัว พฤติกรรมที่โดดเด่นอีกอย่างคือสามารถโผล่ส่วนหัวขึ้นมองเหนือผิวน้ำได้ (Spy Hopping) และสามารถพ่นน้ำทางปากได้ กิน ปลา กุ้ง และปลาหมึกเป็นอาหาร พบการแพร่กระจายในเขตอินโดแปซิฟิก ทั้งในทะเล น้ำกร่อย และน้ำจืด สำหรับประเทศไทย สามารถพบตามชายฝั่งทะเลอ่าวไทย พบมากที่จังหวัดตราด อ่าวไทยตอนบน ในบริเวณใกล้ปากแม่น้ำ และอ่าวไทยตอนกลาง ฝั่งทะเลอันดามัน พบได้ที่จังหวัดกระบี่ และตรัง กลุ่มประชากรที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อาศัยในบริเวณตอนบนของทะเลสาบสงขลา (นิติกร, ๒๕๔๙) (สันติและคณะ, ๒๕๕๑)

๒.๕.๑๕ โลมาริสโซ (Risso's Dolphin; *Grampus griseus*)

โลมาริสโซเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ (IUCN: Data deficient, CITES: Appendix II) เมื่อโตเต็มที่จะมีความยาวลำตัวประมาณ ๓.๘ เมตร น้ำหนักเฉลี่ย ๕๐๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาวประมาณ ๑.๑-๑.๕ เมตร ลักษณะภายนอกที่สังเกตเห็นได้ คือหัวที่มีลักษณะทู่ มองจากด้านข้างเป็นรูปสี่เหลี่ยม และด้านหน้าของหัวจะมีร่องอยู่ จะงอยปากเห็นไม่ชัดเจน ครีบข้างมีลักษณะแหลมและโค้งยาว บริเวณลำตัวมีรอยแผล ซึ่งอาจเกิดจากฟันของปลาหมึก หรือรอยฟันที่เกิดจากการต่อสู้กันเอง บริเวณอกและหน้าโคนครีบข้าง มีสีจางเป็นรูปสมอเรือหันปลายแหลมไปทางหาง หลังมีสีเทาดำและมีสีเทาจางด้านท้อง ลักษณะเด่นของฟันในโลมาดังกล่าวคือ มีฟันเฉพาะส่วนหน้าของขากรรไกรล่าง จำนวน ๒-๗ คู่ แต่ขากรรไกรบนจะไม่มีฟัน หรือ อาจพบเพียง ๑-๒ คู่เท่านั้น มีครีบหลังขนาดใหญ่ ตั้งอยู่กลางลำตัว

เมื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ โลมาจะมีความยาวลำตัวประมาณ ๒.๖-๒.๗ เมตร มีอายุขัยเฉลี่ย ๓๕ ปี อาจพบอยู่เพียงตัวเดียวหรือพบอยู่รวมกันเป็นฝูงตั้งแต่ ๑๐-๑๐๐ ตัว แต่บางครั้งอาจมากถึง ๔,๐๐๐ ตัว มักพบอยู่ร่วมกับโลมาปากขวด กินปลาหมึกและ Crustaceans เป็นอาหาร พบการกระจายตัวของโลมาพันธุ์ดังกล่าวได้ทั่วโลก แต่มักพบอาศัยอยู่ในเขตนํ้าลึก สำหรับในประเทศไทย มีรายงานการเกยตื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นครราชสีมา และภูเก็ต

๒.๖ วงศ์ Phocoenidae

เป็นกลุ่มของโลมาที่มีรูปร่างขนาดเล็กกว่า (Porpoise) ส่วนใหญ่จะมีครีบหลังเป็นรูปสามเหลี่ยมคล้ายปลาฉลาม ฟันเล็กๆไม่แหลมคม สำหรับประเทศไทยพบสมาชิกในวงศ์ดังกล่าวเพียงชนิดเดียว

๒.๖.๑ โลมาหัวบาตรหลังเรียบ (Finless Porpoise; *Neophocaena phocaenoides*)

โลมาหัวบาตรหลังเรียบเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ และสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ (IUCN: Data deficient, CITES: Appendix I) มีลักษณะ

คล้ายโลมาอิรวดีมาก แต่มีขนาดเล็กกว่า เมื่อโตเต็มที่ จะมีความยาวลำตัวน้อยกว่า ๒ เมตร น้ำหนักเฉลี่ย ๗๐-๑๐๐ กิโลกรัม เพศผู้จะมีขนาดใหญ่กว่าเพศเมียเล็กน้อย ลูกแรกเกิดมีความยาว ๐.๗๕-๐.๘๕ เมตร น้ำหนัก ๗ กิโลกรัม มีลักษณะภายนอกได้แก่หัวที่กลมมน ไม่มีจะงอยปาก ครีบค่อนข้างใหญ่ ปลายแหลม ปลายฟันมีลักษณะแบนคล้ายใบพาย หลังมีสีน้ำตาลเงินเทาและท้องสีขาว ลักษณะภายนอกที่เด่นและใช้แยกแยะระหว่างโลมาอิรวดีและโลมาหัวบาตรหลังเรียบ คือโลมาหัวบาตรหลังเรียบไม่มีครีบหลัง แต่จะมีตุ่มเล็กๆจำนวน ๑๐-๒๕ แถว เรียงตัวเป็นลักษณะใบหอกว่าเป็นแอ่งตื้นๆที่กลางแถบจะแคบลงและสิ้นสุดที่บริเวณคอดหาง

โลมาหัวบาตรหลังเรียบเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์อายุ ๓-๖ ปี อายุยืนเฉลี่ย ๓๓ ปี มักพบอยู่เพียงตัวเดียวหรือสองตัว แต่บางครั้ง อาจมีการรวมฝูงประมาณ ๑๐-๒๐ ตัว ในบริเวณที่มีแหล่งอาหารสมบูรณ์ กินปลาขนาดเล็ก กุ้งและปลาหมึกเป็นอาหาร สามารถพบได้บริเวณใกล้ชายฝั่ง หรือตามแม่น้ำขนาดใหญ่ที่มีทางเชื่อมต่อกทะเล ในเขตอินโดแปซิฟิก ประเทศไทยสามารถพบได้ตลอดแนวชายฝั่งของอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน

๓. พะยูนในประเทศไทย

๓.๑ วงศ์ Dugongidae

คือกลุ่มของพะยูนหรือ Sea cow มีหางสำหรับว่ายน้ำ มีฟันที่ปรับรูปร่างเล็กลง ในตัวผู้ ฟันเขี้ยวจะมีลักษณะยาวคล้ายงวงช้าง ในประเทศไทยพบเพียงชนิดเดียว

๓.๑.๑ พะยูน (*Dugong dugong*)

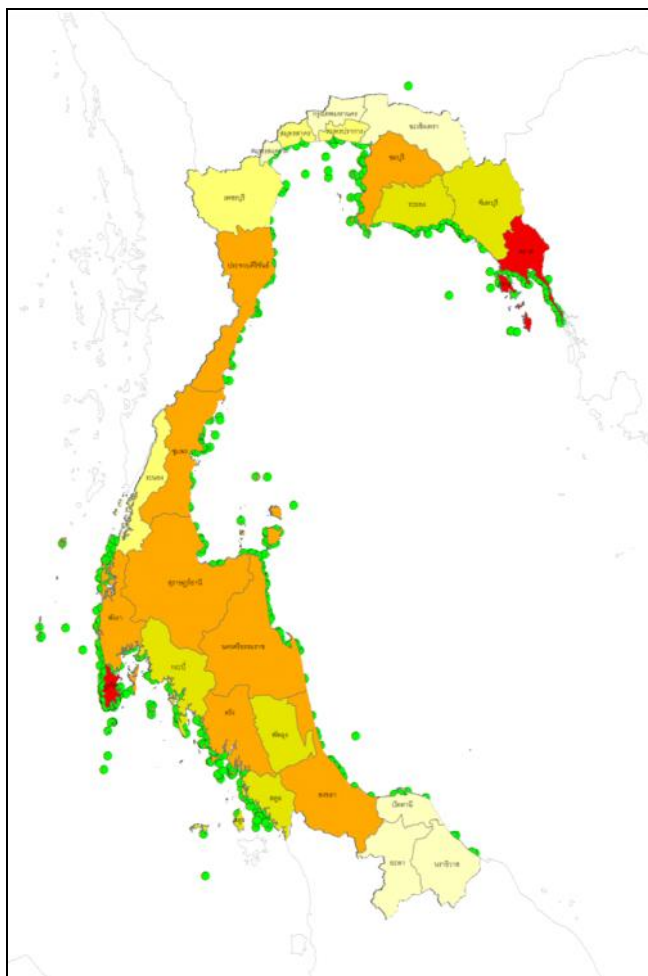
พะยูนเป็นสัตว์เลี้ยงลูกตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นหนึ่งในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมที่อาศัยอยู่ในทะเลมีลักษณะลำตัวรูปกระสวย ลำตัวอ้วนกลม ลำตัวมีสีเทาอมชมพูหรือบางตัวมีสีน้ำตาลอมเทาสีบริเวณท้องมีสีจาง มีขนสั้นประปรายตลอดแนวลำตัว มีขนเส้นใหญ่หลายเส้นอยู่บริเวณปากมีตาและหูขนาดเล็ก ส่วนของหูเป็นรูเปิด ไม่มีใบหูมีรูจมูก แตกต่างจากโลมาและวาฬที่มีรูหายใจอยู่บริเวณหัว พะยูนจะขึ้นมาหายใจที่ผิวน้ำทุก ๑-๒ นาทีที่ครีบบนหน้าหนึ่งคู่อยู่สองข้างของลำตัวและมีตั้งนมอยู่ด้านหลังของฐานไม่มีครีบหลัง แพนหางและคอดหางมีขนาดใหญ่ พะยูนมีฟันจำนวน ๖ คู่ วางตัวอยู่บนขากรรไกรบนและขากรรไกรล่าง เมื่อแรกเกิด พะยูนจะมีฟัน ๔ คู่ และฟันจะสึกกร่อนไปเมื่อมีอายุมากขึ้นและเหลือเพียง ๒-๓ คู่ เท่านั้น พะยูนมีฟันเขี้ยว ๒ คู่ เขี้ยวคู่หน้าจะหายไป ส่วนคู่หลังจะคงอยู่ตลอดชีวิต ตัวผู้เขี้ยวออกฟันริมฝีปากเมื่ออายุ ๑๓-๑๔ ปี ฟันเขี้ยวของพะยูนใช้ในการทำนายนายอายุได้เพราะเป็นฟันที่มีอยู่ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย ตลอดชีวิตพะยูนมีฟันกรามทั้งหมด ๖ คู่โดยจะทยอยขึ้น ต่อมาจะสึกกร่อน และหลุดไป พะยูนที่อายุมากมีฟันเหลืออยู่ในช่องปากเพียง ๒-๓ คู่เท่านั้น ฟันของพะยูนทำหน้าที่ในการบดเคี้ยวหญ้าทะเลในเพศผู้เขี้ยวออกฟันริมฝีปากออกมาเล็กน้อยเมื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์พะยูนเป็นสัตว์ที่ว่ายน้ำได้ช้าด้วยความเร็วเฉลี่ย ๑.๘-๒.๒ กิโลเมตรต่อชั่วโมงเมื่อพะยูนโตเต็มวัยมีความยาว ๒.๕-๓ เมตร มีน้ำหนักประมาณ ๒๕๐ ถึง ๔๒๐ กิโลกรัม ลูกแรกเกิดมีความยาว ๑ ถึง ๑.๕ เมตร และหนัก ๒๐ ถึง ๓๕ กิโลกรัม พะยูนมีกระดูกที่มีโครงสร้างแน่นและหนักซึ่งเหมาะกับวิถีชีวิตของพะยูนที่อาศัยหากินอยู่ที่พื้นทะเล พะยูนไม่มีอาวุธป้องกันตัว แต่มีหนังที่หนา ป้องกันอันตรายจากการกัดหรือทำร้ายจากสัตว์อื่นเมื่อมีบาดแผลเลือดแห้งตัวได้เร็วมากส่วนลูกอ่อนจะอยู่กับแม่และอาศัยตัวแม่เป็นโล่กำบังที่ดี

พะยูนจะเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุ ๙-๑๐ ปี สามารถผสมพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี ใช้เวลาตั้งท้องนาน ๑๔ เดือน ออกลูกครั้งละ ๑ ตัว และจะทิ้งระยะห่างนานประมาณ ๕ ปี ก่อนที่จะผสมพันธุ์และตั้งท้องครั้งใหม่ หลังจากคลอดแม่พะยูนจะดันลูกให้ขึ้นสู่ผิวน้ำทันที เพื่อหัดให้ลูกพะยูนหายใจและว่ายน้ำ ลูกแรกเกิดกินนมจากเต้านมของแม่และทิ้งเริ่มหัดกินหญ้าทะเลตั้งแต่แรกเกิดด้วยลูกพะยูนจะอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับแม่นานประมาณ ๒ ปีโดยทั่วไปลูกพะยูนจะหย่านนมแม่หลังจากอายุ ๑ปีไปแล้ว พะยูนมีอายุยืนได้มากถึง ๗๓ ปี กินหญ้าทะเลเป็นอาหารหลัก ชนิดของหญ้าทะเลที่ตรวจพบในกระเพาะอาหารของพะยูน ได้แก่ หญ้าอำพัน หญ้าเงาใส หญ้าชะเงาหรือหญ้าคาทะเล กุยช่ายทะเลกุยช่ายเข็ม หญ้าชะเงาเต่า หญ้าชะเงาใบมน หญ้าชะเงาใบฟันเลื่อยและต้นหอมทะเล หญ้าทะเลที่พบมากที่สุดในการเพาะอาหารคือ หญ้าอำพันกุยช่ายทะเล หญ้าชะเงาสามารถพบเห็นพะยูนได้ในบริเวณชายฝั่งที่มีแนวหญ้าทะเล ในเขตร้อนหรือกึ่งร้อน แอบอินโดแปซิฟิก ในประเทศไทยสามารถพบพะยูนได้ในฝั่งทะเลอันดามันมากกว่าฝั่งอ่าวไทย จากจังหวัดระนองถึงสตูล และพบมากที่สุดที่เกาะลิบง และเกาะมุก สำหรับฝั่งอ่าวไทย สามารถพบได้ที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ชุมพร สุราษฎร์ธานี และปัตตานี

พื้นที่ที่สำรวจพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลและจำนวนประชากรของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในประเทศไทย

จากการสำรวจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงปีพ.ศ. ๒๕๕๔ (สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลและป่าชายเลน, ๒๕๕๕) มีรายงานการพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในแต่ละพื้นที่ โดยแบ่งออกเป็นการพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่มของ Cetaceans และ Sirenians ดังนี้

แผนภาพที่ ๓-๑ แสดงพื้นที่การสำรวจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งทะเลและป่าชายเลน, ๒๕๕๕)

๑.๑ บริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันออก

บริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันออก โดยความรับผิดชอบของศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันออกได้ทำการสำรวจประชากรสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล โดยมีรายละเอียดดังนี้

พบโลมาปากขวดจำนวนประมาณ ๒๐ ตัว มีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณมาบตาพุด จังหวัดระยอง ชลบุรี และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณอ่าวตราด จังหวัดตราด

พบโลมาหัวบาตรหลังเรียบจำนวนประมาณ ๙๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณจังหวัดชลบุรี ระยอง จำนวนประมาณ ๓๐ ตัว และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณจังหวัดจันทบุรีและตราดจำนวนประมาณ ๖๐ ตัว

พบโลมาหลังโหนดจำนวนประมาณ ๒๕ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณจังหวัดจันทบุรีและตราดประมาณ ๒๐ ตัว และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรีและระยองประมาณ ๕ ตัว

พบโลมาอิรวดีจำนวนประมาณ ๑๗๔ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดตราดและจันทบุรีประมาณ ๑๕๔ ตัว และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรีประมาณ ๒๐ ตัว

๑.๒ บริเวณอ่าวไทยตอนบน

บริเวณอ่าวไทยตอนบน โดยความรับผิดชอบของศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนได้ทำการสำรวจประชากรสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล โดยมีรายละเอียดดังนี้

พบโลมาหัวบาตรหลังเรียบจำนวนประมาณ ๑๐๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณตะวันออกของอ่าวไทยตอนใน ตะวันตกของอ่าวไทยตอนใน และบริเวณก้นอ่าวไทยตอนใน

พบโลมาหลังโหนดจำนวนประมาณ ๕ ตัว โดยมีประชากรหลักเพียง ๑ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม ถึงบริเวณบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี

พบโลมาอิรวดีจำนวนประมาณ ๒๐๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณปากแม่น้ำท่าจีน และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณปากแม่น้ำแม่กลองถึงบางตะบูน

พบวาฬบรูด้าจำนวนประมาณ ๕๐ ตัวในพื้นที่อ่าวไทยตอนบน โดยสามารถพบเห็นวาฬบรูด้าเข้ามาหากินในบริเวณดังกล่าวในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

นอกจากนี้ ยังมีรายงานพบวาฬโอมูระในพื้นที่อ่าวไทยตอนบนอีกด้วย จำนวนประมาณ ๓๐ ตัว

๑.๓ บริเวณอ่าวไทยตอนกลาง

บริเวณอ่าวไทยตอนกลาง โดยความรับผิดชอบของศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนกลางได้ทำการสำรวจประชากรสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล โดยมีรายละเอียดดังนี้

พบโลมาปากขวดจำนวนประมาณ ๑๕ ตัว มีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขากระโหลก และอำเภอปราณบุรี กลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณเกาะสมุย และเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชุมพร

พบโลมาหัวบาตรหลังเรียบจำนวนประมาณ ๕๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณหัวหินถึงบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดชุมพร และกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี

พบโลมาหลังโหนด จำนวนประมาณ ๑๘๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม ถึงบริเวณบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี

พบโลมาอิรวดีจำนวนประมาณ ๓๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดชุมพร และกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พบวาฬบรูด้าจำนวนประมาณ ๑๓ ตัว โดยสามารถพบเห็นวาฬบรูด้าบริเวณ อำเภอบราญบุรี เขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกาะจรเข้มะเข้ เกาะง่ามใหญ่ เกาะมัตรา อ่าวสวี จังหวัดชุมพร บริเวณเกาะเต่า หมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑.๔ บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง

บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง โดยความรับผิดชอบของศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่างได้ทำการสำรวจประชากรสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล โดยมีรายละเอียดดังนี้

พบโลมาปากขวดจำนวนประมาณ ๑๕ ตัว มีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณปากแม่น้ำสะกอม จังหวัดสงขลา กลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณเกาะเส็ง จังหวัดสงขลา

พบโลมาหัวบาตรหลังเรียบจำนวนประมาณ ๕๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณอำเภอขนอมถึงอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณปากแม่น้ำปัตตานี จังหวัดปัตตานี

พบโลมาหลังโหนด จำนวนประมาณ ๔๓ ตัว พบอาศัยอยู่บริเวณ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี

พบโลมาอิรวดีจำนวนประมาณ ๔๕ ตัว โดยมีประชากรหลักอาศัยอยู่บริเวณ จังหวัดนครศรีธรรมราช และทะเลสาบสงขลา

พบวาฬบรูด้าจำนวนประมาณ ๕ ตัว โดยไม่พบเห็นการอาศัยเป็นหลักแหล่งเหมือนวาฬที่พบในพื้นที่อื่นๆ

๑.๕ บริเวณทะเลอันดามัน

บริเวณทะเลอันดามัน โดยความรับผิดชอบของศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่างได้ทำการสำรวจประชากรสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล โดยมีรายละเอียดดังนี้

พบโลมาปากขวดจำนวนประมาณ ๔๐ ตัว มีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณจังหวัดระนอง และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณอ่าวพังงา

พบโลมาหัวบาตรหลังเรียบจำนวนประมาณ ๑๒๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณเกาะสาหร่าย จำนวน ๕๐ ตัว กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดระนอง จำนวน ๑๐ ตัว กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดตรัง จำนวนประมาณ ๒๐ ตัว กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณอ่าวพังงา จำนวนประมาณ ๒๐ ตัว และกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดกระบี่ จำนวนประมาณ ๒๐ ตัว

พบโลมาหลังโหนด จำนวนประมาณ ๑๘๐ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดระนอง จำนวนประมาณ ๓๐ ตัว กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณ เกาะพระทอง จำนวนประมาณ ๑๕ ตัว กลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกระบี่ จำนวนประมาณ ๑๕

ตัว กลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตรัง จำนวน ๗๐ ตัว และกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณเกาะสาหร่าย เกาะปูยู จังหวัดสตูล จำนวนประมาณ ๕๐ ตัว

พบโลมากลุ่มสตีเนลล่า จำนวนประมาณ ๒๐๐ ตัว โดยพบอาศัยอยู่บริเวณอ่าวพังงาตอนนอก ฝั่งตะวันตกของจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงา

พบโลมาอิรวดีจำนวนประมาณ ๘๕ ตัว โดยมีประชากรหลักแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณอ่าวตะเสะ จังหวัดตรัง จำนวนประมาณ ๔๐ ตัว กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณเกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล จำนวน ๓๐ ตัว กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณอ่าวกระบี่ จำนวนประมาณ ๕ ตัว และกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดระนอง จำนวนประมาณ ๑๐ ตัว

พบวาฬบรูด้าจำนวนประมาณ ๗ ตัว โดยพบหากินอยู่บริเวณชายฝั่งตะวันตกของจังหวัดพังงา เกาะราชา จังหวัดภูเก็ต

๒. พื้นที่ที่มีการพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่ม Sirenian และจำนวนประชากร

พื้นที่ที่มีการพบและจำนวนประชากรของพะยูนนั้น จากข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๕๒พบว่า พะยูนมีการแพร่กระจายทั้งสองฝั่งของประเทศไทยเริ่มจากทางฝั่งตะวันออกของอ่าวไทยตั้งแต่สุดชายแดนติดกับประเทศกัมพูชาในจังหวัดตราด ไล้มาที่จังหวัดจันทบุรี ระยอง จนถึงจังหวัดชลบุรีส่วนฝั่งตะวันตกของอ่าวไทยตำแหน่งเหนือสุดอยู่ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และที่จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลาไปจนถึงจังหวัดปัตตานี หรืออาจถึงจังหวัดนราธิวาสเพราะในประเทศมาเลเซียก็พบพะยูนในทะเลเช่นกัน ส่วนฝั่งทะเลอันดามันพบกระจายในพื้นที่จังหวัดระนอง พังงา กระบี่ ภูเก็ต ตรัง และสตูลบริเวณที่พบมากที่สุดคือบริเวณเกาะลิบง และเกาะมุกด์ จังหวัดตรัง

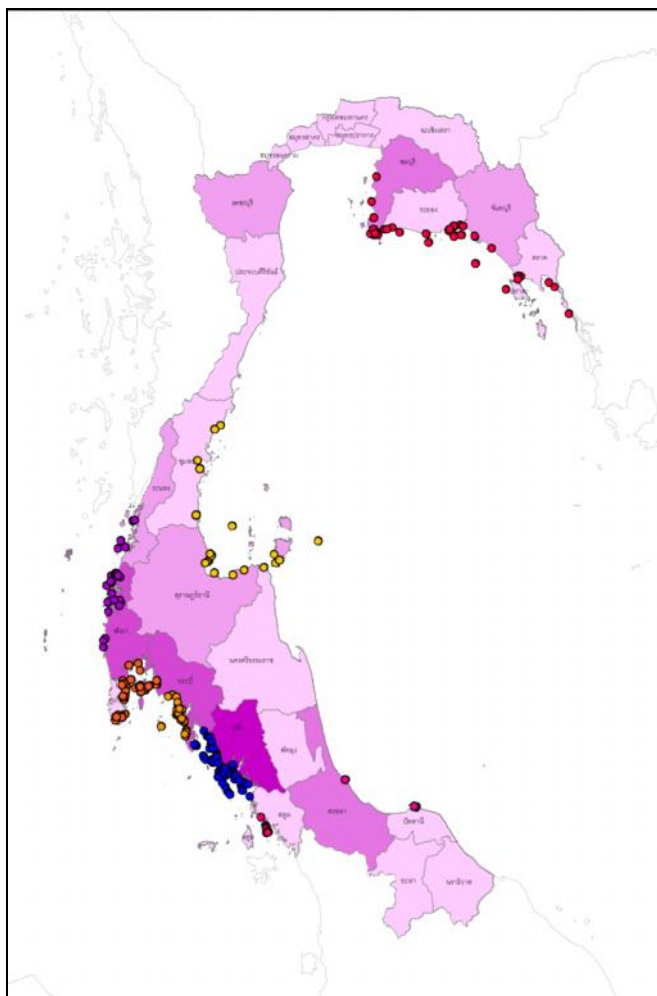
๒.๑ พะยูนที่พบในฝั่งอ่าวไทย

อาศัยอยู่จากจังหวัดชลบุรีระยอง จันทบุรี ไปจนถึงจังหวัดตราด ในฝั่งทะเลด้านตะวันออกและที่จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และปัตตานี (กาญจนา, ๒๕๔๙) จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ปี พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๔๖พบซากพะยูนตายเนื่องจากติดอวนลอยในจังหวัดระยองถึงร้อยละ ๑๖รองลงมาคือบริเวณจังหวัดตราด ร้อยละ ๙ซึ่งบริเวณฝั่งอ่าวไทยพบซากพะยูนถึง ๙จังหวัดด้วยกัน คือ ตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลาและปัตตานี เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗มีการสำรวจพบพะยูนที่อ่าวมะขามป้อม จังหวัดระยองและที่บริเวณบ้านสะพานหินถึงบ้านไม้รูด จังหวัดตราดจากข้อมูลกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ได้มีการประเมินประชากรสัตว์ทะเลหายากในกลุ่มพะยูนทางฝั่งอ่าวไทยพบว่า มีประชากรประมาณ ๓๕ตัวซึ่งน้อยกว่าประชากรของพะยูนทางฝั่งทะเลอันดามันโดยประชากรของพะยูนที่พบแบ่งเป็นบริเวณอ่าวไทยตะวันออกตั้งแต่จังหวัดชลบุรีถึงตราดพบ ๒๐ตัว อ่าวไทยตอนกลางตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ถึงสุราษฎร์ธานีพบ ๑๐ตัวและอ่าวไทยตอนล่างตั้งแต่จังหวัดนครศรีธรรมราชถึงนราธิวาส พบพะยูน ๕ตัวและในปีพ.ศ. ๒๕๕๓มีรายงานว่าพบพะยูนบริเวณแนวหญ้าทะเลในพื้นที่อ่าวมะขามป้อม อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระยอง

๒.๒ สำหรับพะยูนทางฝั่งทะเลอันดามัน

มีการสำรวจพะยูนมากทางฝั่งทะเลอันดามัน สุวรรณและคณะ (๒๕๓๖) ได้ทำการสำรวจพะยูนทางอากาศ (Aerial Survey) ครั้งแรกที่จังหวัดตรังและต่อมา กาญจนาและคณะ (๒๕๔๐, ๒๕๔๒) ได้ประเมินประชากรพะยูนที่จังหวัดตรังในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ว่ามีจำนวน ๑๒๓ตัว ส่วนในจังหวัดอื่นๆ ทางฝั่งทะเลอันดามันยังมีพะยูนอาศัยอยู่เป็นกลุ่มเล็กๆระหว่าง ๑-๑๘ตัว ตั้งแต่จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ไปจนถึงจังหวัดสตูล จากข้อมูลกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ได้มีการประเมินประชากรสัตว์ทะเลหายาก ในกลุ่มพะยูนพบว่ามีการประมาณ ๒๐๐ตัว จากข้อมูลสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งและป่าชายเลนในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ได้ทำการสำรวจและติดตามประชากรพะยูนบริเวณที่พบมากที่สุดคือบริเวณเกาะลิบงและเกาะมุก จังหวัดตรัง พบจำนวนสูงสุด ๑๒๙ตัว และจำนวนต่ำสุด ๔๒ตัว

แผนภาพที่ ๓-๓ ภาพแสดงพื้นที่การสำรวจพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่ม Sirenians ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งทะเลและป่าชายเลน, ๒๕๕๕)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจำนวนประชากรและพื้นที่หากินของ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล และสถิติการเกยตื้นของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเป็นหลัก

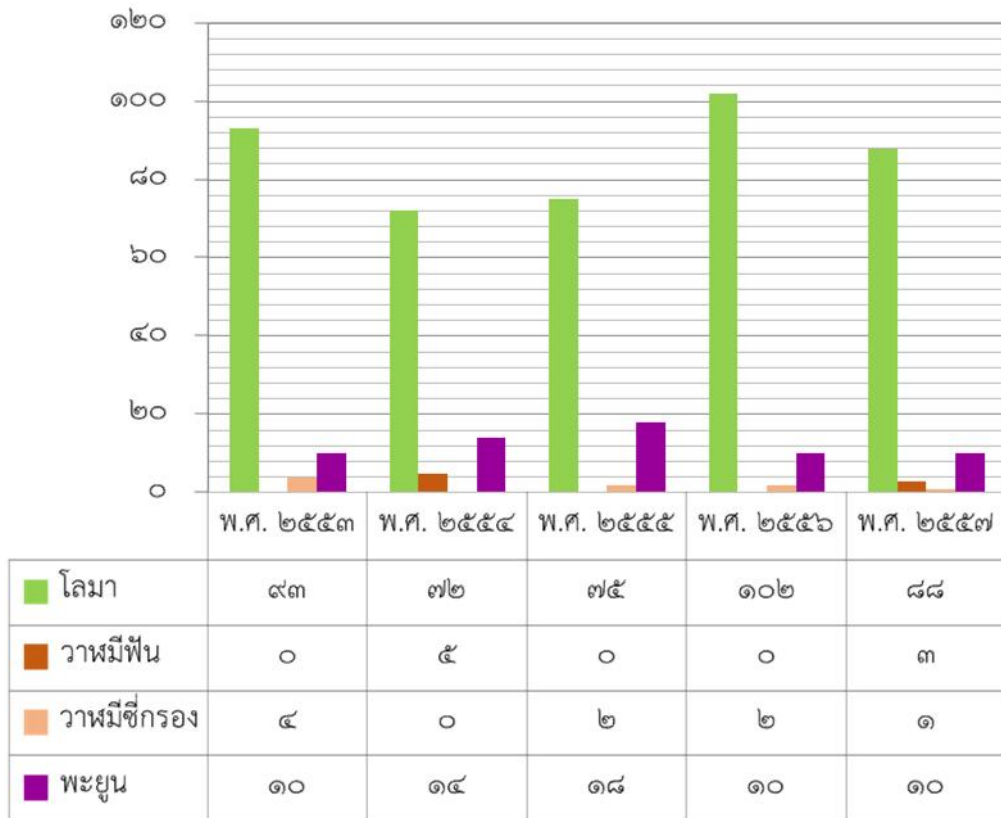
สถิติการเกยตื้นของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ถึงปีพ.ศ. ๒๕๕๗ มีจำนวนทั้งสิ้น ๙๙๒ ตัว แบ่งเป็นโลมาและวาฬจำนวน ๘๕๑ ตัว และพะยูน ๑๔๑ ตัว

สาเหตุการเกยตื้นของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล แบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ การเจ็บป่วย และการติดเครื่องมือประมง โดยพบว่า สาเหตุการเกยตื้นของโลมาในประเทศไทย เกิดจากความเจ็บป่วยและปัญหาการติดเชื้อมากถึงร้อยละ ๖๓ และสาเหตุจากเครื่องมือประมงอีก ร้อยละ ๓๐ สาเหตุจากขยะร้อยละ ๓ และสาเหตุอื่นๆอีกร้อยละ ๔ ส่วนพะยูน สาเหตุของการเกยตื้น หลักคือการติดเครื่องมือประมงมากถึงร้อยละ ๘๙ รองลงมาคือการเจ็บป่วยร้อยละ ๑๐ และสาเหตุอื่นๆ อีกร้อยละ ๑

๑. การศึกษาจำนวนการเกยตื้นของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

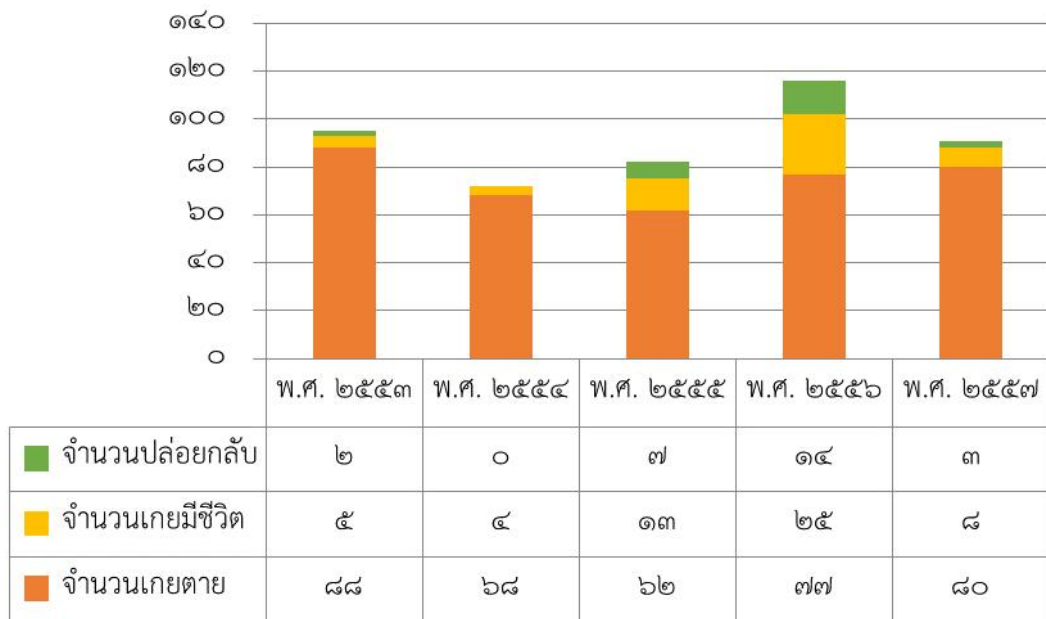
ข้อมูลของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของประเทศไทยในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๕๓ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นสถิติการเกยตื้นที่มีการทำบันทึกไว้โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการรายงานการพบการเกยตื้นของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล จากเครือข่าย เพื่อให้การช่วยเหลือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่พบ โดยสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ คือ โลมา วาฬ และพะยูน ผู้รวบรวมข้อมูลยังได้เก็บข้อมูลแบบจำแนกชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

แผนภาพที่ ๓-๔ แสดงรายละเอียดจำนวนสัตว์ทะเลหายากทั้งหมดที่เกยตื้นรวม ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗

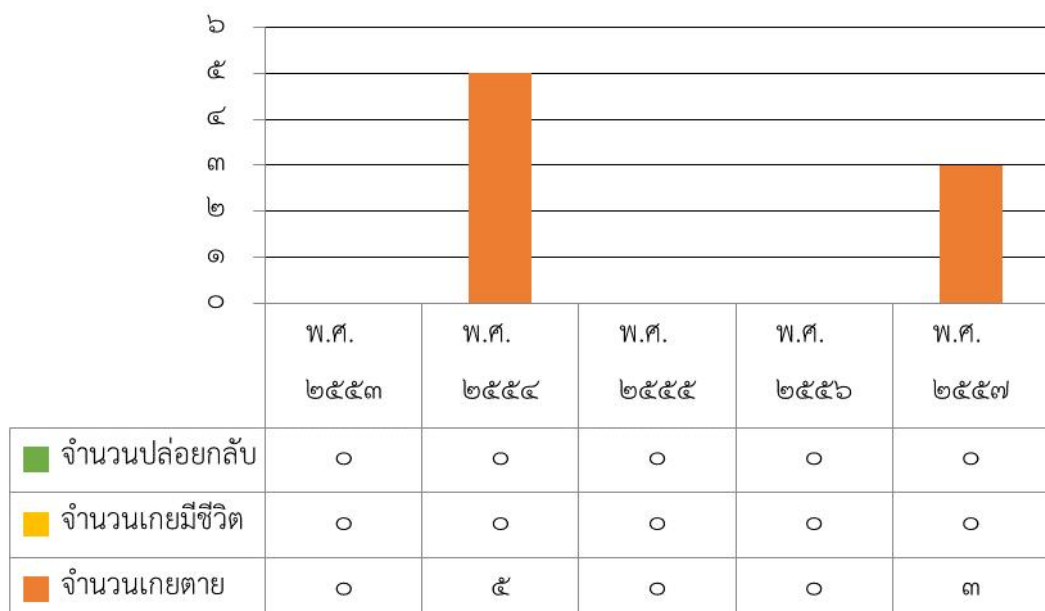
จากการเก็บข้อมูลพบว่าโลมามีการพบการเกยตื้นมากที่สุดโดยเฉพาะในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ พบการเกยตื้นมากถึง ๑๐๒ ตัว รองลงมาคือพะยูนพบการเกยตื้นในจำนวนที่ใกล้เคียงกันและ วาหมีมีการพบการเกยตื้นน้อยที่สุดในกลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

แผนภาพที่ ๓-๕ แสดงรายละเอียดจำนวนโลมาทั้งหมดที่เกยตื้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗

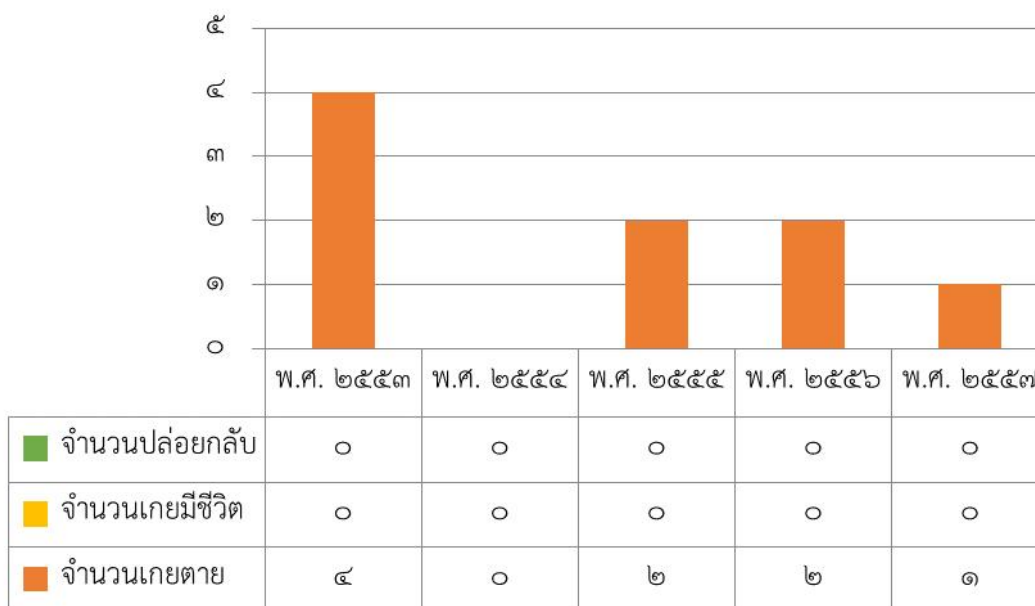

จากการเก็บข้อมูลพบว่าโลมามีการพบการเกยตื้นแบบตายมากกว่าเกยตื้นแบบมีชีวิต คิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๒.๕ โดยการเกยตื้นแบบมีชีวิตสามารถให้การช่วยเหลือให้กลับคืนสู่ธรรมชาติได้ร้อยละ ๕๘.๑ ของจำนวนที่พบ

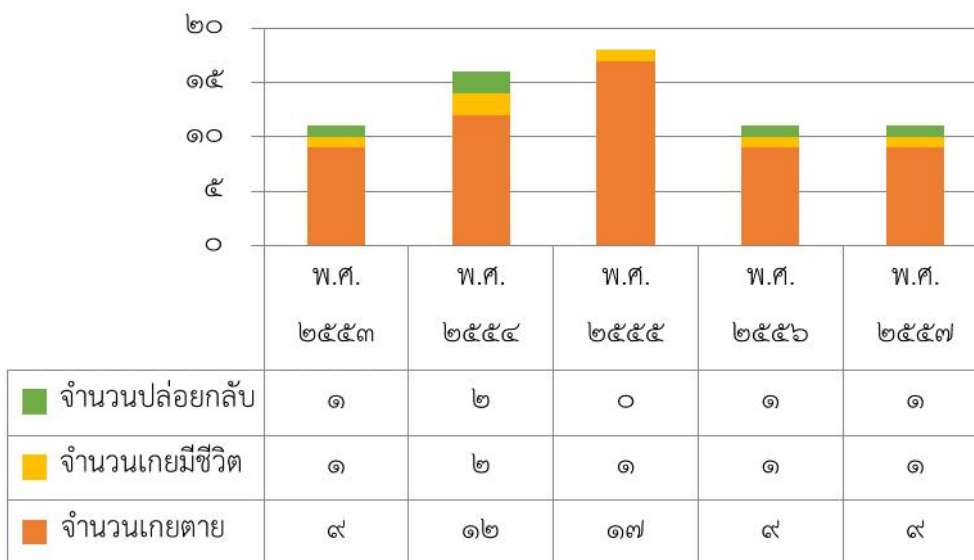
แผนภาพที่ ๓-๖ แสดงรายละเอียดจำนวนวาฬที่มีฟันเกยตื้น (ไม่สามารถระบุชนิด) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗

แผนภาพที่ ๓-๗ แสดงรายละเอียดจำนวนวาฬที่มีซี่กรองเกยตื้น (ไม่สามารถระบุชนิด) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗

จากข้อมูลพบว่าวาฬทั้ง ๒ กลุ่มพบการเกยตื้นแบบตายทั้งหมดไม่เคยมีรายงานพบการเกยตื้นแบบมีชีวิต และพบการเกยตื้นแบบตายมากที่สุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๕ ตัว แผนภาพที่ ๓-๘ แสดงรายละเอียดจำนวนพะยูนเกยตื้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗

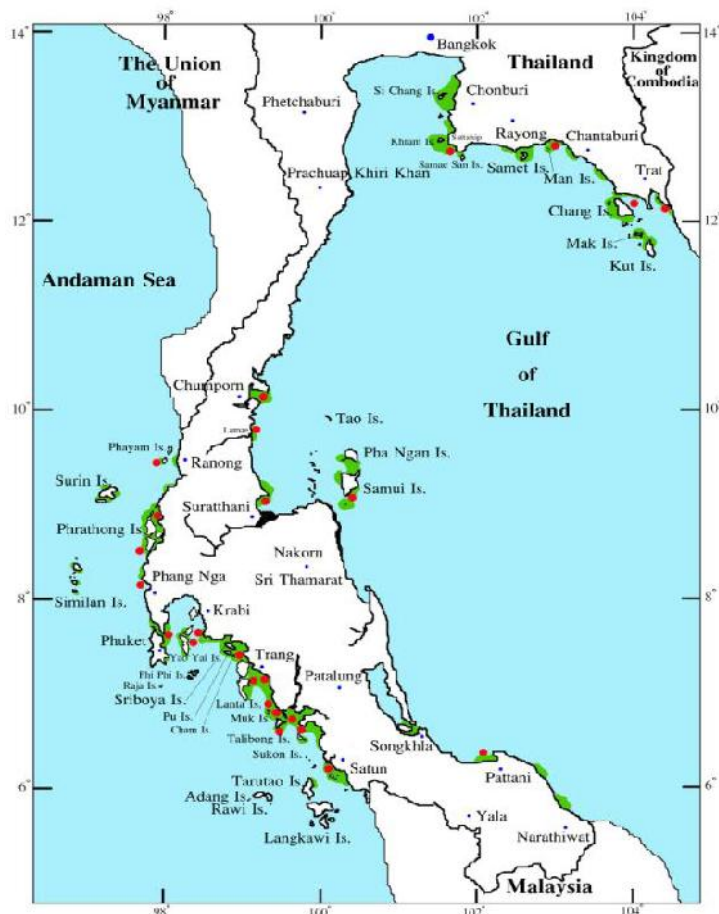
จากการเก็บข้อมูลพบว่าพะยูนมีการพบการเกยตื้นแบบตายมากกว่าเกยตื้นแบบมีชีวิตคิดเป็นประมาณร้อยละ ๙.๖๘ โดยการเกยตื้นแบบมีชีวิตสามารถให้การช่วยเหลือให้กลับคืนสู่ธรรมชาติได้ร้อยละ ๘๓.๓๓ ของจำนวนที่พบ

๒. การศึกษาประชากรพะยูนและแนวหญ้าทะเลของประเทศไทย

มีการการศึกษาจำนวนประชากรของพะยูนของกาญจนาและสมบัติ (๒๕๕๐)พบว่าประชากรพะยูนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในทะเลอันดามัน โดยประชากรที่สามารถพบได้ในฝั่งอันดามันมี

จำนวนประมาณ ๒๕๐ ตัว อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล ส่วนในฝั่งอ่าวไทย จะพบอาศัยจำนวนน้อยกว่าจำนวนประมาณ ๕๐ ตัว สามารถพบได้ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สุราษฎร์ธานี ชุมพร และปัตตานี โดยจังหวัดที่มีรายงานการพบพะยูนที่อาศัยหนาแน่นที่สุดคือจังหวัดตรัง และคาดว่าเป็นพื้นที่ที่พบการอาศัยของพะยูนอย่างหนาแน่นที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน การป้องกันที่ทางภาครัฐได้ดำเนินการคือการประกาศเขตพื้นที่อนุรักษ์ และการบังคับใช้กฎหมาย แต่ก็ยังไม่สามารถป้องกันการตายของพะยูนอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์ได้ทั้งหมด ความท้าทายในการจัดการการอนุรักษ์พะยูนคือการที่ไม่สามารถป้องกันการตายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของมนุษย์ได้ทั้งหมด จึงต้องมีแนวทางใหม่ๆที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไปในอนาคต

แผนภาพที่ ๓-๙ แสดงถึงตำแหน่งการกระจายตัวของพะยูนและการกระจายตัวของหญ้าทะเลตลอดแนวชายฝั่งของประเทศไทย (Adulyanukosol, 2004)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการสำรวจแหล่งหญ้าทะเลในประเทศไทย โดยมีแนวหญ้าทะเลในฝั่งอันดามันมากกว่าอ่าวไทย และพบว่า แหล่งหญ้าทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุดของประเทศไทยอยู่ที่จังหวัดตรัง โดยสามารถพบชนิดหญ้าทะเลมากที่สุดถึง ๑๑ ชนิด จึงได้ชื่อว่าเป็นพื้นที่หากินหลักของพะยูน และเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการสืบพันธุ์และการอนุบาลตัวอ่อนอีกด้วย ทั้งนี้ การเสื่อมของ

แนวหญ้าทะเลอาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การทับถมจากการก่อสร้างตามแนวชายฝั่ง การประมงที่ผิดกฎหมาย หรืออาจเกิดจากมรสุมก็ได้

๓. การตอบสนองของชุมชนชายฝั่งต่อวิกฤติของโลมาอิรวดีในทะเลสาบ

สงขลา

จากการศึกษาการตอบสนองของชุมชนชายฝั่งต่อวิกฤติการสูญพันธุ์ของโลมาอิรวดีในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (พิไลวรรณและคณะ, ๒๕๕๖) พบว่า ชุมชนมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยต่อแนวทางการอนุรักษ์โลมาของภาครัฐ ได้แก่ การกำหนดเขตคุ้มครองโลมาอิรวดี การติดตั้งทุ่นในทะเลสาบสงขลาเพื่อประกาศเขตพื้นที่คุ้มครอง การห้ามทำการประมงที่เป็นอันตรายต่อโลมาในพื้นที่คุ้มครอง การเข้าร่วมเฝ้าระวังโลมา และการสร้างแพและหอสังเกตการณ์

ทางผู้วิจัยได้เชื่อมโยงปัจจัยดังกล่าวกับสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับโลมาอิรวดี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองโลมาอิรวดีอันดับต้นๆ ได้แก่ การพบเห็นโลมา การคาดคะเนถึงการมีอยู่ของโลมา การร่วมสำรวจโลมา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดตั้งทุ่นในทะเลสาบสงขลาเพื่อประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองอันดับต้นๆ ได้แก่ การพบเห็นโลมามีชีวิต การคาดคะเนถึงการมีอยู่ของโลมา การร่วมสำรวจโลมา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับมาตรการห้ามทำการประมงที่เป็นอันตรายต่อโลมา ได้แก่ การคาดคะเนถึงการมีอยู่ของโลมา การพบเห็นโลมามีชีวิต การพูดคุยกับผู้อื่น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมเฝ้าระวังโลมาลำดับต้นๆ ได้แก่ การคาดคะเนถึงการมีอยู่ของโลมา การพูดคุยกับผู้อื่น และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโลมา และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างแพและหอสังเกตการณ์ ได้แก่ การคาดคะเนถึงการมีอยู่ของโลมา การพบเห็นโลมามีชีวิต และการพูดคุยกับผู้อื่น

ผลจากการศึกษาพบว่า แนวทางที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมมากที่สุด คือแนวทางที่ความเกี่ยวข้องกับชาวประมงและชุมชนรอบๆทะเลสาบสงขลาเป็นหลัก เช่น การแก้ไขปัญหาการประมงที่ใช้อวนปลาบึก การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำที่เป็นอาหารของโลมาอิรวดี การประชาสัมพันธ์ความรู้แก่ชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา การสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการทำงาน เป็นต้น ส่วนแนวทางการบังคับใช้กฎหมายเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสม แต่มีความเป็นไปได้น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางอื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในต่างประเทศ

๑. Twenty Years of Marine Mammal Research in Europe

จากรายงานของ Evans และคณะ (๒๐๐๗) ในทวีปยุโรป ได้มีการจัดตั้งกลุ่มที่ชื่อว่า European Cetacean Society หรือ ECS และได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปีพ.ศ. ๒๕๓๐ โดยองค์การดังกล่าวเกิดขึ้นมาได้จากกลุ่ม

นักวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาจำนวนประชากรของ Harbour porpoise ซึ่งมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง จากการถูกรบกวนโดยมนุษย์ ได้แก่ การขยายตัวของชุมชนแนวชายฝั่ง การปล่อยมลพิษ การประมง การจู่โจมหรือการตายจากอุบัติเหตุ และทำให้เกิดความตระหนักถึงการคุกคามสัตว์ดังกล่าว จึงเกิดการจัดตั้งสมาคมที่เข้ามาดูแลช่วยเหลือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลดังกล่าว

การศึกษาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลในสมัยเริ่มต้นนั้น มักทำการศึกษาวิจัยและสำรวจจากซากของโลมา หรือจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตภัณฑ์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล และต่อมา ก็เริ่มมีการพัฒนาการศึกษาวิจัยโดยการใช้กล้องถ่ายภาพระยะใกล้ของโลมาแต่ละตัว เริ่มมีการทำแบบสำรวจ หรือการออกสำรวจและบันทึกความหนาแน่นและแหล่งอาศัยของโลมา และได้เริ่มทำการศึกษาพฤติกรรมของโลมาอีกด้วย และต่อมา มีการใช้เทคโนโลยีดาวเทียมในการศึกษาพื้นที่อาศัยและการกระจายตัว รวมถึงการเคลื่อนที่ของกลุ่มประชากรโลมา จากนั้นจึงเริ่มมีการเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์สารพิษปนเปื้อนเพื่อใช้ในการศึกษาพันธุกรรมและประชากรของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล มีการเก็บเนื้อเยื่อเพื่อวิเคราะห์อาหารของสัตว์ดังกล่าว รวมถึงการใช้ Biomarkers ในการศึกษาถึงสุขภาพของสัตว์ดังกล่าวอีกด้วยดังนั้นจึงเห็นว่าการพัฒนาอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลเป็นสิ่งสำคัญที่นักวิจัยจะนำมาใช้ในการทำความเข้าใจสัตว์เหล่านี้ให้มากขึ้น เพื่อช่วยเหลืสัตว์ดังกล่าวให้คงอยู่ต่อไป

และด้วยการศึกษาดังกล่าวที่มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ได้ปฏิวัติองค์ความรู้และความเข้าใจในตัวสัตว์ทะเลหายากเป็นอย่างมาก และทำให้เกิดการศึกษาและวิจัยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลด้านต่างๆตามมา ทั้งทางด้านอนุกรมวิธาน ชีววิทยา นิเวศวิทยา สมุทรศาสตร์ ด้านพฤติกรรม ด้านฟิสิกส์ และด้านการแพทย์

๒. Marine Mammal in the Lab: Tools for Conservation & Science

สถาบัน North Pacific Universities Marine Mammal Research Consortium (๒๐๐๘) ได้ระบุดึงการศึกษาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลที่อยู่ในพื้นที่เลี้ยงได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์ชนิดนั้นๆมาอย่างยาวนาน เนื่องจากเป็นตัวอย่งที่ดีที่ใช้ในการศึกษา โดยไม่รบกวนสัตว์ในธรรมชาติ ประหยัดเวลาในการศึกษาเมื่อเทียบกับการศึกษาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลในธรรมชาติ และสามารถทำการศึกษาทดลองได้หลากหลายมากกว่าสัตว์ที่อยู่ในธรรมชาติ แต่ก็มีข้อควรคำนึงหลายประการ โดยเฉพาะทางด้านการเงิน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงการเลี้ยงการจัดการที่ถูกต้อง ทั้งในด้านพื้นที่เลี้ยง จำนวนสัตว์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมีจำนวนมากเพียงพอ การทำให้สัตว์ได้รับตอบสนองความต้องการทางสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการสร้างรายได้ให้กับหน่วยงาน เช่น การจัดแสดงสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลเพื่อให้ประชาชนเข้าชม หรือมีการของบการศึกษาวิจัยหรือการระดมทุนที่มากเพียงพอกับระยะเวลาการศึกษา มีการจัดตั้งห้องปฏิบัติการที่เหมาะสม มีทีมนักวิจัยหรือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการใช้สัตว์เพื่อการศึกษา เช่น การจัดตั้งความร่วมมือกับสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ การทำความเข้าใจกับประชาชนในการนำสัตว์ดังกล่าวมาศึกษาหรือทดลอง ทั้งนี้ ก็เพื่อเพิ่มคุณภาพของการศึกษาและเพิ่มความร่วมมือในการศึกษาวิจัยของแต่ละสถาบัน

นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้ว ข้าพเจ้าคิดว่า การใช้สัตว์ดังกล่าวเพื่อมาศึกษาทดลองนั้น จะต้องคำนึงถึงสุขภาพของสัตว์และนำหลักสวัสดิภาพสัตว์ห้าประการมาใช้เพื่อให้สัตว์

ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมที่สุด และควรจะต้องมีสัตวแพทย์ประจำศูนย์วิจัยเพื่อที่จะดูแลสุขภาพของสัตว์ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์แข็งแรง

บทที่ ๔

การประมวลผลและวิเคราะห์ผลงานวิจัย

การวิเคราะห์และประมวลผลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย

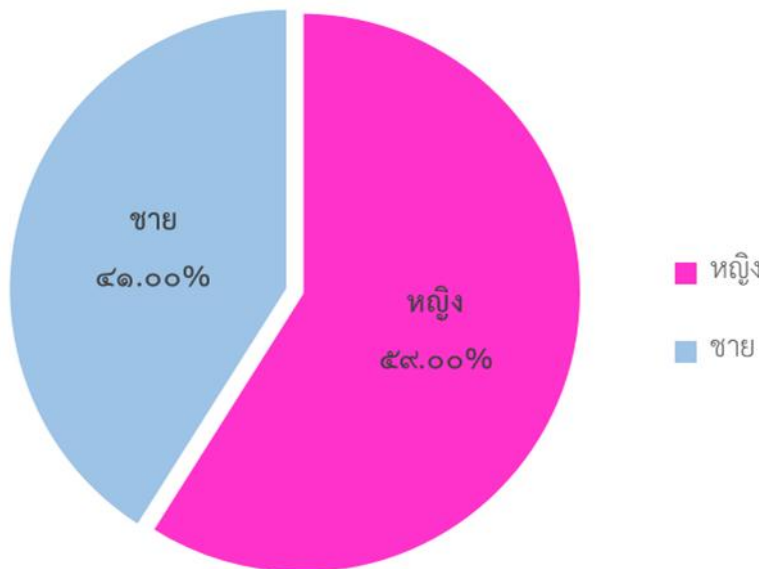
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชน กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อประเมินถึงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของประเทศไทย โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

๑. ผลสำรวจความเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจำนวน ๑๑๓ คนต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล ให้ผลการสำรวจดังนี้

๑.๑ เพศ

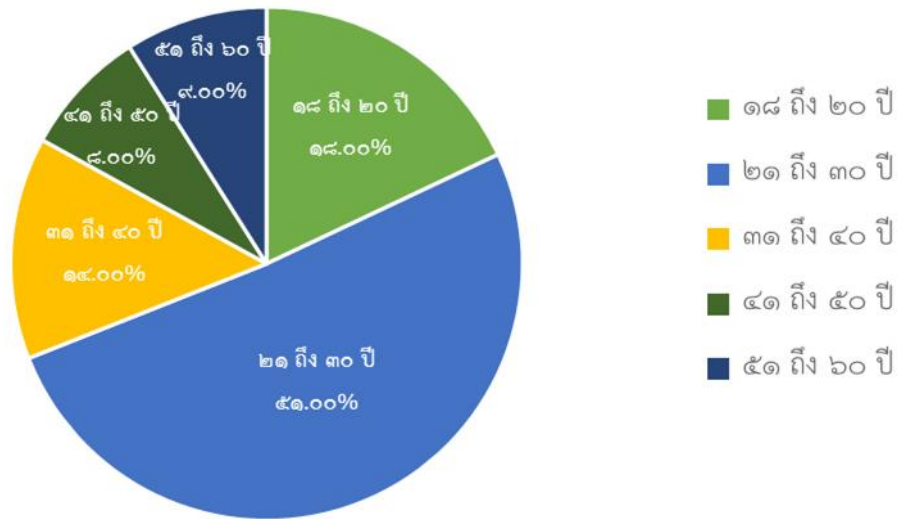
แผนภาพที่ ๔-๑ แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มเพศของประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มประชากรเพศหญิง และเพศชายคิดเป็นร้อยละ ๕๙ และ ๔๑ ตามลำดับ

๑.๒ อายุ

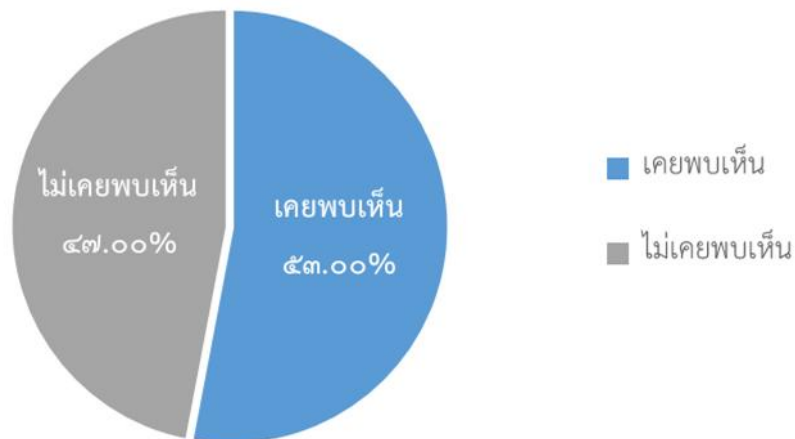
แผนภาพที่ ๔-๒ แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มอายุของประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มประชากรที่เข้ามาทำแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๒๑ ถึง ๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๑ รองมาคือกลุ่มอายุ ๑๘ ถึง ๒๐ ปี กลุ่มอายุ ๓๑ ถึง ๔๐ ปี กลุ่มอายุ ๕๑ ถึง ๖๐ ปี และ ๔๑ ถึง ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๘ ร้อยละ ๑๔ ร้อยละ ๙ และร้อยละ ๘ ตามลำดับ

๑.๓ ประวัติการพบเห็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

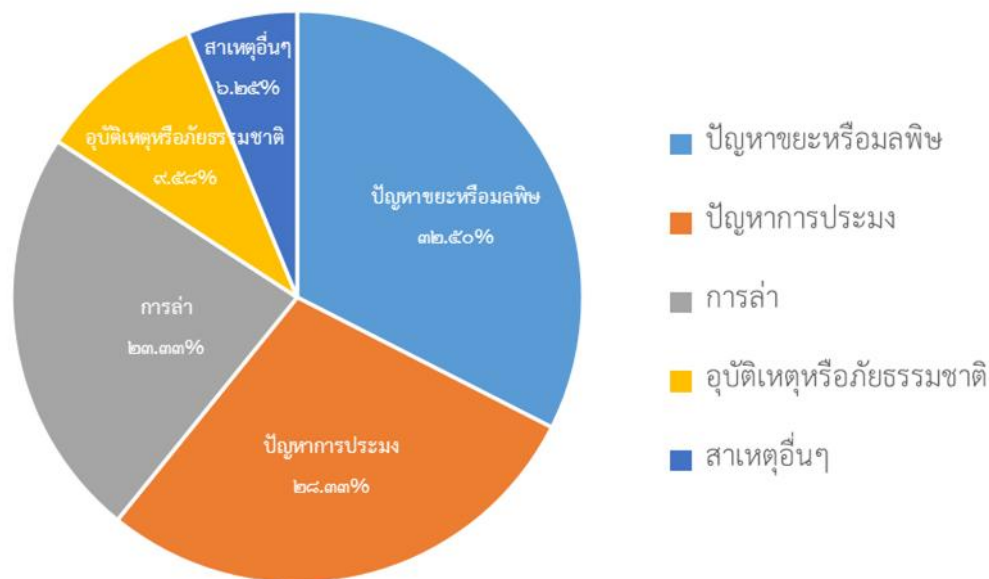
แผนภาพที่ ๔-๓ แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มผู้พบเห็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เคยพบเห็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลถึงร้อยละ ๕๓

๑.๔ ภัยคุกคามของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

แผนภาพที่ ๔-๔ แสดงจำนวนความคิดเห็นถึงภัยคุกคามของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล ของประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจพบว่าปัญหาหลักที่น่าจะส่งผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลคือปัญหาขยะหรือมลพิษ มากถึงร้อยละ ๓๒ รองลงมาคือปัญหาการประมง การล่า อุบัติเหตุหรือภัยธรรมชาติ และจากสาเหตุอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕ ร้อยละ ๙.๕๘ ร้อยละ ๒๓ และร้อยละ ๑๕ ตามลำดับ

๑.๕ ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

เมื่อให้เกณฑ์คะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล พบว่า ประชาชนประเมินคะแนนในหัวข้อย่อยต่างๆ ดังนี้

การประมงในประเทศไทยมีการปฏิบัติตามกฎหมายและมีความปลอดภัยต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๒.๐๓ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

การบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลมีความเข้มงวด คิดเป็นคะแนน ๒.๑๗ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

การจัดกิจกรรมให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ หรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง คิดเป็นคะแนน ๒.๓๕ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

ท่านคิดว่าชุมชนในพื้นที่ที่มีการจัดการขยะที่ดี คิดเป็นคะแนน ๒.๓๑ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

ท่านคิดว่าการซื้อขายสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลในประเทศไทย คิดเป็นคะแนน ๓.๓๕ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

ท่านได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๒.๖๐ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

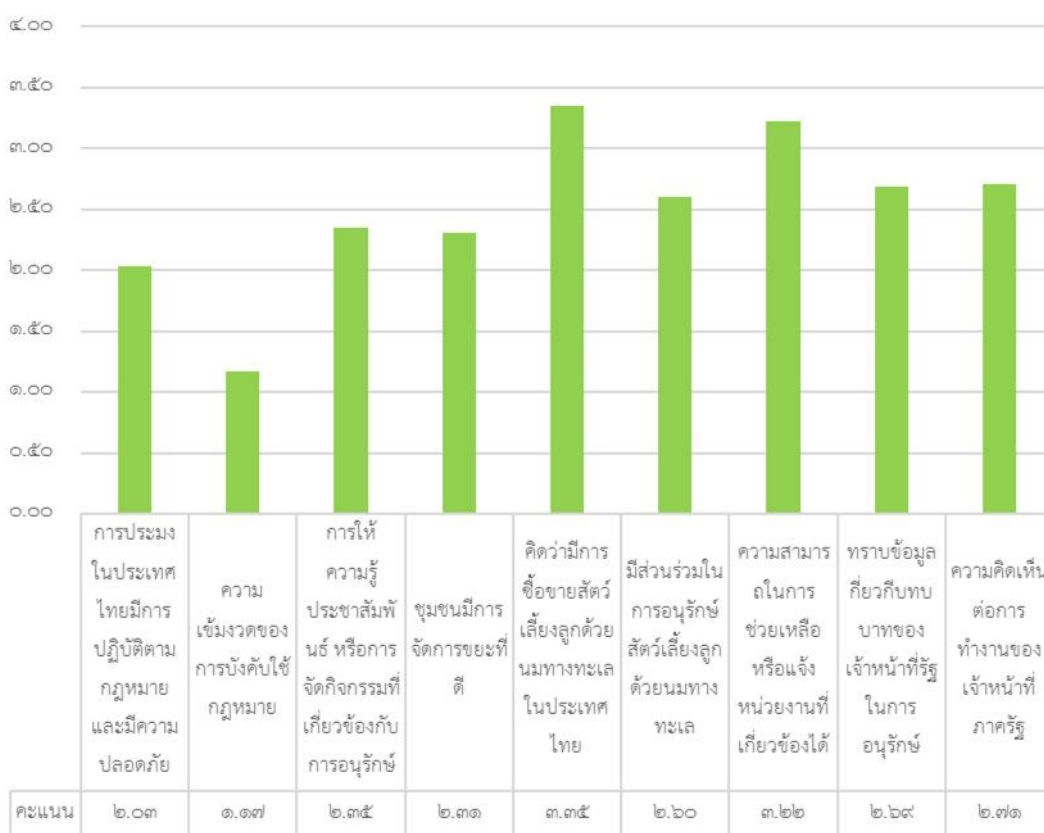
หากท่านพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลที่ต้องการความช่วยเหลือ ท่านสามารถให้การช่วยเหลือเบื้องต้นหรือสามารถติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ คิดเป็นคะแนน ๓.๒๒ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

ท่านทราบถึงบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๒.๖๙ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

ท่านคิดว่าหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลสามารถปฏิบัติงานในการอนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็นคะแนน ๒.๗๒ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

ท่านคิดว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๒.๗๑ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๔-๕ แสดงความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

เมื่อสอบถามถึงความคิดเห็นเพิ่มเติม ประชาชนได้ความคิดเห็นที่น่าสนใจ ได้แก่ การที่ประชาชนคนไทยยังตระหนักถึงการอนุรักษ์ที่ยังไม่ดีพอ การอนุรักษ์ในปัจจุบันกลายเป็นหน้าที่ของคนกลุ่มเล็กๆ การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ควรใช้ช่องทางที่สามารถติดต่อได้ เช่น ในอินเทอร์เน็ต หรือการให้ความรู้ตามสถานศึกษา การบังคับใช้กฎหมายที่ต้องการความเข้มงวด และคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคือประชาชนไม่รู้ว่าควรจะทำอย่างไรในการช่วยเหลือในการอนุรักษ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม การอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นที่ผ่านมาเหมือนจะเป็นการทำตามกระแส เกิดขึ้น

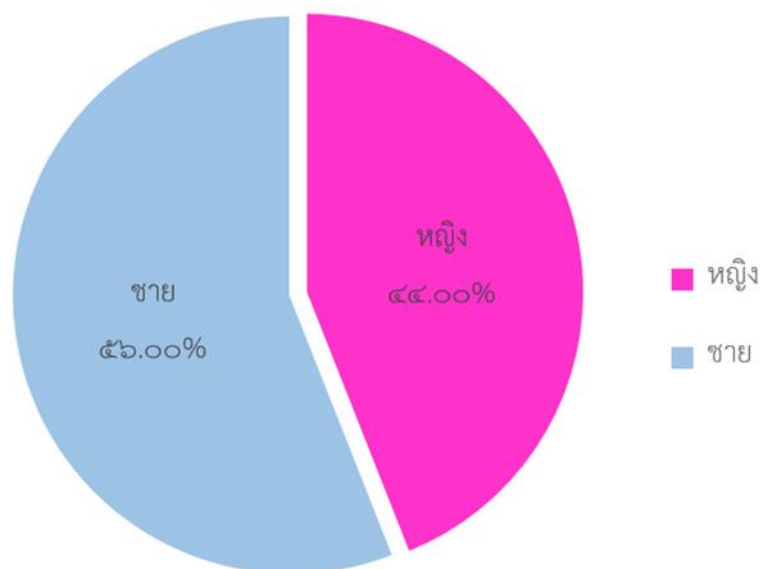
เพียงชั่วคราว แต่ไม่ได้มีแนวทางการอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่ได้ทำอย่างจริงจัง อีกทั้งการผลงงานการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเลยังต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เห็นมากขึ้น

๒. ผลสำรวจความเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเล

จากการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเลจำนวน ๑๘ คน ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นเจ้าหน้าที่จากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ประเมินความคิดเห็นต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเล โดยให้ผลการสำรวจดังนี้

๒.๑ เพศ

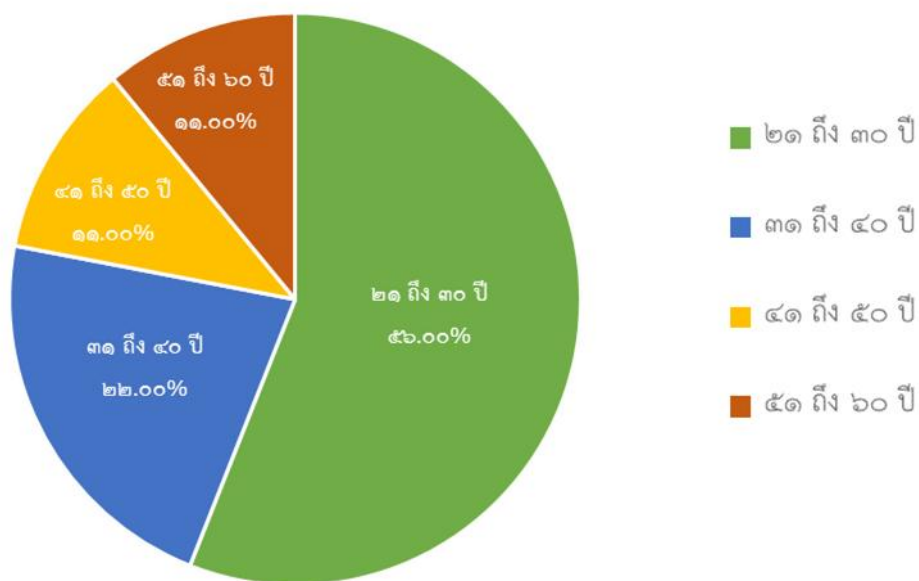
แผนภาพที่ ๔-๖ แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มเพศของเจ้าหน้าที่ที่ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มประชากรเพศหญิง และเพศชายคิดเป็นร้อยละ ๔๔ และ ๕๖ ตามลำดับ

๒.๒ อายุ

แผนภาพที่ ๔-๗ แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มอายุของเจ้าหน้าที่ที่ตอบแบบสอบถาม

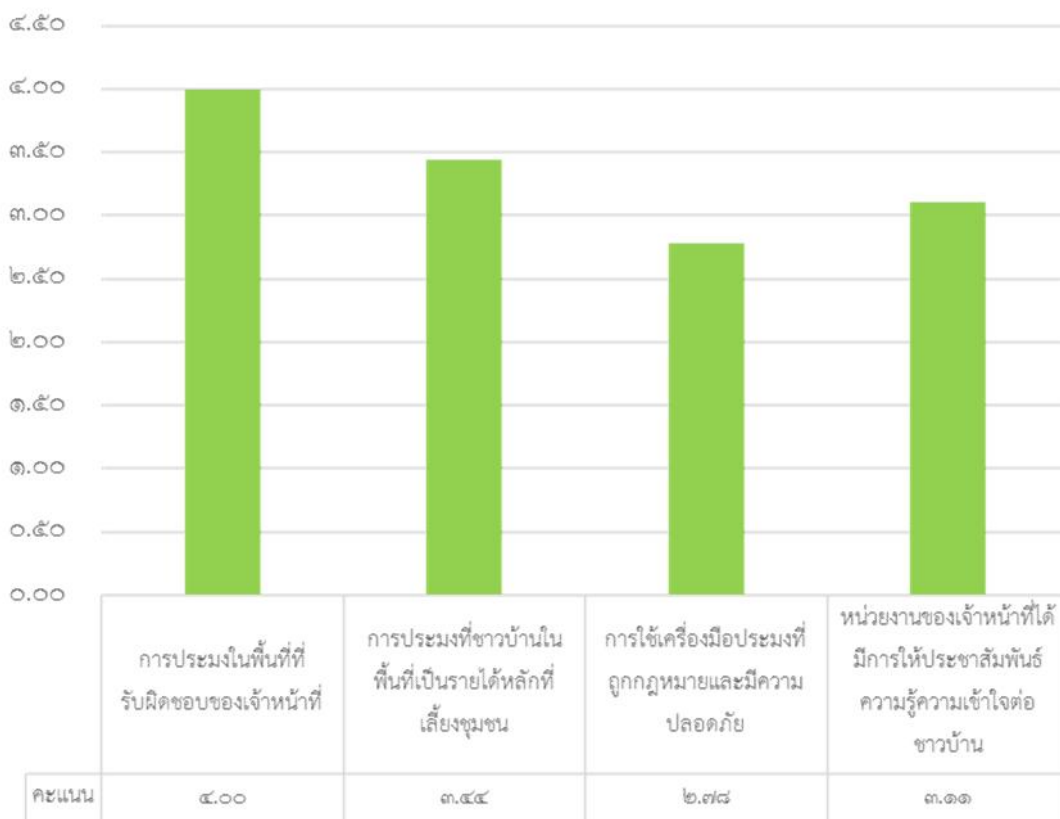

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มประชากรที่เข้ามาทำแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๒๑ ถึง ๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๖ รองลงมาคือกลุ่มอายุ ๓๑ ถึง ๔๐ ปี กลุ่มอายุ ๔๑ ถึง ๕๐ ปี และกลุ่มอายุ ๕๑ ถึง ๖๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๒ ร้อยละ ๑๑ และร้อยละ ๑๑ ตามลำดับ

๒.๓ การประมงที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

จากการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ พบว่าการประมงในพื้นที่ที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ คิดเป็นคะแนน ๔.๐๐ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน และการประมงที่ชาวบ้านในพื้นที่เป็นรายได้หลักที่เลี้ยงชุมชน คิดเป็นคะแนน ๓.๔๔ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน การใช้เครื่องมือประมงที่ถูกกฎหมายและมีความปลอดภัยต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลคิดเป็นคะแนน ๒.๗๘ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน หน่วยงานของเจ้าหน้าที่ได้มีการให้ประชาสัมพันธ์ความรู้ความเข้าใจต่อชาวบ้านเกี่ยวกับการประมงที่ถูกกฎหมายและมีความปลอดภัยต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓.๑๑ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๔-๘ แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการประมงที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

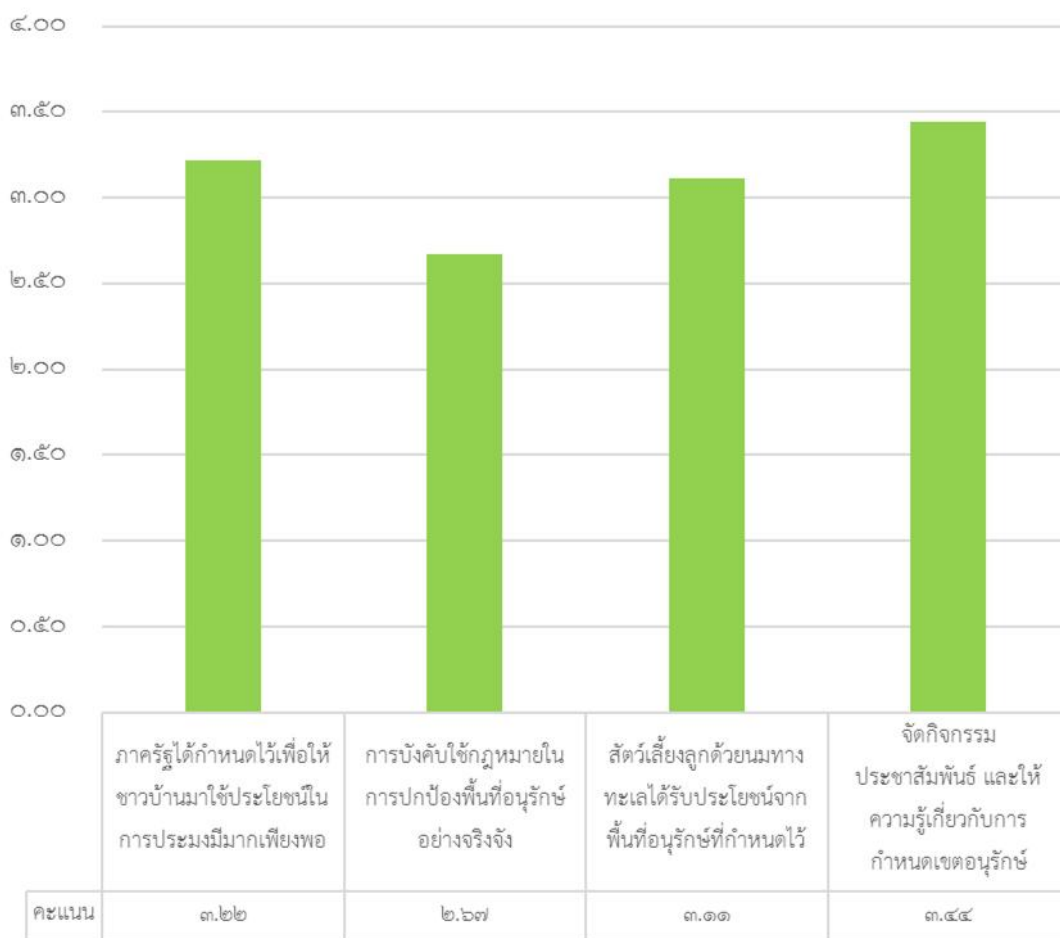

เมื่อสอบถามความคิดเห็นถึงอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล เจ้าหน้าที่ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจ ได้แก่ เรื่องปัญหาการโกง ปัญหาทางกฎหมายซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการจัดการห้ามปรามได้ไม่เพียงพอ การคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัวไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม บางครั้งชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนวิธีการประมง การโทษกันไปโทษกันมาว่าเป็นเพราะเครื่องมือประมงของอีกฝ่าย ความล้มเหลวในการเจรจากับชาวบ้านหรือชาวประมง

๒.๔ การกำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

จากการสำรวจพบว่า พื้นที่ที่ทางภาครัฐได้กำหนดไว้เพื่อให้ชาวบ้านมาใช้ประโยชน์ในการประมงมีมากเพียงพอ คิดเป็นคะแนน ๓.๒๒ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน การบังคับใช้กฎหมายในการปกป้องพื้นที่อนุรักษ์อย่างจริงจัง คิดเป็นคะแนน ๒.๖๗ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้รับประโยชน์จากพื้นที่อนุรักษ์ที่กำหนดไว้ คิดเป็นคะแนน ๓.๑๑ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน เจ้าหน้าที่มีการจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดเขตอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓.๔๔ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๔-๙ แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

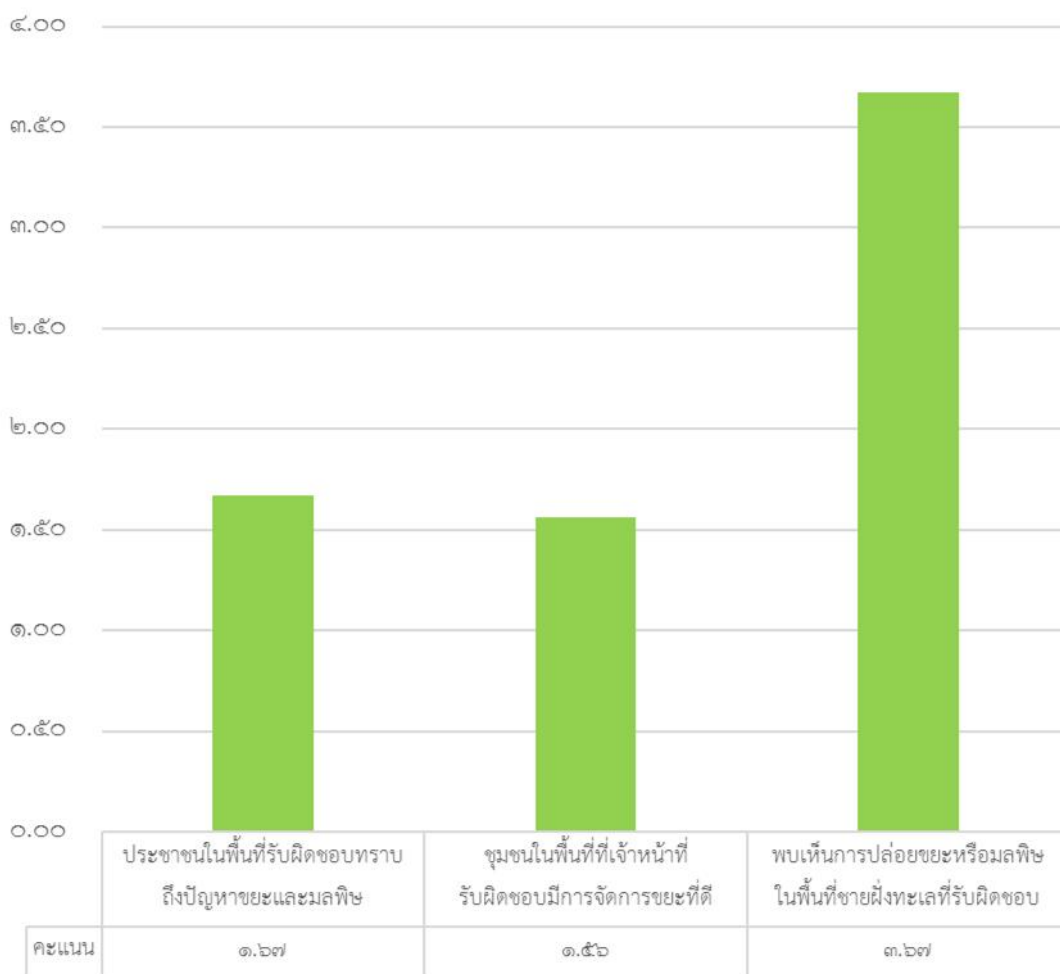
เมื่อสอบถามความคิดเห็นถึงอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพื้นที่อนุรักษ์ที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล เจ้าหน้าที่ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจ ได้แก่ยังมีความไม่ชัดเจนในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์ของชาวประมง ความต่อเนื่องในการเข้าควบคุมป้องกันพื้นที่อนุรักษ์และการสื่อสารกับชาวบ้านในพื้นที่ยังไม่ดีพอ เรื่องปากท้องและรายได้ของชาวบ้านอาจเป็นตัวบีบบังคับให้ชาวบ้านต้องทำมาหากินในพื้นที่อนุรักษ์ หรือไม่มีทางเลือกให้ประชาชนประกอบอาชีพอื่นนอกจากการประมง เพราะเป็นอาชีพที่ทำมานาน ไม่มีอาชีพอื่นมารองรับ จึงทำให้ชาวบ้านยังคงทำการประมง เกิดการแข่งขันหรือการใช้ทรัพยากรทางทะเลเป็นจำนวนมากและอาจรุกล้ำเข้าไปในพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่อนุรักษ์ยังคงถูกอ้างสิทธิจากชาวบ้านที่มีอยู่แต่เดิม และการขาดความรู้และจิตใต้สำนึกของชาวบ้านบางกลุ่มในชุมชนเพราะการขาดการสื่อความหมายของการอนุรักษ์ที่ชัดเจน ยังตีโจทย์ปัญหาของพื้นที่การอนุรักษ์แต่ละพื้นที่ไม่ชัดเจน ทำให้แก้ไขปัญหาได้ไม่ถูกจุด และการขาดความเข้มงวดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๒.๕ ปัญหาขยะและมลพิษที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

จากการสำรวจพบว่า ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบทราบถึงปัญหาขยะและมลพิษที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลคิดเป็นคะแนน ๒.๖๗ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๕

คะแนน ชุมชนในพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบมีการจัดการขยะที่ดีคิดเป็นคะแนน ๑.๕๖ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน ท่านพบเห็นการปล่อยขยะหรือมลพิษในพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่ท่านรับผิดชอบคิดเป็นคะแนน ๓.๖๗ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๔-๑๐ แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาขยะและมลพิษที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

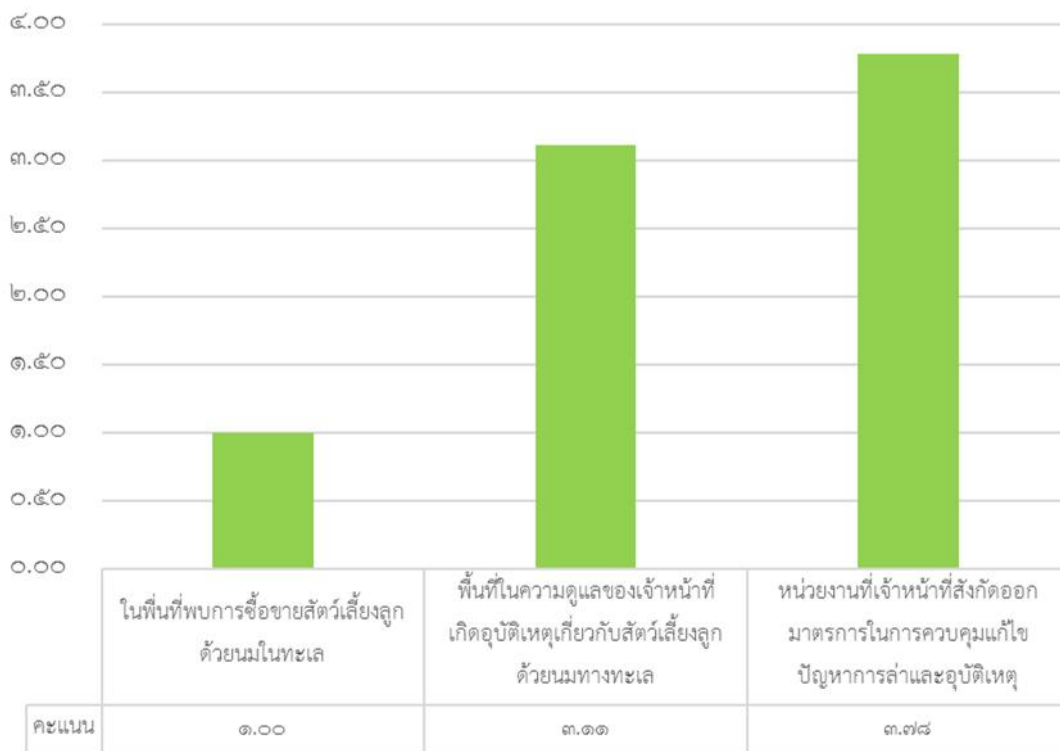
เมื่อสอบถามความคิดเห็นถึงอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะและมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล เจ้าหน้าที่ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจ ได้แก่ การขาดความรู้และจิตสำนึกของประชาชนต่อสิ่งแวดล้อม การขาดการจัดการพื้นที่ทิ้งขยะอย่างเหมาะสม ความมั่งงายหรือความขี้ ขาดความรับผิดชอบ ความไม่รู้ หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ชุมชนชายฝั่งหรือการท่องเที่ยวที่ยังคงไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

๒.๖ อุบัติเหตุและการล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

จากการสำรวจพบว่า พื้นที่ของท่านพบการซื้อขายสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลคิดเป็นคะแนน ๑ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน พื้นที่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่เกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓.๑๑ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน หน่วยงานที่เจ้าหน้าที่สังกัดออกมาตรการในการควบคุมแก้ไขปัญหาการล่าและอุบัติเหตุเกี่ยวกับสัตว์

เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้อย่างเต็มที่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่เกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลเหมาะสมคิดเป็นคะแนน ๓.๗๘ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๔-๑๑ แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุและการล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

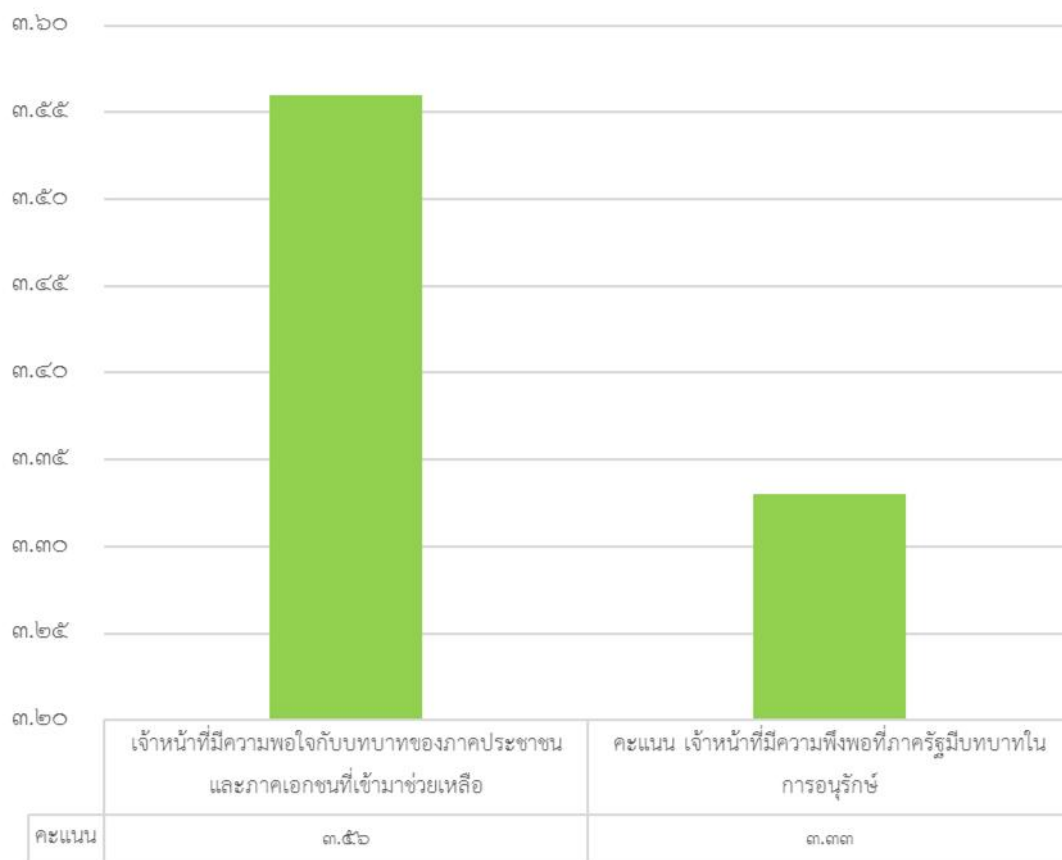
เมื่อสอบถามความคิดเห็นถึงอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและการล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล เจ้าหน้าที่ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจ ได้แก่ การล่าอาจไม่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีเจ้าหน้าที่ดูแล การคอร์ปชั่น การที่สัตว์ทะเลหายากติดเครื่องมือประมงโดยบังเอิญและตายเพราะชนิดเครื่องมือประมงประเภทอวนลอยและอวนถ่วง ใช้เวลาในการปล่อยทิ้งไว้นาน ทำให้ช่วยเหลือสัตว์ทะเลติดอวนไม่ทันและชนิดเครื่องมือประมงบางอย่างมีความจำเพาะต่อการจับสัตว์น้ำ จะให้หาเครื่องมือประมงที่จับสัตว์น้ำได้ปริมาณเยอะมากกว่านี้ก็ได้ยาก การท่องเที่ยวที่หนาแน่นรบกวนแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเล ความเข้มงวดในการใช้กฎหมายและบทลงโทษ

๒.๘ ความร่วมมือและเครือข่ายในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทาง

ทะเล

จากการสำรวจพบว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มีความพอใจกับบทบาทของภาคประชาชนและภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยเหลือในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓.๕๖ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน เจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจที่ภาครัฐมีบทบาทในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓.๓๓ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๔-๑๒ แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับความร่วมมือและเครือข่ายในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเล

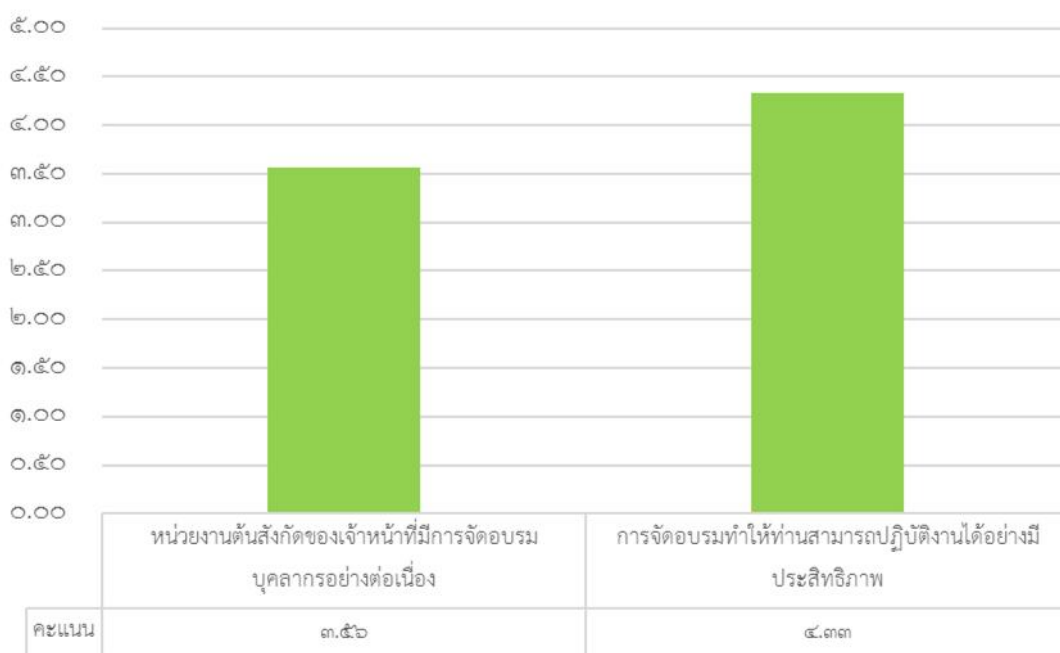

เมื่อสอบถามความคิดเห็นถึงอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสร้างเครือข่าย เจ้าหน้าที่ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจ ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนความเสียหายในการเข้ามาทำงานสายงานอนุรักษ์ เรื่องงบประมาณ การเข้าถึงบุคคลที่มีความสนใจและสามารถให้ความช่วยเหลือเมื่อยามฉุกเฉิน ปัญหาเรื่องการเมืองท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีน้อยเกินไป ความร่วมมือของชาวบ้านที่จะสร้างเครือข่ายในชุมชน ความไม่เข้าใจของชาวบ้าน ความถี่ในการลงพื้นที่ของชาวบ้าน

๒.๙ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเล

จากการสำรวจพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่มีการจัดอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นคะแนน ๓.๕๖ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน และการจัดอบรมทำให้ท่านสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็นคะแนน ๔.๓๓ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๔-๑๓ แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมทางทะเล

เมื่อสอบถามความคิดเห็นถึงอุปสรรคในการพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจ ได้แก่ งบประมาณที่จำกัด การนำคนที่ไม่ได้มีความสนใจอย่างแท้จริงมาเข้ารับการอบรม แต่มาเพราะได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ทำให้ไม่ได้ประโยชน์จากการเข้าอบรม การขาดความต่อเนื่องในการอบรมหรือการติดตามผลการอบรม ขาดงบประมาณในการส่งเจ้าหน้าที่ศึกษาดูงานหรืออบรมในต่างประเทศ การจัดอบรมน้อยครั้งเกินไป มีการเปลี่ยนบุคลากรบ่อยเกินไป

๒.๑๐ ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

เมื่อสอบถามถึงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาในการทำงาน พบว่า มีปัญหาทางด้านงบประมาณและอุปกรณ์ที่จำกัด พื้นที่รับผิดชอบต่อบุคลากรมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง ปัญหาเจ้าหน้าที่อาจไม่เข้าใจปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา การสื่อสารและการประสานงานกับชุมชนยังมีอย่างจำกัด งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนา กำลังคน ความร่วมมือของชาวบ้าน การประชาสัมพันธ์หน่วยงานไม่ทั่วถึง และเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

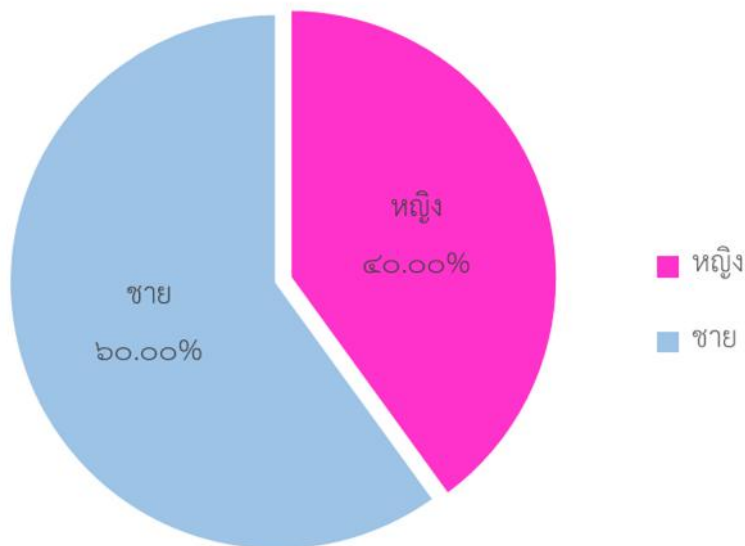
๓. ผลสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลจำนวน ๕ คนต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล ให้ผลการสำรวจดังนี้

๓.๑ เพลิง

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มประชากรเพศหญิงและเพศชายคิดเป็นร้อยละ ๔๐ และ ๖๐ ตามลำดับ

แผนภาพที่ ๔-๑๔ แสดงจำนวนแยกตามกลุ่มเพศของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม

๓.๒ ตำแหน่งที่สังกัด

ผู้ประเมินดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของกรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓.๓ ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

เมื่อให้เกณฑ์คะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลพบว่า ประชาชนประเมินคะแนนในหัวข้อย่อยต่างๆดังนี้

กฎหมายของประเทศไทยสามารถคุ้มครองและอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็นคะแนน ๒.๘ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

พนักงานเจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในการทำงาน สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓.๖ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

องค์กรที่ผู้บริหารรับผิดชอบมีบุคลากรจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถ และมีจำนวนมากเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน คิดเป็นคะแนน ๒.๖ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

องค์กรที่ผู้บริหารรับผิดชอบมีนโยบายและแผนงานที่เหมาะสม มีการกำหนดแผนงานในการอนุรักษ์คุ้มครองสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓.๔ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

องค์กรที่ผู้บริหารรับผิดชอบมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓.๒ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

องค์กรที่ผู้บริหารรับผิดชอบมีการศึกษาและวิจัยอย่างต่อเนื่องในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลคิดเป็นคะแนน ๓.๔ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

องค์กรที่ผู้บริหารรับผิดชอบมีเครื่องมือ อุปกรณ์ และงบประมาณมากเพียงพอต่อการดำเนินงานคิดเป็นคะแนน ๒.๔ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

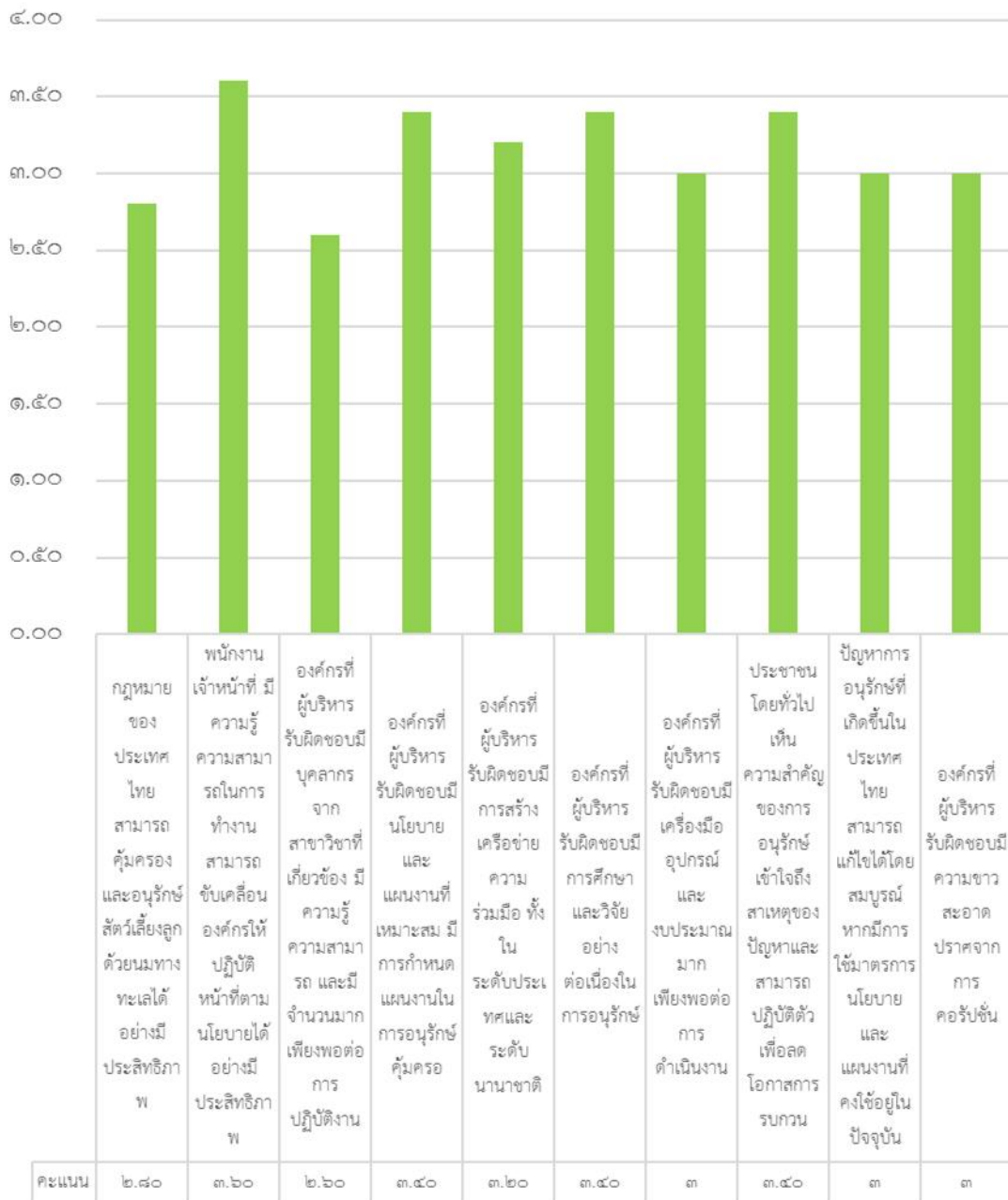
องค์กรที่ผู้บริหารรับผิดชอบเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมหรือเสนอแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล คิดเป็นคะแนน ๓ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

ประชาชนโดยทั่วไปเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ เข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาและสามารถปฏิบัติตัวเพื่อลดโอกาสการรบกวนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลทั้งทางตรงและทางอ้อมคิดเป็นคะแนน ๓.๔ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

ปัญหาการอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยสามารถแก้ไขได้โดยสมบูรณ์ หากมีการใช้มาตรการนโยบายและแผนงานที่คงใช้อยู่ในปัจจุบันคิดเป็นคะแนน ๓ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

องค์กรที่ผู้บริหารรับผิดชอบมีความชาวสะอาดปราศจากการคอร์รัปชันคิดเป็นคะแนน ๓ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๔-๑๕ แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการประเมินผู้บริหารต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

เมื่อสอบถามถึงความคิดเห็นเพิ่มเติม ผู้บริหารมีความห่วงใยปัญหาเรื่องงบประมาณ เครื่องมือ และบุคลากรที่จำกัด ทำให้การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาต่างๆเป็นไปได้ยากและขาดความต่อเนื่อง และต้องมีการทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน เป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนควรเข้าใจ รับทราบ และปฏิบัติตนเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการทำแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชน กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล และกลุ่มผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ผลสรุปที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. ประชาชน

ในส่วนของความคิดเห็นต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของกลุ่มประชาชน ประชาชนมีความคิดเห็นว่า แนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของประเทศไทยมีข้อที่ควรปรับปรุงทางด้านกฎหมาย ทั้งเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติ ต้องมีการเพิ่มการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ การประชาสัมพันธ์และแสดงผลงานของหน่วยงานให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนมากกว่านี้ ซึ่งตลอดที่ผ่านมา หน่วยงานมผลงานมากมาย แต่อาจไม่แสดงออกมาให้ประชาชนได้เห็นหรือติดตามมากนัก และจุดที่เป็นจุดแข็งคือ ประชาชนทราบดีว่าหากพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล ประชาชนจะทราบถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสามารถประสานความช่วยเหลือต่อไปได้อย่างดี

๒. เจ้าหน้าที่

ในส่วนของความคิดเห็นต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล เจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลที่มากที่สุดคือปัญหาขยะ เนื่องด้วยปัญหาการเกยตื้นมักพบสาเหตุที่เกิดจากขยะ และการจัดการขยะในชุมชนริมทะเลยังมีการจัดการที่ไม่เหมาะสม ประชาชนยังมีความมั่งง่าย ทำให้ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่ทางเจ้าหน้าที่เป็นห่วงมากที่สุด

ปัญหาการประมงเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ริมทะเล เพราะการประมงคืออาชีพและเป็นแหล่งรายได้ของชาวบ้าน แม้เจ้าหน้าที่จะมีการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง แต่ประชาชนก็ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ทุกเรื่อง เช่น การใช้เครื่องมือประมงบางอย่างที่สามารถจับสัตว์น้ำได้ปริมาณมากๆ และไม่มีเครื่องมืออะไรที่สามารถใช้ได้ทดแทน ซึ่งทำให้ชาวประมงยังคงใช้เครื่องมือประมงที่อาจก่ออันตรายต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้ ซึ่งกลายเป็นปัญหาการที่ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตามมา

การล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลนั้น เจ้าหน้าที่คิดว่าปัญหาดังกล่าวไม่น่าจะเกิดขึ้นในประเทศไทย แต่ปัญหาเรื่องอุบัติเหตุ เช่น เรือชน หรือการติดเครื่องมือประมง หรือการถูกลากจากน้ำลึกขึ้นมาที่ตื้นอย่างรวดเร็วยังคงเป็นปัญหาที่พบได้อยู่ และอาจต้องแก้ไขเรื่องการเดินเรือให้มีคามปลอดภัย ความหนาแน่นในการสัญจรทางน้ำ หรือการเลือกหาเครื่องมือประมงที่มีความปลอดภัย

พื้นที่ที่กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์ในปัจจุบันยังคงมีการล่องลำเข้ามาทำการประมง แม้ทางเจ้าหน้าที่ประเมินว่าได้จัดสรรพื้นที่หากินไว้ให้มากแล้วก็ตาม เพราะชาวบ้านบางส่วนยังคงอ้างสิทธิในการทำหากินในพื้นที่นั้นอยู่ รวมถึงรายได้ของชาวบ้านอาจมีไม่มากพอ ได้ผลผลิตไม่มากพอ จึงเป็นการบีบบังคับให้ชาวบ้านต้องลักลอบทำการประมงในพื้นที่อนุรักษ์

เมื่อสอบถามถึงความพึงพอใจในบทบาทของแต่ละภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน หรือหน่วยงานต่างๆของรัฐได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือพบว่าเจ้าหน้าที่ค่อนข้างพึงพอใจต่อบทบาทดังกล่าว แต่เมื่อย้อนกลับไปดูผลจากแบบประเมินช่วงแรกพบว่าค่อนข้างขัดแย้งกัน คือพอใจความช่วยเหลือแต่ประชาชนยังปฏิบัติได้ไม่ดีพอในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่นเรื่องของขยะมลพิษหรือการประมง

การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่ทางเจ้าหน้าที่เห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้ดี มีความเหมาะสม จัดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะมีติดขัดเรื่องงบประมาณอยู่บ้างและมีการเสนอให้ส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานต่างประเทศ ซึ่งหากงบประมาณจำกัดอาจจะต้องส่งเป็นตัวแทนหรือจ้างผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาทำการอบรมแทน เป็นต้น

๓. ผู้บริหาร

ในส่วนของความคิดเห็นต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลของกลุ่มผู้บริหาร ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขเพื่อให้การอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคือการแก้ไขปัญหาด้านกฎหมายให้มีความเหมาะสม การขาดแคลนบุคลากร และการขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์ และงบประมาณ ส่วนความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีการวางแผนงานและนโยบายที่เหมาะสม มีการสร้างเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ และองค์กรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

๔. แนวทางการอนุรักษ์

ส่วนแนวทางการอนุรักษ์เมื่อเทียบทางด้านกฎหมาย พบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายที่ตราออกมาใกล้เคียงกับของต่างประเทศ แต่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารยังคงมองว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ จึงอาจต้องมีการทบทวนหาจุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการนำข้อดีหรือข้อที่เป็นประโยชน์ทางกฎหมายของต่างประเทศมาบรรจุเพิ่มเติม อาจมีช่องทางการหางบประมาณให้มากขึ้นในรูปแบบเดียวกับประเทศออสเตรเลียเพื่อใช้ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล รวมถึงการบดบังโทษที่ควรจะต้องปรับให้มีความรุนแรงที่เหมาะสมต่อไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาช้านาน มีแนวทางการแก้ไขมากมายที่เกิดขึ้นเพื่อมารองรับ แต่กลับพบว่าปัญหาบางอย่างก็ยังคงไม่ถูกแก้ไขโดยข้าพเจ้าได้จัดทำข้อเสนอแนะแยกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

๑. กลุ่มประชาชนทั่วไป

ข้าพเจ้ามองว่าเป็นสิ่งสำคัญคือเรื่องความคิดของประชาชน ประชาชนยังคงมองว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่อยู่ไกลตัว เป็นเรื่องที่ไม่ได้ติดตามอยู่ตลอดเวลา การแก้ไขที่สำคัญคือทำอย่างไรให้เรื่องการอนุรักษ์เป็นเรื่องใกล้ตัวมากขึ้น ทำให้คนตระหนักทุกกลมหายใจ ไม่ใช่เพียงแค่การจัดงานรณรงค์เป็นครั้งๆ หรือบรรจุหัวข้ออยู่ในการเรียนการสอน แนวทางต่างๆ ที่ทางการได้นำมาใช้เป็นเครื่องพิสูจน์แล้วว่าแนวทางต่างๆ อาจยังแก้ไขไม่ตรงสาเหตุ ทำให้ยังคงมีปัญหาเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง บางครั้งกระแสการอนุรักษ์ก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เป็นกระแสที่เกิดขึ้นมาแล้วก็จบไป ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ที่ไม่ยั่งยืน และปัญหาคือการอนุรักษ์กลายเป็นงานของกลุ่มคนกลุ่มเล็กๆ จึงจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางหรือวิธีการที่จะทำให้หน้าที่ในการการอนุรักษ์ไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่ของคนกลุ่มเล็กๆ แต่เป็นของทุกคน และต้องชี้ช่องทางให้ภาคประชาชนได้เห็นว่าคุณภาพประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือให้มากขึ้น สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไปเพื่อสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล และเปิดโอกาสให้หน่วยงานเอกชนที่มีประสิทธิภาพได้มาเข้าร่วมในการอนุรักษ์

ปัญหาขยะที่เป็นสาเหตุหลักของการลดจำนวนของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในส่วนของภาคประชาชนนั้นปัญหาขยะเกิดขึ้นได้ทั้งจากขยะบริเวณชายฝั่ง และขยะจากเรือประมง ดังนั้นเราควรปลูกฝังให้ประชาชนทั่วไปเห็นถึงโทษของการทิ้งขยะและรณรงค์ให้มีการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี เช่น บริเวณชายฝั่งควรมีการเก็บขยะที่มีอยู่ให้ลดน้อยลงและไม่ทิ้งขยะเพิ่มลงไปยังทะเล และในส่วนของเรือประมงเองควรให้มีการแยกขยะและกำจัดขยะแต่ละประเภทอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะขยะที่ย่อยสลายยาก อธิ พลาสติก ขวด กระจ่างน้ำ ควรนำกลับมากำจัดบนฝั่ง

๒. กลุ่มเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่เองมีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย หรือการให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะเรื่องการให้ความรู้ประชาชนที่ทางหน่วยงานได้ทำอยู่ แต่ก็ยังพบว่าประชาชนยังคงมีการละเมิดหรือกระทำความผิดในเรื่องที่เจ้าหน้าที่ได้ให้ข้อมูลไปแล้ว ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจต้องหาสาเหตุให้ชัดเจนมากขึ้นว่าทำไมประชาชนจึงไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางของทางการได้ และวางแผนปรับปรุงแนวทางการอนุรักษ์เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ได้ และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมสามารถอยู่ได้ด้วย เจ้าหน้าที่ต้องมีการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อป้องกันปัญหา ก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น

ปัญหาขยะในทะเลเนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานใดที่รับผิดชอบโดยตรง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่ทำงานเกี่ยวกับทะเลและชายฝั่งควรเฝ้าระวังและหาวิธีกำจัดขยะที่มีอยู่ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการทิ้งขยะในทะเลให้กับประชาชน

๓. กลุ่มผู้บริหาร

ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา นอกจากจะต้องทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้นในประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะด้านกฎหมาย ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือและงบประมาณแล้ว ยังต้องทบทวนผลจากการ

ออกนโยบายการอนุรักษ์ต่างๆ ว่าแต่ละนโยบายให้ผลในแนวทางที่ดีขึ้นมากน้อยแค่ไหน นโยบายไหนที่ได้จัดทำขึ้นแล้วก่อประโยชน์น้อยหรือไม่ก่อประโยชน์ก็อาจพิจารณาตัดออกเพื่อทุ่มงบประมาณให้กับนโยบายที่ให้ผลดีกว่า หรือมีการทบทวนแผนงานหรือแนวทางการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง มีการนำวิธีการอนุรักษ์จากต่างประเทศที่ได้ผลมาปรับประยุกต์ใช้โดยอาจเริ่มจากขนาดย่อยก่อนแล้วจึงค่อยๆ ขยายตามกำลังคนและงบประมาณที่มีอย่างจำกัด

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้กฎหมายมีความเหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์เป็นเรื่องที่สำคัญมาก แม้ว่าจะต้องใช้เวลาานแต่ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถเอาผิดกับคนที่ทำลายหรือเอาเปรียบทรัพยากรเหล่านี้ รวมทั้งทำให้สามารถจัดการใช้ประโยชน์อย่างจริงจังอย่างถูกต้องและยั่งยืนมากกว่าปัจจุบัน

แนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะในทะเล ควรมีนโยบายในการส่งเสริมให้คนไม่ทิ้งขยะลงในทะเล และกำหนดบทลงโทษผู้ที่ทิ้งขยะลงในทะเลอย่างจริงจัง เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการแก้ไขปัญหาและลงโทษผู้กระทำผิด

หากสามารถเข้าใจถึงปัญหาอย่างถ่องแท้และใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ข้าพเจ้ามั่นใจเป็นอย่างยิ่งว่าทรัพยากรมันมีค่าอย่างยิ่งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลหรือสัตว์ทะเลหายากชนิดอื่นๆ จะได้รับการปกป้องและสามารถดำรงอยู่ได้ในน่านน้ำประเทศไทยตราบนานเท่านาน

โครงการอนุรักษ์พะยูนแบบบูรณาการเพื่อความยั่งยืน

๑. หลักการและเหตุผล

พะยูนเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในกลุ่ม Sirenians อยู่ในวงศ์ Dugongidae ในประเทศไทยพบชนิดนี้เพียงชนิดเดียวเท่านั้น ซึ่งมีลักษณะโดยทั่วไปคล้ายโลมาแต่ไม่มีครีบบริเวณหาง โดยมีลักษณะลำตัวคล้ายกระสวย ผิวมีความหนาสีเทาอมชมพู หรือสีน้ำตาลเทา ส่วนท้องจะสีที่อ่อนกว่าบริเวณลำตัว ทัวทั้งลำตัวจะมีขนสั้นๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป และจะมีขนเส้นใหญ่และหนาบริเวณปาก เพศผู้จะมีขนาดลำตัวที่เล็กกว่าเพศเมีย เมื่อพะยูนโตเต็มวัยจะมีความยาวเฉลี่ยอยู่ที่ ๒.๕-๓ เมตร และมีน้ำหนักมากถึง ๔๒๐ กิโลกรัม กระดูกของพะยูนมีโครงสร้างที่แน่นและหนักซึ่งเหมาะกับวิถีชีวิตของพะยูนที่อาศัยหากินอยู่ที่พื้นทะเล พะยูนไม่มีวิธีป้องกันตัว มีเพียงผิวหนังที่หนา ป้องกันอันตรายจากการกัดหรือทำร้ายจากสัตว์อื่นเมื่อมีบาดแผลเลือดแข็งตัวได้เร็วมากส่วนลูกอ่อนจะอยู่กับแม่และอาศัยตัวแม่เป็นโล่กำบัง พะยูนจะทานหญ้าทะเลเป็นอาหารหลัก ชนิดของหญ้าทะเลที่ตรวจพบในกระเพาะอาหารของพะยูน ได้แก่ หญ้าอำพัน หญ้าเงาใส หญ้าชะเงาหรือหญ้าคาทะเล กุยช่ายทะเลกุยช่ายเข็ม หญ้าชะเงาเต่า หญ้าชะเงาใบมน หญ้าชะเงาใบฟันเลื่อยและต้นหอมทะเล หญ้าทะเลที่พบมากที่สุดในการเพาะอาหาร คือ หญ้าอำพันกุยช่ายทะเล หญ้าชะเงา

ปัจจุบันพะยูนในประเทศไทยจากการสำรวจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่าพะยูนในประเทศไทยมีจำนวนลดน้อยลงอย่างหน้าเป็นห่วงจากสาเหตุต่างๆ เช่น การติดเครื่องมือของชาวประมง ประสบอุบัติเหตุได้รับบาดเจ็บจากใบพัดเรือของเรือโดยสาร ป่วยจากการทานขยะในทะเล และที่สาเหตุที่สำคัญที่สุดของการลด

จำนวนของพะยูนคือพื้นที่ของอาหารในธรรมชาติลดน้อยลง ซึ่งอาหารหลักของพะยูนคือหญ้าทะเล มีจำนวนลดน้อยลงอย่างมากเนื่องจากการเสียดุลของระบบนิเวศทางทะเลซึ่งพบว่าในทะเลบริเวณที่มีการพบหญ้าทะเลนั้น มีปริมาณฝูงทรายเพิ่มมากขึ้นและฟุ้งกระจายทับต้นอ่อนของหญ้าทะเล จากสาเหตุการลดจำนวนของปลิงทะเลที่มีหน้าที่ในการลดฝูงทรายในระบบนิเวศ

จากการสำรวจพบว่าในประเทศไทยสามารถพบเห็นพะยูนได้ในบริเวณฝั่งทะเลอันดามันมากกว่าบริเวณฝั่งอ่าวไทย และอยู่ในบริเวณชายฝั่งที่มีการสำรวจพบแนวหญ้าทะเล ซึ่งประเทศไทยสามารถพบพะยูนได้ ในหลายจังหวัด แต่มีการพบมากที่สุดที่จังหวัดตรัง บริเวณเกาะมุก

จากเหตุผลดังกล่าวจึงได้จัดตั้งโครงการ “การอนุรักษ์พะยูนแบบบูรณาการเพื่อความยั่งยืน” โดยเน้นการทำงานร่วมมือกันระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และชุมชนในท้องถิ่น ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการอนุรักษ์พะยูน และแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อเป็นการอนุรักษ์พะยูนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
- ๒.๒ เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศที่อยู่อาศัยของพะยูน
- ๒.๓ เพื่อเพิ่มแหล่งอาหารของพะยูน
- ๒.๔ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้พะยูนเชิงอนุรักษ์ในธรรมชาติ
- ๒.๕ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น
- ๒.๖ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับพะยูนในประเทศไทย

๓. วิธีดำเนินการ

๓.๑ ทำการศึกษาวิจัยสำรวจจำนวนประชากร เส้นทางดำรงชีวิต แหล่งอาหารของพะยูน จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและจากการรายงานการพบเห็นของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อจัดทำแผนที่การเดินทางของพะยูน ที่อยู่อาศัย แหล่งอาหาร และอื่นๆ

๓.๒ จัดตั้งศูนย์ประสานงาน (Information Center) โดยมีหน่วยงานในการดูแลประกอบด้วยกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อดำเนินการบริหารจัดการการอนุรักษ์พะยูน ดังนี้

๓.๒.๑ ดำเนินการกจัดตั้งกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ในการดำเนินการกิจกรรมอันส่งผลต่อการอนุรักษ์พะยูน ในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ อันประกอบด้วยกฎสำคัญ ดังนี้

๓.๒.๑.๑ ในการเข้าชมพะยูนห้ามใกล้สัตว์เกินกว่า ๓ เมตร

๓.๒.๑.๒ ห้ามสัมผัสสัตว์

๓.๒.๑.๓ ห้ามให้อาหารสัตว์

๓.๒.๑.๔ ห้ามนักท่องเที่ยวยืนในเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์

๓.๒.๑.๕ ห้ามทาครีม ครีมกันแดด หรือโลชั่นอื่นๆ ก่อนลงทะเล

หรือหากทามาแล้วต้องทิ้งระยะเวลาอย่างน้อยมากกว่า ๓๐ นาที จึงจะลงน้ำได้

๓.๒.๑.๖ เรือนำเที่ยวทุกลำที่จะเข้าใกล้บริเวณเขตพื้นที่การอนุรักษ์จะต้องได้รับการอนุญาตและผู้ขับเรือจะต้องผ่านการฝึกอบรมการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากศูนย์ประสานงานเพื่อให้ความรู้ ชี้แจงและควบคุมกฎระเบียบกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม

๓.๒.๑.๗ เรือนำเที่ยว ๑ ลำจะดูแลนักท่องเที่ยวไม่เกิน ๕ คน

๓.๒.๑.๘ ห้ามนำเรือที่มีเครื่องยนต์เข้าใกล้บริเวณพื้นที่การอนุรักษ์เกินกว่า ๑๐ เมตร

๓.๒.๒ กำหนดและจัดทำพื้นที่แสดงอาณาเขตในการอนุรักษ์พะยูน

๓.๒.๓ กำหนดเส้นทางการเดินเรือไม่ให้เกิดการทับซ้อนกับเส้นทางการดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติของพะยูน

๓.๒.๔ ดำเนินการรับสมัครสมาชิกและออกอบรมให้ความรู้ก่อนการออกไปอนุญาตดำเนินกิจกรรม ตลอดจนดำเนินการบริหารจัดการการระบบการเดินเรือท่องเที่ยวที่จะเข้าชมพะยูน

๓.๒.๕ กำหนดให้ศูนย์ประสานงานเป็นหน่วยงานในการจัดเก็บค่าเข้าชมจากนักท่องเที่ยวและบริหารรายได้อื่นๆ ที่เกิดจากพื้นที่การอนุรักษ์ โดยส่วนแบ่งของรายได้จะแบ่งออกเป็น ส่วนหลักๆ ดังนี้

๓.๒.๕.๑ ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการทั่วไปของศูนย์ประสานงาน

๓.๒.๕.๒ ค่าตอบแทนและสวัสดิการสำหรับสมาชิกเรือนำเที่ยว

๓.๒.๕.๓ ค่าใช้จ่ายสำหรับโครงการในการพัฒนาระบบนิเวศของพื้นที่การอนุรักษ์ให้สมบูรณ์และยั่งยืน

๓.๒.๖ ประเมินการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ประสานงานทุกๆ ๖ เดือน

๓.๒.๗ อบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง

๓.๓ ดำเนินโครงการเพิ่มพื้นที่แหล่งอาหารของพะยูนอย่างบูรณาการ

๓.๔ พัฒนาและปรับปรุงอาคาร

๓.๕ จัดทำนิทรรศการให้ความรู้ทางวิชาการและแนวทางการอนุรักษ์พะยูนในภายในศูนย์ประสานงาน

๓.๖ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทางโซเชียลมีเดีย (Social Media) เช่น Website, Facebook, Line และอื่นๆ

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๔.๑ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๔.๒ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔.๓ ศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔.๔ ประชาชนในพื้นที่ดำเนินโครงการ

๕. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ในการดำเนินโครงการใช้ระยะเวลา ๓ ปี

ตารางที่ ๕-๑ แสดงแผนการดำเนินโครงการ

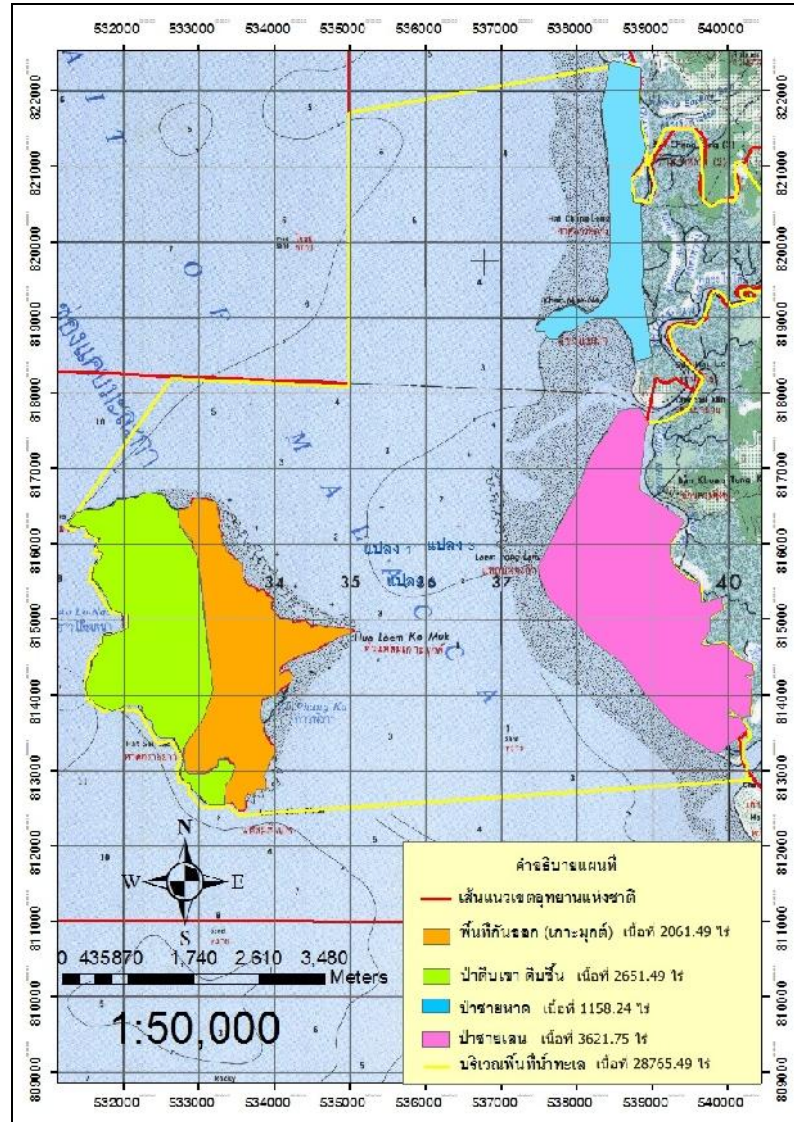
ที่	รายการ	ปีที่ ๑ (เดือนที่)				ปีที่ ๒ (เดือนที่)				ปีที่ ๓ (เดือนที่)			
		๑-๓	๔-๖	๗-๙	๑๐-๑๒	๑-๓	๔-๖	๗-๙	๑๐-๑๒	๑-๓	๔-๖	๗-๙	๑๐-๑๒
๑	กำหนดพื้นที่ดำเนินโครงการ	←→											
๒	ทำการศึกษาวิจัยสำรวจจำนวนประชากร เส้นทางดำรงชีวิต แหล่งอาหารของพะยูน และจัดทำแผนที่		←→										
๓	จัดตั้งศูนย์ประสานงาน (Information Center) - ประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - กำหนดกฎระเบียบและข้อปฏิบัติภายในศูนย์ - กำหนดและจัดทำพื้นที่แสดงอาณาเขตในการอนุรักษ์พะยูน - กำหนดเส้นทางเดินเรือไม่ให้เกิดการทับซ้อนกับเส้นทางดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติของพะยูนและเริ่มบังคับใช้ - ดำเนินการรับสมัครสมาชิก - ออกอบรมให้ความรู้ก่อนการออกใบอนุญาตดำเนินกิจกรรม		←→	←→									←→
๔	พัฒนาและปรับปรุงอาคาร			←→	←→								
๕	เพิ่มจำนวนพื้นที่ของหญ้าทะเลซึ่งเป็นอาหารหลักของพะยูน						←→						
๖	ดำเนินกิจกรรม					←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
๗	ประเมินผล									←→	←→	←→	←→
๘	อบรมให้ความรู้แก่สมาชิก				←→		←→			←→	←→	←→	←→

๖. พื้นที่ดำเนินโครงการ

บริเวณเกาะมุก จังหวัดตรัง

แผนภาพที่ ๕-๑ แสดงพื้นที่ดำเนินโครงการ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า

และพันธุ์พืช)

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ เป็นต้นแบบของการอนุรักษ์พะยูนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

๗.๒ สามารถฟื้นฟูระบบนิเวศที่อยู่อาศัยของพะยูน

๗.๓ สามารถเพิ่มแหล่งอาหารของพะยูนได้

๗.๔ ประเทศไทยมีแหล่งเรียนรู้พะยูนเชิงอนุรักษ์ในธรรมชาติ

๗.๕ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กาญจนา อดุลยานุกุล สุธศักดิ์ ทองสุกดี อีรวัตร์ เปรมปรี และเผ่าเทพ เขตสุขใจ. คู่มือการจำแนกชนิดสัตว์ทะเลเลี้ยงลูกด้วยนมและเต่าทะเลในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557.

วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน. สถาบัน. คู่มือการชันสูตรซากพะยูนในประเทศไทย. ภูเก็ต: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556.

วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน.สถาบัน. รายงานสถานภาพสัตว์ทะเลหายาก. ภูเก็ต: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557.

ชลาทิพย์ จันทร์ชมภู ชาติชาย เพ็ญเพียร ศักดา อิงเอนู และ ณัฐกฤตพรพรณ พึ่งสำราญ. สถานการณ์การเกยตื้นของ โลมาและวาฬ บริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันออก. ภูเก็ต: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อ่าวไทยตะวันออก, 2555.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

พิไลวรรณ ประพฤติ สุวัฒน์ จุฑาทฤธิ์ และ กอบชัย วรพิมพ์งษ์. “การตอบสนองของชุมชนชายฝั่งต่อวิกฤติการสูญพันธุ์ ของ โลมา อีรวดี ใน ลุ่ม น้ำ ทะ เล ส า บ ส ง ข ล า ”. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556.

วุฒิชัย เจนการ. “การอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายาก : ข้อเสนอแนะในการกำหนดพื้นที่คุ้มครอง”. หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 6, สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2557.

ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนกลาง. “รายงานผลการสำรวจสัตว์ทะเลหายาก ระหว่างวันที่ 22-27 กันยายน 2557”. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2557

กฎหมาย

“พระราชบัญญัติการประมง”, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. เล่มที่ 64, 14 มกราคม 2490, หน้า 1-19.

“พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 109 ตอนที่ 15,28 กุมภาพันธ์ 2535,หน้า 1-25.

“พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120 (ฉบับที่ 2), 22 เมษายน 2546, หน้า 1-3.

“พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 131 (ฉบับที่ 3), 30 ธันวาคม 2557, หน้า 4-10.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

สันติ นิลวัฒน์ นิภล จันทขวัณ และ อูมา เกื้อกุล. “การแพร่กระจายและชีววิทยาโลมาอิรวดี (*Orcaella brevirostris*) ในทะเลสาบสงขลา”, เอกสารวิชาการ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเลและป่าชายเลน. ฉบับที่ 25, 2551.

ภาษาต่างประเทศ

หนังสือ

Boyd, I.L., Locker, C. and March, H.D. Reproduction in Marine Mammals in Biology of Marine Mammals. United States, 1999.

Jefferson, T.A., Leatherwood, S. and Webber, M.A. Marine Mammals of the World. Rome : FAO, 1993.

วารสาร และหนังสือพิมพ์

Costa, D.P. “The Secret Life of Marine Mammals Novel Tools for Studying Their Behavior and Biology at Sea”, Ocenography. Vol 6 (3), 1993. 120-128.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

Bowen, D., etal. “Marine Mammal Research” Ontario, Canada: Communications Branch Fisheries and Oceans Canada, 2006.

Luo, Z. and Gingerich, P.D. “Terrestrial Mesonychia to Aquatic Cetacea: Transformation of the Basicranium and Evolution of Hearing in Whales” Michigan. The University of Michigan, 1999.

Magera, A.M., etal. “Recovery Trends in Marine Mammal Populations”, Plos one. Vol.8 (Issue 10), October 2013. p.1 – 12.

Toorn, J.D. “A Survival Guide to Survival Rates”, Marine Mammals: Public Display and Research. Vol. 3 (1), 12 June 2000. p.27 – 38.

กฎหมาย

“Animal Welfare Act”, Congress of the Philippines. 1998.

Marine Mammal Commission. The Marine Mammal Protection Act of 1972 as amended. Silver Spring, MD: NOAA’s National Marine Fisheries Service, 2007.

“National Integrated Protected Areas System (NIPAS) Act”, Congress of the Philippines. 22 July 1991. Page 1 – 25.

“Philippine Fisheries Code (Sec.11, 97)”, Congress of the Philippines. 25 February 1998.

“Protecting Marine Mammals and Endangered Marine Species”, U.S. Commission on Ocean Policy. Chapter 20, 265-275.

“Wildlife Resources Conservation and Protection Act (Chap.3, Art.2-5)”, Congress of the Philippines. 30 July 2001.

ภาคผนวก

ผนวก ก

แบบสอบถามสำหรับประชาชน

โปรดกรอรายละเอียดตามความเป็นจริง ตามหัวข้อต่างๆที่ได้จัดทำไว้

หัวข้อที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- เพศ
 ชาย หญิง
- ภูมิลำเนาในปัจจุบัน
โปรดระบุ _____
- อายุ
 ต่ำกว่า 18 ปี 19-35 ปี 36-50 ปี มากกว่า 50 ปี
- รายได้ในเฉลี่ยต่อเดือน
 ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,000-19,999 บาท 20,000-29,999 บาท
 30,000-39,999 บาท 40,000-50,000 บาท มากกว่า 50,000 บาท
- อาชีพ
 นักเรียน นักศึกษา
 ข้าราชการ-พนักงานราชการ (นอกหน่วยงานกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
 ประมง
 เจ้าของกิจการ
 พนักงานเอกชน
 อาชีพอิสระ
 เกษียณ
ว่างงาน

หัวข้อที่ 2 ประวัติการพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลในพื้นที่และทัศนคติของผู้ที่อยู่ในพื้นที่

- ท่านเคยพบสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่ของท่านหรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่

หัวข้อที่ ๓ เครื่องมือประมง

แบบสอบถามดังกล่าว ให้ผู้ประกอบอาชีพทำการประมงเป็นผู้กรอรายละเอียด
เท่านั้น (หากท่านไม่ได้ประกอบอาชีพการประมง ให้ข้ามไปหัวข้อที่ 4)

- ชนิดเครื่องมือประมงที่มีการใช้ในพื้นที่ได้แก่อะไรบ้าง (คำตอบหลายตัวเลือก)
 ประเภทอวนล้อมจับ เช่น อวนล้อมจับประเภทมีสายमानหรือไม่มีสายमान

- ประเภทอวนกางกั้นแล้วลากเช่น อวนทับตลิ่ง อวนล้อมแล้วลากเข้าหาเรือ
- ประเภทอวนลากเช่น อวนลากหน้าดิน อวนลากกลางน้ำ
- ประเภทคราดเช่น คราดใช้กับเรือ คราดใช้กับมือ
- ประเภทอวนช้อน อวนยก เช่น อวนช้อนแบบเคลื่อนย้ายได้ อวนช้อนแบบใช้กับเรือ
- ประเภทอวนครอบ เช่น แห
- ประเภทอวนติดตาเช่น อวนแบบอยู่กับที่ อวนแบบเคลื่อนที่ แบบผสม
- ประเภทดักจับ เช่น โป๊ะอวน ลอบ ลอบมีปีก โพงพาง โป๊ะไม้ โป๊ะลวด
- ประเภทเบ็ด เช่น เบ็ดมือ เบ็ดราว เบ็ดลาก
- ประเภทแทง เช่น ฉมวก แหหลน
- ประเภทปั้มดูด เช่น ปั้มดูดปลา ปั้มดูดหอย
- ประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น อวนรุน ระวัง อวนต้อนปลากองหิน ยาเบื่อ ไฟฟ้า ระเบิด

2. คำถามประเมินเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือประมงของชาวประมงโดยทำเครื่องหมายลงใน

ช่องว่าง

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
เครื่องมือประมงที่ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันทำให้ท่านได้ผลผลิตมากเพียงพอ					
เครื่องมือประมงของท่านเป็นที่นิยมใช้กันน้อย แพร่หลายในพื้นที่					
ท่านคิดว่าเครื่องมือประมงของท่านมีผลต่อชีวิตสัตว์ทะเลหายาก					
ท่านคิดว่าเครื่องมือของท่านมีความปลอดภัยต่อสัตว์ทะเลหายาก					
ท่านสามารถเข้าถึงการใช้เครื่องมือที่มีความปลอดภัยต่อสัตว์ทะเลหายาก					
หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านพบเห็นการใช้เครื่องมือประมงที่เป็นอันตรายในพื้นที่ของท่าน					
การเปลี่ยนเครื่องมือประมงส่งผลกระทบต่อรายได้ของท่าน					
เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์การใช้เครื่องมือประมงที่ปลอดภัยต่อสัตว์ทะเลหายาก					
เจ้าหน้าที่เข้มงวดกับการใช้เครื่องมือประมงที่เหมาะสม					
เจ้าหน้าที่รัฐอำนวยความสะดวกให้ท่านในการเปลี่ยนเครื่องมือประมง					

ท่านเคยจับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้ด้วย เครื่องมือประมงของท่านโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ					
--	--	--	--	--	--

3. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการทำให้ชาวประมงเลือกใช้เครื่องมือที่ปลอดภัยต่อสัตว์
เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

4. หากท่านมีอำนาจในการแก้ไขปัญหาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ท่านจะมีวิธีการจัดการที่
เกี่ยวกับเครื่องมือประมงอย่างไร

หัวข้อที่ 4 การกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

1. พื้นที่ของท่านมีการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

ใช่

ไม่ใช่ (ข้ามไปหัวข้อที่ 5)

2. คำถามประเมินเกี่ยวกับการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านมีพื้นที่สำหรับการประมงมากเพียงพอ					
ท่านสามารถทำการประมงได้ทุกฤดูกาล					
พื้นที่ๆทางเจ้าหน้าที่กำหนดให้ทำการประมงได้ สามารถสร้างรายได้ให้ท่านมากเพียงพอ					
พื้นที่ๆเจ้าหน้าที่สงวนไว้เป็นพื้นที่สำคัญต่อรายได้ ของท่าน					
ท่านสามารถทำการประมงโดยรบกวนสัตว์เลี้ยงลูก ด้วยนมทางทะเลน้อยที่สุด					
พื้นที่ๆเจ้าหน้าที่สงวนไว้สำหรับการอนุรักษ์มีความ เหมาะสม					
เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์การ กำหนดเขตพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์					

เจ้าหน้าที่ซึ่งมรดกกับการใช้พื้นที่ทำการประมงที่เหมาะสม					
เจ้าหน้าที่รัฐอำนวยความสะดวกในการใช้พื้นที่ทำการประมง					
เจ้าหน้าที่ออกมาตรการต่างๆในการใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสม					
ท่านพบเห็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลในพื้นที่ทำการอนุรักษ์					
ท่านพบเห็นการกระทำผิดในพื้นที่ทำการอนุรักษ์					

3. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

4. หากท่านมีอำนาจในการแก้ไขปัญหาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ท่านจะมีวิธีการจัดการที่เกี่ยวกับการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลอย่างไรบ้าง

หัวข้อที่ 5 ขยะและมลพิษในพื้นที่

1. คำถามประเมินเกี่ยวกับการสร้างขยะและมาตรการการควบคุมปริมาณขยะในชุมชน

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านทราบถึงปัญหาขยะที่มีต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
ชุมชนของท่านสร้างปริมาณขยะมาก					
ชุมชนของท่านมีการจัดการขยะที่ดี					
ท่านพบขยะตามชายหาดในพื้นที่ของท่าน					
ท่านพบขยะในทะเลเป็นปริมาณมาก					
ท่านพบเห็นการปล่อยมลพิษหรือขยะลงสู่ท้องทะเล					
เจ้าหน้าที่เข้ามาให้ความรู้ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับขยะในทะเลและชายฝั่ง					
เจ้าหน้าที่รัฐอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการ					

จัดการขยะของชุมชนอย่างเหมาะสม					
เจ้าหน้าที่เข้มงวดกับการควบคุมการทิ้งขยะลงสู่แหล่งน้ำ					
เจ้าหน้าที่สามารถออกมาตรการต่างๆในการควบคุมปริมาณขยะได้อย่างเหมาะสม					
ท่านสามารถลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนได้					

2. ท่านคิดว่าขยะในชุมชนของท่านมีที่มาจากแหล่งใดบ้าง

3. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการควบคุมปริมาณขยะในชุมชนและในท้องทะเล

4. หากท่านมีอำนาจในการแก้ไขปัญหาขยะที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล ท่านจะมีวิธีการจัดการอย่างไร

หัวข้อที่ 6 คำถามประเมินเกี่ยวกับการล่าสัตว์ทะเลหายาก – อุบัติเหตุ

1. คำถามประเมินเกี่ยวกับการล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล – อุบัติเหตุกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านพบเห็นการจับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลโดยตั้งใจ					
ท่านพบเห็นการจับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลโดยไม่ได้ตั้งใจ					
ชุมชนของท่านเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล เช่น ชับเรือชน ตีตอวน					
ท่านพบเห็นการซื้อขายสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
ชุมชนของท่านมีหน่วยงานให้การช่วยเหลือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลที่ให้การช่วยเหลือได้ทันท่วงที					

เจ้าหน้าที่เข้ามาให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการล่าสัตว์ทะเลหายาก- อุบัติเหตุที่เกิดจากการใช้อุปกรณ์ของมนุษย์					
เจ้าหน้าที่เข้มงวดกับการล่าสัตว์ทะเลหายาก					
หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
เจ้าหน้าที่สามารถออกมาตรการในการควบคุมแก้ไขปัญหาการล่า-อุบัติเหตุกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้อย่างเหมาะสม					
ชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในการป้องกันการล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
ท่านสามารถอยู่ร่วมกับสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่ได้อย่างลงตัว					

2. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการป้องกันการล่าและอุบัติเหตุต่อสัตว์ทะเลหายาก

3. หากท่านมีอำนาจในการแก้ไขปัญหาการล่าอุบัติเหตุที่มีผลต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล ท่านจะมีวิธีการจัดการอย่างไรบ้าง

ผนวก ข แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่

โปรดกรอรายละเอียดตามความเป็นจริง ตามหัวข้อต่างๆที่ได้จัดทำไว้

หัวข้อที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- เพศ
ชาย หญิง
- อายุ
18-20 ปี 21-30ปี 31-40 ปี 41-50ปี 51-60ปี
- หน่วยงานของท่าน
โปรดระบุ _____
- พื้นที่รับผิดชอบ
โปรดระบุ _____
- หน้าที่รับผิดชอบ
โปรดระบุ _____
- ระยะเวลาหรือประสบการณ์ในการทำงาน
0-2 ปี 3-5 ปี 7-10 ปี 10-15 ปี มากกว่า 15 ปี

หัวข้อที่ 2 แบบสอบถามเรื่องเครื่องมือประมง

- ชนิดเครื่องมือประมงที่มีการใช้ในพื้นที่(คำตอบหลายตัวเลือก)
ประเภทอวนล้อมจับ เช่น อวนล้อมจับประเภทมีสายมากหรือไม่มีสายมาน
ประเภทอวนกางกั้นแล้วลากเช่น อวนทับตลิ่ง อวนล้อมแล้วลากเข้าหาเรือ
ประเภทอวนลากเช่น อวนลากหน้าดิน อวนลากกลางน้ำ
ประเภทคราดเช่น คราดใช้กับเรือ คราดใช้กับมือ
ประเภทอวนช้อน อวนยก เช่น อวนช้อนแบบเคลื่อนย้ายได้ อวนช้อนแบบใช้กับเรือ
ประเภทอวนครอบ เช่น แห
ประเภทอวนติดตามเช่น อวนติดแบบอยู่กับที่ อวนติดตามแบบเคลื่อนที่ อวนติดตามแบบผสม
ประเภทดักจับ เช่น โป๊ะอวน ลอบ ลอบมีปีก โพงพาง โปะไม้ โปะลวด
ประเภทเบ็ด เช่น เบ็ดมือ เบ็ดราว เบ็ดลาก
ประเภทแทง เช่น ฉมวก แหเลน
ประเภทบั้งคูด เช่น บั้งคูดปลา บั้งคูดหอย
ประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น อวนรุน ระวัง อวนต้อนปลากองหิน ยาเบื่อ ไฟฟ้า ระเบิด

2. คำถามประเมินเกี่ยวกับการทำประมงโดยทำ

เครื่องหมายลงในช่องว่าง

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
มีการทำประมงอย่างหนาแน่นในพื้นที่ของท่าน					
การประมงเป็นรายได้หลักของชุมชน					
เครื่องมือของท่านมีความปลอดภัยและเหมาะสมต่อสัตว์ทะเลหายาก					
ชาวบ้านในพื้นที่สามารถเข้าถึงแหล่งเครื่องมือประมงที่มีความปลอดภัยต่อสัตว์ทะเลหายาก					
ท่านได้เข้ามาให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการประมงที่ปลอดภัยต่อสัตว์ทะเลหายาก					
ท่านพบเห็นการใช้เครื่องมือประมงที่เป็นอันตรายในพื้นที่ของท่าน					
การเปลี่ยนเครื่องมือประมงส่งผลต่อรายได้ของท่าน					
เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์การใช้เครื่องมือประมงที่ปลอดภัยต่อสัตว์ทะเลหายาก					
เจ้าหน้าที่เข้มงวดกับการใช้เครื่องมือประมงที่เหมาะสม					
เจ้าหน้าที่รัฐอำนวยความสะดวกให้ท่านในการเปลี่ยนเครื่องมือประมง					
ท่านเคยจับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้ด้วยเครื่องมือประมงของท่านโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ					

5. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการทำให้ชาวประมงเลือกใช้เครื่องมือที่ปลอดภัยต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

6. แผนงานในปัจจุบันที่ท่านกำลังดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีแนวทางอย่างไรบ้าง กล่าวโดยสรุป

7. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

8. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเครื่องมือประมงต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขในอนาคตอะไรบ้าง

หัวข้อที่ 4 การกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

1. พื้นที่ของท่านมีการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

ใช่

ไม่ใช่ (ข้ามไปหัวข้อที่ 5)

2. คำถามประเมินเกี่ยวกับการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
หน่วยงานของรัฐจัดสรรพื้นที่สำหรับการประมงมากเพียงพอ					
พื้นที่ของท่านสามารถประกอบกิจกรรมการประมงได้ตลอดทั้งปี					
พื้นที่ทำการประมงที่ทางรัฐได้กำหนดไว้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชาวประมงในพื้นที่มากเพียงพอ					
หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
เกิดข้อพิพาท-การกระทำผิดกฎหมายระหว่างชาวประมงและเจ้าหน้าที่ขึ้นในพื้นที่อนุรักษ์ที่ท่านรับผิดชอบ					
พื้นที่ๆเจ้าหน้าที่สงวนไว้เป็นพื้นที่สำคัญต่อรายได้ของชาวประมง					
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลในพื้นที่ของท่านถูกรบกวนโดยกิจกรรมของชาวประมง					
พื้นที่ๆสงวนไว้สำหรับการอนุรักษ์มีความเหมาะสม					
ท่านได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดเขตพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์					
ประชาชนเห็นความสำคัญในการกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์					

ท่านมีความเข้มงวดกับการใช้พื้นที่ทำการประมงที่เหมาะสม					
ท่านอำนวยความสะดวกในการใช้พื้นที่ทำการประมงที่ถูกกฎหมาย					
หน่วยงานของท่านออกมาตรการต่างๆในการใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสม					
ท่านพบเห็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลในพื้นที่ทำการอนุรักษ์					
ท่านพบเห็นการกระทำผิดในพื้นที่ทำการอนุรักษ์					

3. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

4. แผนงานในปัจจุบันที่ท่านกำลังดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีแนวทางอย่างไรบ้าง กล่าวโดยสรุป

5. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขในอนาคตอย่างไรบ้าง

หัวข้อที่ 5 ขยะและมลพิษในพื้นที่

1. คำถามประเมินเกี่ยวกับการสร้างขยะและมาตรการการควบคุมปริมาณขยะในชุมชน

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ทราบถึงปัญหาขยะที่มีต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
ชุมชนที่ท่านรับผิดชอบสร้างปริมาณขยะมาก					
ชุมชนที่ท่านรับผิดชอบของท่านมีการจัดการขยะที่ดี					
ท่านพบขยะตามชายฝั่งในพื้นที่ที่ท่านรับผิดชอบ					
ท่านพบขยะในทะเลเป็นปริมาณมาก					
ท่านพบเห็นการปล่อยมลพิษหรือขยะลงสู่ท้องทะเลในพื้นที่ของท่าน					
ท่านได้ให้ความรู้ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับขยะในทะเลและชายฝั่ง					

ประชาชนมีความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี					
ประชาชนสามารถปฏิบัติตามคำชี้แนะของท่านได้					
หน่วยงานของท่านอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการจัดกรขยะของชุมชนอย่างเหมาะสม					
หน่วยงานของท่านเข้มงวดกับการควบคุมการทิ้งขยะลงสู่แหล่งน้ำ					
หน่วยงานของท่านสามารถออกมาตรการต่างๆในการควบคุมปริมาณขยะได้อย่างเหมาะสม					
ท่านสามารถแก้ไขปัญหาโดยการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนได้					

2. ท่านคิดว่าขยะในชุมชนของท่านมีที่มาจากแหล่งใดบ้าง

ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการควบคุมปริมาณขยะในชุมชนและในท้องทะเล

แผนงานในปัจจุบันที่ท่านกำลังดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีแนวทางอย่างไรบ้าง โดยสรุป

ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดเขตพื้นที่ในการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเลเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขในอนาคตอะไรบ้าง

หัวข้อที่ 6 คำถามประเมินเกี่ยวกับการล่าสัตว์ทะเลหายาก – อุบัติเหตุ

1. คำถามประเมินเกี่ยวกับการล่าสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเล – อุบัติเหตุกับสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเล

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
พื้นที่ของท่าน มีการจับสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเลโดยตั้งใจ					
พื้นที่ของท่าน มีการจับสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเลโดยไม่ได้ตั้งใจ					
พื้นที่ของท่านเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเล					

พื้นที่ของท่านพบพบการซื้อขายสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
หน่วยงานของท่านให้การช่วยเหลือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการล่าสัตว์ทะเลหายาก- อุบัติเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์					
ท่านเข้มงวดกับการล่าสัตว์ทะเลหายาก					
หน่วยงานของท่านออกมาตรการในการควบคุมแก้ไขปัญหาการล่า-อุบัติเหตุกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้อย่างเหมาะสม					
ท่านมีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการป้องกันการล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
ท่านสามารถอยู่ร่วมกับสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่ได้อย่างลงตัว					

2. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการป้องกันแก้ไขการล่าและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

3. แผนงานในปัจจุบันที่ท่านกำลังดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีแนวทางอย่างไรบ้าง
กล่าวโดยสรุป

4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเครื่องมือประมงต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขในอนาคตอะไรบ้าง

หัวข้อที่ 7 คำถามเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

1. ประชาชนในพื้นที่ที่มีบทบาทเข้ามาช่วยเหลืองานการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลหรือไม่ อะไรบ้าง

2. หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เข้ามาช่วยเหลืองานการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลหรือไม่ อะไรบ้าง

3. ภาคเอกชนในพื้นที่เข้ามาช่วยเหลืองานการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลหรือไม่ อะไรบ้าง

4. คำถามประเมินเกี่ยวกับการล่าสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล – อุบัติเหตุกับสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านพึงพอใจกับการมีบทบาทของภาคประชาชนที่เข้ามาช่วยอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล					
ท่านพึงพอใจกับการมีบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาช่วยอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล					
ท่านพึงพอใจกับการมีบทบาทของภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล					
ท่านพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลมีแนวโน้มลดลงตามบทบาทการช่วยเหลือของแต่ละภาคส่วน					
หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านมีการจัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล					
ท่านมีการประสานการขอความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ					

5. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการป้องกันแก้ไขการล่าและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

6. แผนงานในปัจจุบันที่ท่านกำลังดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีแนวทางอย่างไรบ้าง กล่าวโดยสรุป

7. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเครื่องมือประมงต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขในอนาคตอะไรบ้าง

หัวข้อที่ 8 คำถามเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร

1. คำถามประเมินเกี่ยวกับการล่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล – อุบัติเหตุกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัดของท่าน					
ท่านได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง					
ท่านได้รับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ					
หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ท่านมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน					
ท่านได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเป็นประจำ					
ท่านมีความชำนาญในการปฏิบัติงานของท่าน					
ท่านสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี					
ท่านมีโอกาสดำเนินการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ผู้ร่วมงาน					
ท่านได้รับการสนับสนุนการฝึกอบรมในต่างประเทศ					
หน่วยงานของท่านให้ทุนในการฝึกอบรมแก่ท่าน					

อย่างเพียงพอ					
หน่วยงานของท่านให้โอกาสบุคลากรในการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง					

2. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการพัฒนาบุคลากร

3. แผนงานในปัจจุบันที่ท่านกำลังดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีแนวทางอย่างไรบ้าง กล่าวโดยสรุป

4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเลอย่างไร

หัวข้อที่ 9 คำถามเกี่ยวกับศูนย์ช่วยชีวิต

1. ศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากที่อยู่ใกล้ที่สุดคือศูนย์ใด
2. ระยะเวลาในการเดินทางจากพื้นที่ของท่านไปยังศูนย์ดังกล่าว
3. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการนำสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเลไปยังศูนย์ช่วยชีวิตหรือไม่
ใช่ ไม่ใช่
4. คำถามประเมินเกี่ยวกับศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเล

หัวข้อคำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่พร้อมในการรับมือและการช่วยเหลือสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเล					
ศูนย์ช่วยชีวิตมีสัตวแพทย์ประจำการตลอด					
ศูนย์ช่วยชีวิตมีพาหนะที่พร้อมสำหรับการเดินทางไปในสถานที่พบสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเล					
ศูนย์ช่วยชีวิตมีพื้นที่มากเพียงพอในการปฏิบัติงาน					
ศูนย์ช่วยชีวิตมีที่ตั้งที่เหมาะสม เดินทางได้ง่าย					

บุคลากรประจำศูนย์ช่วยชีวิตมีมากเพียงพอ					
บุคลากรประจำศูนย์มีความชำนาญในการปฏิบัติงานช่วยชีวิต					
สัตว์ป่วยได้รับการดูแลรักษาที่รวดเร็ว					
เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ					
มีการประสานความช่วยเหลือระหว่างหน่วยงานต่างๆกับศูนย์ช่วยชีวิตหรือระหว่างศูนย์ช่วยชีวิตด้วยกัน					

5. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคในการพัฒนาศูนย์ช่วยชีวิต

6. แผนงานในปัจจุบันที่ท่านกำลังดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีแนวทางอย่างไรบ้าง
กล่าวโดยสรุป

7. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลอย่างไรบ้าง

ผนวก ค

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

เรียนผู้ทำแบบสอบถาม โปรดใส่เครื่องหมาย * ลงในช่องว่างในช่องที่ท่านเห็นด้วย

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. ตำแหน่งที่ท่านสังกัด (ชื่อหน่วยงานย่อย และชื่อกรมที่ท่านสังกัด)

โปรดระบุ _____

3. หน้าที่และความรับผิดชอบ

โปรดระบุ _____

โปรดประเมินข้อความที่ท่านเห็นด้วยในแต่ละหัวข้อ

คำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
กฎหมายของประเทศไทยสามารถคุ้มครองและอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
พนักงานเจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในการทำงาน สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
องค์กรของท่านมีบุคลากรจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถ และมีจำนวนมากเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน					
องค์กรของท่านมีนโยบายและแผนงานที่เหมาะสม มีการกำหนดแผนงานในการอนุรักษ์คุ้มครองสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
คำถาม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
มีการศึกษาและวิจัยอย่างต่อเนื่องในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
องค์กรของท่านมีเครื่องมือ อุปกรณ์ และงบประมาณมากเพียงพอต่อการดำเนินงาน					

องค์กรของท่านเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมหรือเสนอแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล					
ประชาชนโดยทั่วไปเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์เข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาและสามารถปฏิบัติตัวเพื่อลดโอกาสการรบกวนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลทั้งทางตรงและทางอ้อม					
ปัญหาการอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยสามารถแก้ไขได้โดยสมบูรณ์ หากมีการใช้มาตรการ นโยบาย และแผนงานที่คงใช้อยู่ในปัจจุบัน					
องค์กรของท่านมีความชาวสะอาดปราศจากการคอร์รัปชัน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ รศ.สพญ.ดร.นันทริกา ชันชื้อ

วัน เดือน ปีเกิด ๑๙ มิถุนายน ๒๕๐๔

การศึกษา

ปริญญาตรี

สัตวแพทยศาสตร์บัณฑิต(เกียรตินิยม)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ.๒๕๓๐
นิติศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	พ.ศ.๒๕๔๖

ปริญญาโท

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	พ.ศ.๒๕๓๔
รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	พ.ศ.๒๕๔๘
นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาการ)	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	พ.ศ.๒๕๔๙
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (นิติวิทยาศาสตร์)	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	พ.ศ.๒๕๕๖

ปริญญาเอก

Ph.D. (Marine Science)	Virginia Institute of Marine Science, The College of William and Mary, USA	พ.ศ.๒๕๓๗
Ph.D. (การบริหารการศึกษา)	มหาวิทยาลัยสยาม	พ.ศ.๒๕๕๕

ประกาศนียบัตร

SCUBA Instructor (NAUI)	National Association of Underwater Instructors. USA	พ.ศ. ๒๕๓๐
Diploma (Gemological Science)	The Asian Institute of Gemological Science	พ.ศ.๒๕๓๙
ใบอนุญาตให้เป็นทนายความ	สภาทนายความ	พ.ศ. ๒๕๔๗
Forensic Science for Wildlife Biologists	Cornell University, USA.	พ.ศ. ๒๕๕๒
Crime Scene Investigation	International Law Enforcement Academy	พ.ศ. ๒๕๕๓
Coral Reef CSI	ASEAN Wildlife Enforcement Network	พ.ศ. ๒๕๕๔

Aquatic Life Support Operator
(Level 3)

Aquatic Life Support System Operator พ.ศ.๒๕๕๖
Association, USA

ประวัติการทำงาน

ที่	ชื่อหน่วยงาน	ตำแหน่งงาน	ปีที่เริ่ม-ลาออก
๑	หน่วยปฏิบัติการวิจัยสัตว์น้ำสวยงามและ สัตว์น้ำเพื่อการอนุรักษ์	หัวหน้าหน่วย	๒๕๓๕-ปัจจุบัน
๒	ศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ผู้อำนวยการ	๒๕๓๗ - ปัจจุบัน
๓	หน่วยอายุรศาสตร์สัตว์น้ำ ภาควิชา อายุรศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	หัวหน้าหน่วย อายุรศาสตร์สัตว์น้ำ	๒๕๔๙-๒๕๕๒
๔	ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะสัตว แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ประจำ	๒๕๓๒- ปัจจุบัน
๕	เครือข่ายบริษัทเจริญโภคภัณฑ์	เลขาฯ ประธานคณะ ผู้บริหาร (คุณธนิษฐ์ เจียรนนท์)	๒๕๓๑-๒๕๓๒
๖	โรงพยาบาลสัตว์เล็ก คณะสัตว แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	สัตวแพทย์ประจำ	๒๕๓๐-๒๕๓๑

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เรื่อง การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมทางทะเลในประเทศไทย

ผู้วิจัย รศ.สพ.ญ.ดร.นันทริกา ชันช้อย์ **หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๓**

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทะเล เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติขนาดใหญ่และมีความสำคัญต่อประเทศในหลากหลายมิติ ทั้งทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง และด้านสิ่งแวดล้อม โดยประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและมีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในท้องทะเลมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

ในปัจจุบัน สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเลเป็นสัตว์ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ เนื่องจากสถานการณ์การลดลงของจำนวนประชากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุของการลดจำนวนลงของสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเลเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น สาเหตุที่เกิดจากการจับป่าวที่สามารถเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสาเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบจากการใช้เครื่องมือการประมง การทิ้งขยะลงสู่ทะเล ซึ่งนับได้ว่าเป็นสาเหตุหลักในการลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วของสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล

ดังนั้นในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการพบการอาศัยของสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเลมากกว่า ร้อยละ ๓๐ ของจำนวนชนิดที่มีอยู่ทั่วโลก อีกทั้งสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมยังเป็นสัตว์ที่คนทั่วโลกให้ความสนใจ จึงเป็นเหตุผลสนับสนุนให้ประเทศไทยควรดำเนินการหาแนวทางในการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล เพื่อลดปัญหาการลดจำนวนลงอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานในระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยลูกด้วยนมในทะเล
- เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแนวทางการอนุรักษ์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

3. เพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ บริเวณทะเลอ่าวไทย และทะเลอันดามันที่มีรายงานการพบเห็นสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล

2. กลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารในระดับนโยบาย, เจ้าหน้าที่ผู้ทำงานคุ้มครองดูแล, กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ, นักวิชาการที่ทำงานด้านสัตว์ด้วยคลานด้วยนมในทะเล รวมไปถึงประชาชนทั่วไปและชาวประมงที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งที่มีรายงานการพบเห็นสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล

ระยะเวลาในการทำการวิจัย ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๗ ถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๘

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดวิธีการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ กฎหมาย หนังสือ ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่มีการตีพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล

2. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ

2.1. รวบรวมแบบสอบถามจากผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงประชาชนทั่วไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล

2.2. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการหาแนวทางบริหารจัดการและประเมินปัจจัยภายในองค์กรของหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ โดยใช้วิธี PESTLE และ Mckinsey ๗ S Framework รวมทั้งวิเคราะห์และประเมินผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการทรัพยากร โดยวิธีของ The World Bank, Participatory Tools and Techniques

สรุปผลการวิจัย

ในส่วนของการคิดเห็นต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลของกลุ่มประชาชน ประชาชนมีความคิดเห็นว่า แนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลของประเทศไทยมีข้อที่ควรปรับปรุงทางด้านกฎหมาย ทั้งเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติ

ตามกฎหมายที่บัญญัติ ต้องมีการเพิ่มการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การประชาสัมพันธ์ และแสดงผลงานของหน่วยงานให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนมากกว่านี้ ซึ่งตลอดที่ผ่านมา หน่วยงานม ผลงานมากมาย แต่อาจไม่แสดงออกมาให้ประชาชน ได้เห็นหรือติดตามมากนัก และจุดที่เป็นจุดแข็ง คือประชาชนทราบดีว่าหากพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล ประชาชนจะ ทราบถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสามารถประสานความช่วยเหลือต่อไปได้อย่างดี

ในส่วนของการความคิดเห็นต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลของกลุ่ม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นว่าปัญหา หลักที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลที่มากที่สุดคือปัญหาขยะ เนื่องด้วยปัญหาการ เกยตื้นมักพบสาเหตุที่เกิดจากขยะ และการจัดการขยะ ในชุมชนริมทะเลยังมีการจัดการที่ไม่ เหมาะสม ประชาชนยังมีความมั่งง่าย ทำให้ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่ทางเจ้าหน้าที่เป็นห่วงมากที่สุด

ปัญหาการประมงเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ริมทะเล เพราะการประมงคือ อาชีพและเป็นแหล่งรายได้ของชาวบ้าน แม้เจ้าหน้าที่จะมีการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์อย่าง ต่อเนื่อง แต่ประชาชนก็ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ทุกอย่าง เช่น การใช้เครื่องมือประมงบางอย่างที่ สามารถจับสัตว์น้ำได้ปริมาณมากๆ และไม่มีเครื่องมืออะไรที่สามารถใช้ได้ทดแทน ซึ่งทำให้ ชาวประมงยังคงใช้เครื่องมือประมงที่อาจก่ออันตรายต่อสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลได้ ซึ่ง กลายเป็นปัญหาการที่ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตามมา

การล่าสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลนั้น เจ้าหน้าที่คิดว่าปัญหาดังกล่าวไม่น่าจะเกิดขึ้น ในประเทศไทย แต่ปัญหาเรื่องอุบัติเหตุ เช่น เรือชน หรือการติดเครื่องมือประมง หรือการถูกลาก จากน้ำลึกขึ้นมาที่ตื้นอย่างรวดเร็วยังคงเป็นปัญหาที่พบได้อยู่ และอาจต้องแก้ไขเรื่องการเดินเรือให้มี ความปลอดภัย ความหนาแน่นในการสัญจรทางน้ำ หรือการเลือกหาเครื่องมือประมงที่มีความ ปลอดภัย

พื้นที่ที่กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์ในปัจจุบันยังคงมีการล่องลำเข้ามาทำการประมง แม้ ทางเจ้าหน้าที่ประเมินว่าได้จัดสรรพื้นที่หากินไว้ให้มากแล้วก็ตาม เพราะชาวบ้านบางส่วนยังคงอ้าง สิทธิในการทำหากินในพื้นที่นั้นอยู่ รวมถึงรายได้ของชาวบ้านอาจมีไม่มากพอ ได้ผลผลิตไม่มาก พอ จึงเป็นการบีบบังคับให้ชาวบ้านต้องลักลอบทำการประมงในพื้นที่อนุรักษ์

เมื่อสอบถามถึงความพึงพอใจในบทบาทที่แต่ละภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน หรือ หน่วยงานต่างๆของรัฐได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือพบว่าเจ้าหน้าที่ค่อนข้างพึงพอใจต่อ บทบาทดังกล่าว แต่เมื่อย้อนกลับไปดูผลจากแบบประเมินช่วงแรกพบว่าค่อนข้างขัดแย้งกัน คือ

พอใจความช่วยเหลือแต่ประชาชนยังปฏิบัติได้ไม่ดีพอในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่นเรื่องของขยะ มลพิษหรือการประมง

การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่ทางเจ้าหน้าที่เห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้ดี มีความเหมาะสม จัดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะมีติดขัดเรื่องงบประมาณอยู่บ้างและมีการเสนอให้ส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานต่างประเทศ ซึ่งหากงบประมาณจำกัดอาจจะต้องส่งเป็นตัวแทนหรือจ้างผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาทำการอบรมแทน เป็นต้น

ในส่วนของการความคิดเห็นต่อแนวทางการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลของกลุ่มผู้บริหาร ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขเพื่อให้การอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคือการแก้ไขปัญหาด้านกฎหมายให้มีความเหมาะสม การขาดแคลนบุคลากร และการขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์ และงบประมาณ ส่วนความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีการวางแผนงานและนโยบายที่เหมาะสม มีการสร้างเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ และองค์กรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล

ส่วนแนวทางการอนุรักษ์เมื่อเทียบทางด้านกฎหมาย พบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายที่ตราออกมาใกล้เคียงกับของต่างประเทศ แต่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารยังคงมองว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ จึงอาจต้องมีการทบทวนหาจุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการนำข้อดีหรือข้อที่เป็นประโยชน์ทางกฎหมายของต่างประเทศมาบรรจุเพิ่มเติม อาจมีช่องทางการหางบประมาณให้มากขึ้นในรูปแบบเดียวกับประเทศออสเตรเลียเพื่อใช้ในการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมทางทะเล รวมถึงการบดลงโทษที่ควรจะมีให้มีความรุนแรงที่เหมาะสมต่อไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากความคิดเห็นของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาช้านาน มีแนวทางการแก้ไขมากมายที่เกิดขึ้นเพื่อมารองรับ แต่กลับพบว่าปัญหาบางอย่างก็ยังคงไม่ถูกแก้ไข สาเหตุหนึ่งที่ข้าพเจ้ามองว่าเป็นสิ่งสำคัญคือเรื่องความคิดของประชาชน ประชาชนยังคงมองว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่อยู่ไกลตัว เป็นเรื่องที่ไม่ได้ติดตามอยู่ตลอดเวลา การแก้ไขที่สำคัญคือทำอย่างไรให้เรื่องการอนุรักษ์เป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่านี้ ทำให้คนตระหนักทุกกลมหายใจ ไม่ใช่เพียงแค่การจัดงาน

รณรงค์เป็นครั้งๆ หรือบรรจุหัวข้ออยู่ในการเรียนการสอน แนวทางต่างๆที่ทางการได้นำมาใช้เป็นเครื่องพิสูจน์แล้วว่าแนวทางต่างๆอาจยังแก้ไขไม่ตรงสาเหตุ ทำให้ยังคงมีปัญหาเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง บางครั้งกระแสการอนุรักษ์ก็เกิดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว แต่เป็นกระแสที่เกิดขึ้นมาแล้วก็จบไป ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ที่ไม่ยั่งยืน และปัญหาก็กลายเป็นว่าการอนุรักษ์เป็นงานของกลุ่มคนกลุ่มเล็กๆ จึงจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางหรือวิธีการที่จะทำให้หน้าที่ในการการอนุรักษ์ไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่ของคนกลุ่มเล็กๆ แต่เป็นของทุกคน และต้องชี้ช่องทางให้ภาคประชาชนได้เห็นว่าการประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลืออย่างไรได้มาก เพื่อให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง

เจ้าหน้าที่เองมีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย หรือการให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะเรื่องการให้ความรู้ประชาชนที่ทางหน่วยงานได้ทำอยู่ แต่ก็ยังพบว่าประชาชนยังคงมีการละเมิดหรือกระทำผิดในเรื่องที่เจ้าหน้าที่ได้ให้ข้อมูลไปแล้ว ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจต้องหาสาเหตุให้ชัดเจนมากขึ้นว่าทำไมประชาชนจึงไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางของทางการได้ และวางแผนปรับปรุงแนวทางการอนุรักษ์เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ได้ และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมสามารถอยู่ได้ด้วย เจ้าหน้าที่ต้องมีการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดขึ้น

ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชานอกจากจะต้องทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้นในประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะด้านกฎหมาย ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือและงบประมาณแล้ว ยังต้องทบทวนผลจากการออกนโยบายการอนุรักษ์ต่างๆว่าแต่ละนโยบายให้ผลในแนวทางที่ดีขึ้นมากน้อยแค่ไหน นโยบายไหนที่ได้จัดทำขึ้นแล้วก่อประโยชน์น้อยหรือไม่ก่อประโยชน์ก็อาจพิจารณาตัดออกเพื่อทุ่มงบประมาณให้กับนโยบายที่ให้ผลดีกว่า หรือมีการทบทวนแผนงานหรือแนวทางการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง มีการนำวิธีการอนุรักษ์จากต่างประเทศที่ได้ผลมาปรับประยุกต์ใช้โดยอาจเริ่มจากขนาดย่อยก่อนแล้วจึงค่อยๆขยายตามกำลังคนและงบประมาณที่มีอย่างจำกัด

หากสามารถเข้าใจถึงปัญหาอย่างถ่องแท้และใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ข้าพเจ้ามั่นใจเป็นอย่างยิ่งว่าทรัพยากรมันมีค่าอย่างยิ่งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลหรือสัตว์ทะเลหายากชนิดอื่นๆ จะได้รับการปกป้องและสามารถดำรงอยู่ได้ในน่านน้ำประเทศไทยตราบนานเท่านาน